

„Aki a jó Istent megtalálta, annak a lelke mindig mosolyog.“ (Saját szavai.)

SZÉKELY VÉR

DOBÓI DOBAY MÁRIA ETELKA NŐVÉR ÉLETE
(1913—1942)

ÍRTA:
Dr. LÁNYI JÁNOS

SZERZŐ KIADÁSA

Nihil obstat. Carolus Szitkey S. S., censor dioecesis. — Imprimatur No.
4193—1943. Vacii, die 6-a Julii 1943. f. Josephus Episcopus Vacienis.

Felelős kiadó: Dr. Lányi János
8764 Don Bosco nyomda, Rákospalota. (Felelős:
Sarkadi J.)

ELŐSZÓ

„Gyertyát sem azért gyújtanak, hogy véka alá rejtsek, hanem a gyertyatartóra, hogy világítson mindazoknak, akik a házban vannak.“ (Mt. 5, 15.)

Egy elrejtett égő gyertyát igyekszem gyertyatartóra állítani akkor, amikor megkísérlem Dobay M. Etelka nővér Istenbe merült, fennkölt életének leírását. Ő bizonyára tiltakoznék ez ellen, de úgy érzem, nem szabad véka alatt hagynom ezt az értékes fényt, amely édes magyar hazánkban gyulladt ki, hadd világítson be a magyar szívekbe, hadd gyújtson hasonló lángocskákat az Isten és a haza oltárán. Ma sokszorosán szüksége van az Egyháznak és a hazának erőslelkű kereszthordozókra s erre tanít bennünket Etelka nővér önfeláldozó élete.

— Majd aztán megírom életrajzát — szólott hozzá ujjongó korában egyik rendtársa.

— Isten őrizz! — hangzott az őszinte felelet — az életrajzok rendszerint nem életrajzok. Senki sem ismerheti egészen az embert így pedig nincs értelme.

— És a lelki napló? — szólott az ellenvetés. Erre elpirult.

— Azokat az ember halála előtt elégeti.

— És ha váratlanul hal meg?

— Igaza van. Köszönöm, hogy figyelmeztetett. Ezentúl gondom lesz rájuk. — És azóta sohasem látták jegyzetet írni.

De az Úr úgy akarta, hogy sok följegyzése megmaradjon: levelezése, lelki naplója, erénygyakorla-

tos füzete tele titkos jelekkel, betűkkel, számokkal, pontokkal, keresztekkel és hiányjelekkel, görög betűkkel írt magyar mondatokkal. A könyvecske élére ezt az életét jellemző jelmondatot írta: „Illum oportet crescere, me autem minui.“ (Joan. 3, 30.)

Átnéztem dolgozatait, olvasmányai jegyzékét, lelkigyakorlatos jegyzeteit és a sok rendelkezésemre bocsátott följegyzést, amit szülei, előljárói, nővértársai, osztálytársai, növendékei, ismerősei írtak róla. Itt is hálás köszönetemet fejezem ki nekik érte. Mindezekhez hozzáfűzöm személyes tapasztalataimat.

„Az életrajzok rendszerint nem életrajzok.“ Arra törekedtem, hogy ez a vád ne érhesen, örömmel s abban a boldog tudatban tárom fel mindig féltve őrzött és gondosan elzárt lelkivilágát, hogy az olvasók nemcsak gyönyörködnek benne, hanem sok lelki hasznot is merítenek belőle. Szenvedés, folytonos önlegyőzés, önkifosztás tárul lelki szemeink elé, de nem elidegenítő ridegséggel, hanem az istenszeretet mosolyával és melegségével.

Etelka nővér számára a szenvedés már nem volt szenvedés — éltető eleme, gyönyörúsége volt a kereszt. Nagy istenszeretete tette számára azzá! Minden fájdalomban, minden nehézségben meglátta az Úr kezét s megérezte szeretetét. Földi vágyakból teljesen kifosztottan járt elrejtett életútján, egyedül a kereszthez ragaszkodott szent szenvedéllyel. Külsőleg gyermek, tanuló, tanár, szerzetesnő volt, úgy mint mások; belsőleg azonban a hősök, a lelki óriások életét élte. Törékeny testben erős lelket hordozott. Nem ismert lehetetlenséget, az önlegyőzés művésze volt. Kereste a „többet“, s megtalálta a „legtöbbet“ a keresztben, a szenvedés szeretetében. Fáradhatatlanul járt a lelki magaslatok felé s amikor már mindent odaadott, kitört belőle a vágy: „Engedd éreznem, Uram, hogy áldozat vagyok!“

Jézus szentséges Szívének ajánlom e könyvet,

akinek Etelka nővér oly buzgó tisztelője és példaadó apostola volt. Az Ő áldását kérem szerény művemre, mielőtt elindítom apostoli útjára.

Egyben kijelentem, hogy a VIII. Orbán pápa által kiadott rendelkezésekhez híven a könyvben előforduló rendkívüli jelenségeknek csak emberi hitelt tulajdonítok és mindenben alávetem magam az Egyház esetleges ítéletének.

Sopron, 1943. év Szent József ünnepén.

A SZERZŐ

I. RÉSZ

Melinda családfája

Székely volt. És ha a székelyt jellemezni akar-nám, azt mondanám: gyermek. Az alföldi magyar és a székely góbé között nagy a távolság, messze van-nak egymástól térben is, tulajdonságokban is. Az előbbi kevésszavú, merengő, a székely pedig csava-roseszű, villámgyors. Azonban mindkét fajta szüle-tett erő, megbízhatóság, becsületesség.

1941 augusztus havában a Székelyföldet jártam. Kolozsvárott székely legények szálltak fel vasúti kocsinkba. Gyermekded bohóságukból, tiszteletteljes viselkedésükből már ott megérezttük, hogy a Szé-kelyföldön újszerű magyar vonásokkal fogunk talál-kozni. Megnyerő, barátságos, előzékeny, jókedvű, kifogyhatatlan leleményű emberek voltak. A csík-szeredai állomáson jármű után néztem, hogy be-vigyen ötünket a 2—3 km-nyire fekvő csíksomlyói kegyhelyre. Odaléptem a bakon öntudatosan ülő székely atyafihoz:

— Mondja, testvér, mennyiért vinne be minket a csíksomlyói kegytemplomig?

— Attól függ, hogy hányan vannak az urak.

— Öten.

— Négy pengő.

— Az sok — találom felelni.

— Akkor az urak gyalog mennek — volt a ha-tározott és minden bántó él nélküli válasz.

Ebből a fajtaból származott dobói Dobay Me-linda, szerzetes nevén Mária Etelka nővér is. Atyai

és anyai ágon is székely nemesi család hajtása. A Dobay család ősei már az Árpádokkal jöttek be hazánkba. Családfájukat az 1200. évig vissza tudják vezetni. Eleinte Sáros-megye területén éltek és innen származtak el Erdélybe. Atyai nagyatyja Dobay Dénes, törvényszéki bíró volt Székelyudvarhelyen; tizenkét gyermek atyja. A gyermekek közül kettő korán elhalt. Az egész családot jellemzi a természet szeretete. Az egyik közülük, Zsigmond, neves festő volt és alkotóereje teljében, 30 éves korában halt meg tüdőbajban. László, külföldön is ismert botanikus és kiváló zoológus. Madártojás-gyűjteménye világhírű. Tibor pedig mint botanikus, újságíró és költő vonta magára a figyelmet. Mária, férjezett Anka Dénesné, a felebaráti szeretet hősnője, az elesett emberek őrangyala volt, aki kifosztotta magát. A világháborút követő összeomlásban neki is ott kellett hagynia a Hargitát és megmentett ingóságai-val átvándorolt a csonka hazába. Mikor menekült székely testvéreinek nagy nyomorát látta, még megmaradt ingóságait, ágyneműjét, fehérneműjét is szétszította közöttük.

Anyai ágon a gyergyóalfalvai Gereöffy családból származott. A család birtoklevelében ez áll: „Ősi foglalat.” Nagyatyja gyergyóalfalvai Gereöffy Ferenc birtokos és járásbíró volt, tíz gyennek atyja. Mint főhadnagy résztvett a 48-as szabadságharcban, meg is sebesült. Irodalmi téren is tevékenykedett. Az irodalomtörténet ugyan nem tartja síamon nevét, verses kötetét nem ismeri a közönség, mégis mint fajtáját jellemző adat, említést érdemel. Magyar nemeshez híven, karddal és tollal szolgálta hazáját. Nagyanyja Sajgó Viktória volt.

Őseinek felsorolásában nincs semmi kérkedési szándék, ez ellen ő tiltakoznék a legerősebben. Azonban a jó és rossz tulajdonságok, hajlamok öröklődnek és egy életet csak akkor tudunk egészen

megismerni, ha ismerjük a gyökeret is, amelyből kisarjadt.

Etelka nővér szülei dobói Dobay Zoltán s gyergyóalfalvai Gereöffy Etelka. Az édesapa 1878-ban született Székelyudvarhelyen s tanulmányai befejeztével állami szolgálatba lépett, pénzügyi tisztviselő lett. Jóakarátú, igazságszerető férfi volt, s ha vallássossága nem is érte el azt a fokot, amit ma egy katolikus férfitől elvár az Egyház, nem maradt el a század eleji magyar művelt osztály lelki színvonalától. 1909-ben kötött házasságot gyergyóalfalvai Gereöffy Etelkával, akiből igazi székely asszony, mintafeleség és példás családanya lett. Ennek a házasságnak első két hajtása: Clarisse és Ibolya. A család a festői Ungváron, az Ung folyótól nem messze egy négyszobás tisztviselői lakásban lakott, amikor harmadik gyermekét várta. A két leánygyermek után a szülők fiút vártak. Az édesapa már előre megvette & fiú-játékokat és mivel szerette a történelmi nevet, a születendő „trónörökösnek“ a Bendegúz nevet szánta. És amikor reménye nem vált valóra, mert az Úr 1913 július 25-én leánygyermekkel áldotta meg, nem titkolta csalódását; de a névadásban hű maradt elvéhez, történelmi nevet adott újszülött gyermekének: Melinda névre kereszteltette. A kis Melinda, mintha érezte volna, hogy születésével csalódást okozott övéinek, hangtalan, csöndes maradt, még sírását sem hallatta. Ennek a hangtalanságnak egyéves korában majdnem áldozata is lett. Igen gyöngének, erőtlennek látszott. Tüzetes vizsgálat után az orvos megdöbbenve állapította meg, hogy Melinda táplálék hiánya miatt romlott le. Miután sírásával sohasem adott kifejezést hogylétéről, szülei nem tudták, hogy kevés az anyatej. Mesterséges táplálással hamar megerősödött, piros-pozsgás arca lett és azután nem is volt beteg 18 éves koráig.

Az édesapa a szorgalmas, lelkiismeretes magyar

tisztviselő példaképe volt, de hivatali elfoglaltsága mellett nem feledte, hogy férj és apa is, és megható gondoskodással törődött három gyermeke testi és szellemi nevelésével. Gyermekeit mind nagyon szerette, de talán legjobban mégis Melindához vonzódott. Bizonyára nemcsak azért, mert a legkisebbet a szülő megkülönböztetett szeretettel veszi körül, hanem azért is, mert szerénysége, hangtalansága és engedelmessége már akkor is feltűnt. Ahogy fejlődtek a kis leánykák, bebarangolta velük a vidéket és őseitől örökölt hozzáértéssel magyarázta, ismertette meg gyermekeivel a szülőföldet, annak növény- és állatvilágát. Hisz maga is szerette a természetet: az Ung partján órákhosszatt elmerengve tartotta kezébe« a horgászbótot, vagy puskájával járta az erdőt. Ebből a természetszeretetből sok ragadt Melindára is. Azért ezeket a gyermekkori kirándulásokat különösképp kedvelte. Német kisasszonyt is kapott a „Dreimäderlhaus“ és a leánykák hamarosan elsajátították a német nyelvet, de Melinda később sokat felejtett.

A édesapa kálváriája

A világháború a Dobay családot Tordán találta. 1914-ben helyezték át őket Ungvárról Tordára. Itt érte a családot az összeomlás is. Az erdélyi magyarságra súlyos napok következtek. Édesapjuk nem tette le a román állami esküt. Megtakarított pénzecekjükből éltek másfél éven át. De ott tartotta őket Erdély és Erdély magyarsága. Menteni akarta a még menthetőt.

Itt átadom a szót a Nép tudósítójának, aki Dobay Zoltán kálváriajárásáról a lap 1921 július 3. számában a következőkben számol be:

„Szomorú aktusra készültek a tordai városházán. A magyar tisztviselők sok keserű könnycsepp,

sok lelkifurdalás, sok lelki gyötrődés után elhatározták, hogy leteszik az esküt! Mit is tehettek volna?... Sok százezer székely nem hagyhatja ott ősi rögét, hogy a szenvedők, az éhezők, a fázók számát szaporítsa odaát, a szenvedések hazájában!

Az ólmos levegőjű teremben hosszú zöld asztal, a végén két égő gyertyaszál. Gögös szavakkal olvasza az esküszavakat a titkár. A román főispán, a volt magyar ügyvéd, bozontos szemöldöke alól szúrós szemmel, némi kárörömmel lesi a sorban esküt tevő tisztviselőket! És nem látja azt a leírhatatlan, szavakba nem önthető elkeseredést, a mártíriumnak azt a rettenetes kifejezését, amely az örület egy vonását tükrözi a szemekben, a sápadt arcokon, a ráncos homlokokon. A főispán úr boldog! A titkár olvas:

— Én esküszöm az élő Istenre.

S Dobay, a kemény, nyakas székely, Gyergyó szülötte, a szürke hivatalnok, férfias, érces hangon mondja utána:

— Én, Dobay Zoltán, esküszöm az élő Istenre.

Kis csoport képződik a háta mögött. Tíz-tizenkét ember, fekete ruhában, sápadt arccal, szoborhoz hasonlóan. Mindegyikük gomblyukában piros-fehérvörös szalag, farkasszemet néznek a főispánnal.

— Esküszöm, hogy a román állam hűséges alattvalója soha nem leszek.

A döbbenet egy rettenetes sóhaj képében tör ki a mellekből. A titkár elképedve hagyta abba az olvasást. A főispán dühében remegni kezdett, fölugrott székéből s holdkóros, üveges tekintettel meredt a nyugodtan álló Dobayra, aki azonban elszántan folytatta:

— És nem lesznek soha, soha, azok a becsületes magyarok sem, akik itt mögöttem állnak! Karóba húzhatnak, keresztre feszíthetnek, de mi itt, e kis marékja a magyarnak, a hűségesküt le nem tesszük soha!

A főispánnak rekedté vált a hangja, rikácsolva, elvörösödvé hadonászott Dobay felé:

— Mit mondott? Kiutasítom valamennyiüket, ha zaárulók! Boldogítsák Magyarországot, Romania Mare nem tűr meg ilyen elemeket!

— Méltóságod nem utasíthat ki, mert mi valamennyien a Székelyföld szülöttei vagyunk — szólt fölényesen Dobay.

A főispán lecsillapult. Hidegen, hatalma érzetében pattogtak ajkáról a szavak:

— Mégis dolgozni fognak, ha másképp nem, katonai felügyelet mellett!

A szomorú aktusnak vége volt! S Torda magyarjai titkon ünnepelték Dobayt.

Másnap reggel pontosan nyolc órakor beállított hozzá egy szuronyos oláh csendőr.

— A méltóságos főispán úrtól parancsom van, hogy önt hivatalába kísérem! — szólt.

Dobay nyugodtan engedelmeskedett. Feltűzött szuronnal kísérte fel a csendőr a vármegyeházára, egészen hivatalos szobája ajtajáig, hol ennyit szólt:

— Parancsom van, hogy a hivatalos óra leteltéig itt őrszolgálatot teljesítsek!

A hosszú folyosón két-három ajtó előtt hasonló poszt állott már.

Déltájban a főispán bement Dobay szobájába. Dobay fel sem állt, fel sem tekintett, nyugodtan fújta szivarja füstjét s szemei az ablakon át messze keletre révedeztek, hol haláltusáját vívja a magyar.

— Ön nem dolgozik? Hol vannak ma elintézett aktái? — kérdezte nyersen a hatalmas prefektus.

— Nem dolgozom, mert nincs kedvem! — feleli Dobay. — Tudja Isten, az a tudat, hogy szuronyos őr áll az ajtóm előtt, megöli bennem a munkakedvet.

— Ön lázító! — rikácsolt a főispán. — Lázít a nagyromán eszme ellen! Az ön összeesküvő bandájának egyetlen tagja sem vette kezébe ma a tollat!

Azonnal fogjon munkához, különben lecsukatom! —
s dühösen csapta be maga után az ajtót

De Dobay kezébe sem vette a tollat. Délben szu-
ronyos csendőr kísérte haza.

Nap-nap után csendőri kísérettel mentek hivata-
lukba a kemény tordai magyar hivatalnokok s onnan
haza, de aktáikat belepte a por. A román állam szá-
mára nem rótt kezük egyetlen sort sem.

A főispán, aki naponta meglátogatta őket, tehe-
tetlen dühhel volt kénytelen nézni ezt a dacos el-
szántságot. Miután látta, hogy a nyakas székelyekkel
szemben csődöt mondott minden hatalma, felhívatta
őket szobájába. Határtalan göggel mondta ki az íté-
letet:

— Önök, akik vakságukban ellene mertek sze-
gülni a román államhatalomnak s rendelkezésemet
nem átallották sértő gúny tárgyává tenni, a mai nap-
tól fogva a szolgálatból el vannak bocsátva! Gondos-
kodni fogok róla, hogy keserves legyen számukra a
mindennapi kenyér előteremtése!

S az utcára kidobott férfiak dacos tekintettel
hagyták el a szobát.

Másnap falragaszok tudatták Torda lakosságával,
hogy aki az esküt nem tett tisztviselőknék bármi-
nemű munkát ad, mint az „összeesküvők“ cinkos-
társa, statáriális bíróság elé kerül.

De Dobayt ez sem félemlítette meg. Tudta, hogy
van még Torda határában egy kis magyar sziget,
ahova nem ért el még a román állam keze, amely
menedéket nyújthat az éhezésre ítélt magyar csalá-
doknak. A tordai kincstári birtok!

Beállított hát Dobay a kincstári birtok intézőjéhez,
az ősz, öreg Bernáth bácsihoz, aki gyermekkorában
a piski csata után szemtől-szembe látta Bem apót.

— Gyuri bátyám! A kincstári birtokot még nem
vették át az oláhok, ez még egy kis magyar sziget,
amely megmenthet bennünket az éhenhalástól! Az

esküt nem tettük le, el vagyunk bocsátva a szolgálatból! Mi learatjuk ezeket a táblákat, fogadjon fel bennünket s az asszonyokat, leányokat aratóknak! A mindennapi kenyeret valahogyan mégis csak elő kell teremtenünk, éhen nem halhatunk!

S a nyolcvanéves öreg Bernáth bácsinak könnyek ragyogtak a szemében, amint mosolyogva felelte:

— Hogyne, hogyne, kedves öcsém! Már meg is van a szerződés! Holnap reggel már akár munkába is állhattok! Mondhatom — s itt melegen szorongatta meg a kezét — mondhatom, édes öcséin, nem féltém Magyarországot, nem féltém, hiszen, amely nemzetnek ilyen fiai vannak, akik hazájukért ilyen áldozatra képesek, az a nemzet nem veszhet el! Hősök vagytok, fiaim, hősök, amilyeneket csak a negyvennyolcas idők szültek!

És munkába álltak a férfiak, asszonyaik és leányaik! A tordai hegyek mögül fölkelő nap sugarai már a szokatlan munkától kipirult arcokat csókolták s a napnyugta rőt fénye még dolgos karjaikon siklott végig.

A nehéz feladatot három heti kemény munka után elvégezték. A kincstári birtok tábláin hosszú sorokban sárgállottak a keresztek s a hazátlan magyar családok puha kenyere biztosítva volt már. A nyári alkony csöndjében, a becsületes munka föl-emelő érzetével jókedvűen heverésztek, midőn a város felől hirtelen harangok zúgását hozta feléjük a szellő. Tisztán kivehették, hogy a város összes templomának harangjai megkondultak. Néha-néha valami távoli zsbongás hangfoszlányai verődtek a harangok zúgásába.

A város felől egy oláh legény bandukolt el mellettük az úton. Dobay megszólította:

— Hallod-e, Juon! Miért ez a nagy harangzúgás?

— Ünnepe van ma, domnule, nagy öröm. A románok ma vonultak be Budapestre.

A pajkos jókedv eltűnt az arcokról. Szemeik üvegesen egymásra meredtek, ajkaik elnémultak. Torukon forrasztotta a szót egy kimondhatatlan fájdalom, dermesztő rettenete a pokoli gúnynak: a tönkrevert Románia toprongyos, szétvert hadserege Magyarország fővárosában!

Hangtalanul összeszedelőzködtek s lehorgasztott fővel, szégyenpírral arcukon mentek befelé a városba.

A város szélén egy gondolat villant Dobay agyán keresztül: egy keserű csöppet önt a hódítók örömpoharába. Az asszonyokat és leányokat hármassorokban egymás mellé állította úgy, hogy a hófehér ingváll fölött a piros-fehér-zöld mellénykék egymás mellé kerültek. A férfiakkal a puha ingre feltűzette a piros-fehér-zöld szalagot s így vonult be az aratók kis csapata Torda városába. A férfiak kaszával a vállukon.

A harangok zúgtak-búgtak! Az ablakok tele virággal. A házakon román zászlók, a korzó tele sétálókkal. Az úri aratókat mindenki megismerte, jószívű mosolyokkal integetett feléjük a tarkán hullámozó tömeg, amint a Fő-utca közepén némán elhaladtak. Mikor a Kaszinó terraszán üldögélő román tisztok elé értek, akik újságjaikba temetkeztek, egyszerre felhangzott ajkukról egy mélabús, panaszos melódia, mely könnyeket facsart a korzó magyarjainak szeméből:

... A sebzett vad a rengetegben
Kínjának hangot ad ...
Magát az eltiport magyarnak
Kisírni sem szabad !...

A fájdalmas hangok közé, mint tördöfés csapott pillanatonként a harangok kongása ... Lassan-lassan elhalkult a dal, a nyári alkony párája elnyelte a gyászmenetet...

Pár pillanat múlva egy oláh lovasszáhad patkói dübörögtek végig a Fő-utcán ...

Dobay és társai még abban az órában börtönbe kerültek!...”

1920 szeptemberében a román hatóságok kiutasították őket Két hétig tartott az út, míg megmen-tett ingóságokkal vasúton Tordától Szolnokig elju-tottak. Az események nem törték meg Dobayt, sőt boldogan jött a csonka hazába, hogy az elveszett Erdélyért és családjáért dolgozzék. Egész úton gyer-mekeivel foglalkozott és amikor Szajolnál elérték a határt, leányait magyar viseletbe öltöztette, hajukba széles nemzeti színű *szalagot* font. Szeptember 23-án futott be vonatuk Szolnokra. Örömittasan ugrott le a magyar földre, hogy az állomáson működő menekültügyi kirendeltségnél jelentkezék. És ebben a szent pillanatban elfelejtette magyarságáért szenvedett minden keresztútját, a letartóztatást és börtönt, az állandó ellenőrzést, amely a román sigurancia kiutasításával végződött. — Most szabad, és szabad hazában van. — Repeső szívvel fut át a síneken és nem veszi észre, hogy két mozgó vonat közé fut. Az egyik mozdony elkapta és halálra gázolta a még csak 42 éves hűséges magyart.

Most hová?

Otthonából kiűzve, biztos támaszától megfosztva állt az özvegy három gyermekével. És most hová? ... Egyelőre Pásztora (Heves m.), ahol december 1-ig nővérénél lakott. Utána a fészkéből kiüldözött család a budapesti Augusztá-telepre, a menekültek telepére költözött. Az épület csak akkor készült el, friss volt még a vakolat és a tél nem engedte kiszáradni. Víz folyt a falon. A budapesti jó-tékonyági mozgalom hölgyei látogatták a telepet

és itt találtak rá a Dobay családra. Látna az egészségtelen lakást és benne a három apróságot, a két kisebb leánykát, Ibit és Melindát fölvették a gyermekakció névsorába és 1921 április havában kivitték Hollandiába. Clarisse édesanyjánál maradt. Melinda egy földbirtokosnál talált otthon, Ibit egy katolikus pap vette oltalmába. Melinda nevelőszüleinek kedvence lett. Amikor három hónap múlva haza kellett jönniök, az új „anya“ a két gyermekkel együtt vonatra ült és egyenesen Budapestre utazott. Fölkereste az özvegy édesanyát és örökbe kérte Melindát. A telekkönyvi kivonatokat az asztalra fektette és így akart hatni a szegényes viszonyok közt élő özvegyre. Könyörgésével csak annyit ért el, hogy Melindát hat hónapra visszavihette. Most azonban nem Hollandiába ment, hanem az asszonynak Brüsszel mellett íakó nővéréhez.

A belga és holland nevelőszülők annyira megszerették Melindát, hogy évek múltán is állandóan kérték édesanyját, küldje ki hozzájuk.

Melinda Belgiumban megtanult franciául és német nyelvismeretét bővítette, Hollandiában pedig a flamand nyelvet sajátította el. De amilyen hamar ragadt rá e két nyelv, éppoly hamar el is felejtette azokat később, mert nem volt alkalma gyakorolni.

Az édesanya a nagy megrázkódtatások alatt sem tört le, hanem gyermekeiért élt és jótékonysági egyesületekben tevékenykedve, igyekezett felejtetni tragédiáját. Érdemes megjegyezni azt is, hogy a hatéves Melinda, kis gyermeknél szokatlan mély érzéssel gyászolta édesapját és a gyászruhát még a gyászév után sem akarta letenni.

1921 nyarán az özvegy édesanya megismerkedett a szintén özvegyi sorban élő dr. aldobolyi Dobolyi Lajos főhadnaggyal. — aki a családdal rokonságban is állt, mert a kis árvák apai nagyanyja szintén Dobolyi volt, — és gyermekei jövőjének biztosításá-

ért 1921 augusztus 10-én házasságra lépett vele. Melinda ekkor külföldön volt. A házasságkötés meghatározó körülmények közt történt: a két menekült özvegy, menekült pap előtt a kőbányai székely menekültek telepén, erre az alkalomra készült oltár előtt ígért örök hűséget egymásnak.

A nevelőatyja is hozott egy fiút a családba, Lajost, aki előbb katonai iskolában nevelkedett. Később azt ott hagyva, középiskolai tanulmányai elvégzése után Szent Ferenc rendjébe lépett s most Szombathelyen a rend teológiáján készül a papi pályára.

A nevelőatyja református szülők gyermeke és Marosvásárhelyen született. Református lelkésznek készült, de atyja kívánságára jogot végzett. A világháború 36 hónapját a fronton töltötte. Itt érlelődött meg lelkében az az elhatározás, hogy katolizál. Első felesége gyermekágyban halt meg és miután feleségül vette Gereöffy Etelkát, néhány hónappal a házasságkötés után visszatért az Egyházba, amelynek meggyőződéses, harcos tagja lett.

Ebből a második házasságból született Árpád, aki ma a Ludovika akadémia hallgatója.

Gyermekevei.

Melinda gyermekevei hasonlóak voltak minden más gyermek életéhez. Szerette a babajátékot és órákhosszatt eljátszott velük. Babái közül egyik a papa, a másik a mama, a többiek a gyermekek. És ezek közül egyik mindig „papnő“. A kedves nővér fogalmát akkor még nem ismerte. Ő maga is hol egy terítőt, hol más ruhadarabot terített magára és mint „papnő“ sétált fel s alá a szobában.

Szerette az állatokat, a madarakat: az ablakpár-

kányra szoktatta őket. Amikor kinyitotta az ablakot, két-három égi vándor repült tenyerére és csipogva elfogyasztotta, amit a ház kis úrnője adott. Csibéjével elbeszélgetett, az pedig visszakotyogással felelt. Megtanította táncolni, ugrálni, igazi tyúkanyó módjára gondoskodott róla. Egy kacsának görény harapta meg a nyakát. A hatéves kis ápolónő sóborszesszel gyógyítgatta, kötözgette, míg csak meg nem mentette.

Nagyon fogékony volt a szíve a szegények iránt is. Ötéves korában Tordán édesanyja arra lett figyelmes, hogy uzsonnakávéja felét a konyhából kicsempészett kis bögrébe önti és azt az utcáról behozott ágrólszakadt kislánykának adja. Ez így ment napokon át. Végül is a mama, hogy Melinda ne rövidüljön meg, a kislányt is meghívta napi kávézásra. — Ez bátorságot öntött a mi kis szamaritánusunkba és uzsonnaadagját egy másik gyermekkel felezte meg. Végül is a mama jelenlétében kellett elfogyasztania kávéját, ami láthatóan nem tetszett neki és csészéjének csak kis hányadát akarta kiüríteni, amíg szülei szigorú parancsa véget nem vetett szép elgondolásának.

Elemi iskolai tanulmányait a meneküléssel járó helyváltogatások és a Hollandiában, illetve Belgiumban való tartózkodása miatt csak hatéves korában kezdte el. Az első két osztályt az Augusztatelepen végezte el nagyon szép eredménnyel. A III. és IV. osztályt pedig már a Várban a Szentháromság-terti népiskolában, ahol tiszta kitűnő osztályzatot kapott. A család ekkor szintén a Várban, a Nándorlaktanyában lakott.

Két kis nővére, a nála két évvel idősebb Ibo-lya és három évvel idősebb Clarisse jól megértették egymást. Úgyszólván naponta követtek eí kisebb csínyeket. Az édesanya mindannyiszor felelősségre vonta őket; persze a büntetés sem maradt el. Egy

ilyen alkalommal Clarisse könnyes szemmel panaszkodott:

— Anyuka Melindát sohasem bünteti, pedig Ő is olyan rossz, mint mi.

Az okos édesanya, hogy a vélt sérelmet orvosolja, a következő alkalommal mindháromra kiszabta az elégtételt: székre kellett ülniök és ott maradniok. Clarisse és Ibolya csakhamar megelégette a vezeklést és bűnbánó szívvel tipegtek édesanyjuk elé bocsánatot kérni. Melinda csak ült, ült rendületlenül, mintha odaszegezték volna. Elmúlt egy óra, két óra, beköszöntött az este és Melinda csak ült, míg végül elaludt. Vacsorára édesanyja fölkelte és szemére vetette, hogy miért nem kért bocsánatot.

— Anyuka, én nem hibáztam, nem tudom, miért kérjek bocsánatot.

— Ha egyébért nem, mostani makacsságodért. — És rögtön könnyes szemmel kérte meg anyukáját.

A szülői dorgálás roppantul fájt Melindának. Már Budapesten történt, hogy a mama megleckéztette, mire Melinda eltűnt. Órákig nem mutatkozott. Tűvétették a házat, a konyhát, fűskamrát, mosóhonyhát, de hiába. Sehol sem akadtak nyomára. Végül is a mosókonyhában egy ieknő alatt találták meg. Oda bújt el szégyenében és ott elaludt.

Kivételes jóságáért és lelkiismeretességéért testvérei és szülei nagyrabecsülték. Hétéves korában nyáron édesanyja egy vasárnap nem mehetett szentmisére. A főváros forgalmas utcáin édesanyja nem merte egyedül elengedni, de Melinda nem akart távozni mellőle és állandóan hajtogatta:

— Anyuka, menjünk szentmisére!

— Melinda, ma nem érek rá...

És ez így ment ötször, hatszor, végül nagy csend lett. Elmúlt egy félóra és amikor körülnéztek, Melinda nincs sehol. Hosszú idő múlva előkerült.

— Hol voltál, Melinda?

— Anyuka, szentmisén voltam. — És az édesanya csodálkozva állt a kis csemete előtt, akinek mindene a szentmise.

Első szentáldozáshoz hétéves korában járult a budapesti Augusztá-telepen. Megértette és átélte ennek minden mélységét.

A háromféle gyermek igen jól megértette egymást. Melinda jobban vonzódott Lajoshoz és Árpádhoz, mint édes testvéreihez. Ennek oka az lehetett, hogy kisebb testvéreit jobban szerette és szívesen mamáskodott velük, tanítgatta őket. Ez meg is látszott mindkét fiún, nemcsak abban, hogy vallási kötelességüket pontosan végezték, de abban is, hogy kis nővérük felszólítására mindig őszintén vallottak, még akkor is, ha annak a bizonyos pedagógiai eszköznek az árnyéka jelent meg előttük.

Ha nővérei csínytevésükbe bele akarták keverni, vagy rágalmazták, határozottan visszautasította, de ha újból megvádolták, nem védte magát. És ez a hangtalan magatartás — szülei nyilatkozata szerint — minden védekezésnél beszédesebb volt.

Egyik unokanővére ebből az időből igen kedves dologról emlékezik meg, ami visszatükrözi Melinda lelkületét.

„Másodikos elemista voltam — írja —, Nyárád-remetén laktunk és Melinda nálunk volt. Édesanyám kettőnket küldött a faluba. Valami üveget kellett vinni és azt édesanyám reá bízta. Ez szörnyen bántotta önérzetemet és ezért nem is akartam vele menni, hanem az út másik felére mentem át. Utánam jött és békíteni próbált. Erre az út másik felére futottam át. Odébb mezei ösvényen kellett áthaladni. Itt már szűk volt a hely; szaladni kezdtem, hogy utol ne érhesen és így megakadályozzam békítési kísérletét. Ő utánam jött. Kérlelő szavaira valamit visszakiáltottam. Egyszerre nagy szúrást érez-

tem nyelvemen s valami kiröpült a számból. Utolért és sírva állapította meg, hogy méh röpült a számba és az csípte meg a nyelvemet. Én még jobban haragudtam rá, mert Isten büntetését láttam ebben, de ő nagy türelemmel és szeretettel bánt velem.

A szülők egyforma gondossággal és szeretettel vették körül a gyermekeket. Együtt kaptak ruhát, együtt mentek nyári vakációra Érdre, Hévízre, Balatonfüredre, Balatonkenesére. Az apa esténként sokszor leült gyermekei mellé és magyarázta a bukasi fejeknek a nehezebb leckéket. Szerette a gyermekeket nemcsak földi módon, hanem lelkileg is. Különösen igazmondásra és kötelességteljesítésre buzdította őket. Melindát hétéves korától nevelte; a kisleány szívének minden titkát fölfedte előtte. A látszólagos „sokszögű családi kör“ valóban családi kör volt. Melindát kivételes jósága, nemes egyszerűsége, szívtisztasága, mélységes vallásossága irányító szerepre jelölte ki a családban. És kérő irányítása sohasem talált ellenállásra.

Elemista korában kezdett zongorázni tanulni, de nem volt tehetsége a zenéhez.

Diákkora

Gimnáziumi tanulmányait az Isteni Megváltó Leányai Szent Margit intézetében végezte Budán. Itt is jó tanulónak bizonyult. Vasszorgalmát, amellyel minden dolgát végezte, a szülők okossága mérsékelte.

Az első hét osztályban bejáró növendék volt. Sok tanulni valója mellett is talált időt arra, hogy a házimunkából is kivegye a részét. Különösen kedvelte a kézimunkát. Nem múlhatott el a családban egy névnap vagy születésnap a nélkül, hogy az ajándékok között ott ne lett volna Melinda kézimunkája.

„Harmadikos gimnazista voltam, amikor rám tekintetté!“ (Naplójából.)

Ügyesen tudott meglepetést szerezni. Senki sem látta azon dolgozni és így rejtély maradt, hol, mikor készült el az ajándék. Szerette a családi ünnepeket: a Mikulás-járást, a karácsonyfadíszítést, a húsvéti előkészületet.

1928-ban, 15 éves korában járult a bérmlás szentségéhez; heteken át készült rá. A gimnázium V. osztályának elvégzése után a nyarat a megszállt nyugatvégi Dobrafalván töltötte, a család részri ismerőseinél. A Lapincs menti kis faluban, ahová leérnek a stájer hegyek nyúlványai, igen jól érezte magát és a vendéglátó Putz család is szívébe zárta a székely leányt.

Vakációit a családdal együtt legszívesebben a Balaton mellett töltötte. A szülők kezdtek a jövőre gondolni, leányukat társaságba vitték, hogy ismeretséget szerezzen. Ő mindig mosolygós, kedves volt mindenkivel. A szülők azonban tudták, hogy a társas élet nincs kedvére, csak engedelmességből vesz részt benne. 1932 nyarán Balatonfüreden pihent a család. Melinda naponta eljárt a társasággal fürödni. Nagyszerűen úszott és az ugródeszkaról szívesen ugrott fejest a Balatonba. Egy alkalommal fürdőruhája a hátán kettészakadt, de nem vette észre. Szülei pedig nem akarták a helyszínen figyelmeztetni. Mikor otthon megtudta, majdnem kővémeredt. Ettől kezdve semmiféle rábeszéléssel nem sikerült a Balatonba csalni.

A gimnázium VIII. osztályát a budai Szent Margit intézetben mint bennlakó növendék végezte. Egy intézeti növendék a következőképpen írja le a vele való találkozást

„Új osztálynak vágtam neki nagy elszántsággal, amikor hallottam, hogy új bentlakó jött a VIII-ba. Csakhamar találkoztunk. Hosszú, fekete copfos, sápadt arc, nagy fekete szemek és egy csomó félszegség. De csakhamar nyugodtabb lett. Bár ismerte

osztálytársait, mégis félt egy kicsit az intézettől. Csakhamar összebarátkoztunk

Az első benyomásom mindvégig megmaradt. Közepes, de nagyon szorgalmas tanuló volt; afféle jó gyermek, de nem behízélgő. Kissé bátortalan, nehezen barátkozó és komoly.

Nem volt idősebb barátnőm, de nagyon szerettem volna egyet. Gondoltam merészet és nagyot és megkértem Melindát. Először nevetett, de amikor megtudta, hogy tulajdonképpen vezetőnek kérem, beleegyezett. Nagyon komolyan vette. Sokszor búslakodtam is miatta. Szentképet csak egyet adott, pedig az intézeti szokás szerint illett minden apróságot szentképpel jutalmazni. Minden hibámra figyelmeztetett. Féltem tőle, mint a tűztől. Jaj volt, ha fecsegetem! Hogyan büntetett? — Keményen. Eleinte leszidott később egy-két alapos odamondással fizetett, a végén pedig: „Kár az egészért úgyse!» veszed komoran.“ — Azért is megmutattam, hogy komolyan veszem. Kezdtem javulni. És sohasem bántam meg, hogy kitartottam mellette. Egyre megtanított: a jó Istent csak úgy szeretem igazán, ha megtagadom magam.

Egyszer, rossz szokásomhoz híven, vacsora alatt, amikor „tisztá volt a levegő“, a másnapi leckét tanultam. A kedves nővér persze észrevette, elvette a könyvet. Melinda odajött hozzám és így szólt:

— A kedves nővérnek igazá van. Az engedelmesség több a tanulásnál.

— És ha holnap nem jól felelek?

— Az nem a te dolgod; majd elintézi a jó Isten.

Holmi diákréfában (ágyleszakasztás, vizes párna stb.) nem vett részt, de mindig mulatott a többivel, ha jól sikerült. Kivéve, ha a tréfa ízetlen, vagy helytelen volt. Egyik haszontalan nyolcadikos kenyérdarabot morzsolt szét társa lepedőjén. „A kenyérral tréfát űzni nem szabad“ — mondta.

Néhány nyolcadikos a nehéz munkában.

Egy diákcsőben azonban mégis része volt. A VIII. osztályba járt és érettségire készült. A tanulási idő persze ilyenkor mindig kevés. Egyik késő este amikor a többiek már mind az igazak álmát aludták, közös megbeszélés szerint titokban fölkeltek csöndben felöltöztek, ágytakarójukat úgy igazították, mintha alatta pihenne valaki, fej gyanánt pedig a párnára fektették labdává gombolyított fekete kötényüket. Aztán könyvcsomót a hónuk alá és besontak valamelyik vendégszobába vagy osztályba, készülni az érettségire. De egyszer ennek is vége szakadt. A prefekta nővér végiglátogatta a hálótermeket, és bement az üres terembe is. Szép csendben, hogy senkit föl ne keltsen. Csak a kékfényű kis zseblámpáját gyújtotta meg és így ment az ágyak közt. Az egyik előtt megállt és a szokásos kis keresztet írta... a köténygombolyag „homlokára“. Micsoda elképedés! Na és aztán...

Társai ezután sem hagyták abba a megkezdett éjjelezést, csak — mint mondták — megokosodtak és azért nem este, hanem éjjel után osontak ki a hálósobából és nem a vendégszobába mentek, hanem a lapostetőre. Sokszor holdfénynél, máskor meg pislogó gyertyaláng mellett tanulgattak hajnalhasadtáig. Melindát azonban nem tudták újból rávenni, hogy velük tartson, mert sohasem tette meg másodszor azt, amiért már egyszer kikapott.

A nagyoknak vizsga előtt megvolt néha az a kiváltságuk, hogy este fél 10-ig tanulhattak. Melinda mindig fennmaradt, azonban sohasem követte azok példáját, akik ezzel a kedvezménnyel visszaéltek s a határidőt túllépték és még reggel is korábban keltek.

Rendszerint kék-érmes volt. (Másodfokú szorgalmi és viseleti érdemiéi az intézetben.) Nem emlékszem, hogy az első érdemjelig, az aranyéremig fölvitte volna. Elsősorban az idegen társalgás miatt.

Csak a legszükségesebbet mondta meg németül, és franciául. Ezt is legtöbbször írásban intézte el.“

Érdeemes ezzel kapcsolatban följegyezni a következőt. Melinda nagyon szerette szüleit és titokban sokat szenvedett nyolcadikos bennlakó növendék korában, hogy nem láthatta őket mindennap. Látogatókat pedig a házi szabályok szerint kéthetenként fogadhattak. De ez is veszélyben forgott. A társalgás egymás között németül vagy franciául folyt, hogy az idegen nyelveket könnyebben elsajátítsák. Ha valaki ez ellen vétett, hibapontot kapott és három hibapontért egy látogatás elvesztése járt. Melindának pedig az intézeten kívül töltött évek alatt alig volt alkalmja e két nyelvet gyakorolni. Így nagyon nehezebbé esett az idegennyelvű társalgás. Azért inkább hallgatott, semhogy a várvavárt látogatókat elveszítse.

Testileg sohasem volt nagyon erős, de jókedélyű, friss és üde maradt mindig. Belső szervi baja nem volt. Jóval az érettségi előtt megbegedett. Vitustánc, állapították meg az orvosok. Rángatózott a válla. Különösen vacsora alatt jött rá erősebben, A betegséget állítólag a túlfeszített tanulás okozta. Maga is említette, hogy mindig nagy „Druck meister“ volt.

Osztálytársai szerették. Érettségije jól sikerült. Utána egy évig pihennie kellett. Ez alatt az év alatt teljesen meggyógyult és betegeskedésének nyomai teljesen eltűntek. Manduláját is kivették. Másokat azzal vigasztalt ilyen műtét előtt, hogy őt sem altatták el és mégis csillagokat látott; másnap már beszélt és alig volt nyoma a műtétnek.

A gyermeklelkű nagyleány.

Harc a hivatásért

A pihenés esztendejének végén előállott kérésével: „Zárdába szeretnék vonulni.“ Édesanyja nem akarta elhinni — és itt az akaraton van a hangsúly — hogy leányát a hivatás viszi a zárdába. Sokat töprengett azon, mi lehet az oka elhatározásának. Sok mindenre gondolt, arra is, hogy tán szerelmes, s csak leányos, dacos kijelentés mindez. Azért iparkodott kiábrándítani, lebeszélni elhatározásáról. Igyekezete eredménytelen maradt. Meghallgatta ugyan édesanyja érveléseit, korholásait, de rendületlenül kitartott elhatározása mellett. Ha célzás történt esetleges férjhezmenetelére, mindig kedvesen elhárította magától még a gondolatot is: „Én már választottam. Nekem már van jegyesem.“

1931-ben azt írja lelki naplójába: „Uram, Jézusom! Látod, már harmadik gimnazista koromtól fogva akarlak követni és... nem tudlak. Annyi fájdalmat okoz, hogy nem hisznek nekem. Azt hiszik, minden törekvésem csak szalmaláng. Márpedig, ha valóban szalmaláng, négy éven keresztül elégett volna úgy, hogy még a hamva sem marad meg. Most ennek már ötödik éve. Én még most is többször fordulok kéréssel anyuskámhoz. Már nem is merek szólni, mert úgy látom, a multor is fájdalmat okoztam neki. Pedig, ha anyuskám tudná, mekkora örömet szerezne ez nekem és mennyi bánattól mentene meg, bizony, Jézuskám, már rég Nálad lehetnék.“

Mit ér ez? Szenvedni és éjjeleken át tépelődni, — nappal, ha látnak, barátságos arcot vágni és nevetni. — Tudom, hogy csak Te segíthetsz s Neked kell segítened, hisz Te hívsz nap-nap mellett.“

A hivatásért folytatott küzdelem mellett lelki szárazság is kínozta:

„Istenem, — írja 1933 decemberében — miért

ez a nagy sötétség? Mintha még a falak is rám nehezédnének ... De azért érzem, hogy ez a Te akaratod, hogy nagyon-nagyon sokat szenvedjek és ezzel magamnak, de méginkább másoknak kegyelmet szerezzek. Uram, én kész is vagyok mindenre, amit Te akarsz. Minden cselekedetemet szerinted irányítom ... A küszködést mindig el akartam titkolni, s így sok évi próbálgatás után sikerül néha mosolygós arc alá rejteni azt, amit másnak látni nem szabad.“

Szüleitől való válás gondolata mélyen megsebezte lelkét.

„Anyukám, ha látnád, hogy mennyi fájdalmai okoz éppen a tőletek való elválás gondolata... Sokszor nehezemre esett, hogy amikor úgy szerettem volna anyukámat átölelni, megcsókolni... nem tehettem; mert arra gondoltam, hogyha elárulom enyéim iránt érzett forró, őszinte gyermeki szeretetemet, ez még jobban nehezíti elválásunkat. Drága Jézuskám! Látod, eljött már az utolsó Mikulásom és szent karácsony estém... De vájjon az utolsó-e?

Milyen szomorú is volt. Alig tudtam könnyeimet elrejtteni. Szüntelen csak kacagtam, nehogy eláruljam magam. S mikor már éreztem, nem bírom tovább, kifutottam a fürdőszobába, kisírtam magam, majd elkezdtem énekelni, hogy szomorúságomat leplezzem és ismét bementem, hogy folytassam a mulatozást, amíg csak bírom ... Szomorú voltam nagyon ... Hisz érthető! Éreztem, hogy utoljára állok anyukámékkal a karácsonyfa alatt... és azért is, mert láttam, hogy ott csillognak azok a drága, felejthetetlen könnycseppek édesanyám pilláin és ő is, láttam, nagyon küzd és szenved magában.

De az az aranyos karóra, amellyel megleptetek, nem is hiszitek, milyen kincset jelent számomra. Mikor már nem leszek veletek és nem látlak benneteket, akkor esténként nem teszem le órámat, ha-

nem kezemet fejem alá téve hallgatom az óra kegyegését, amely majd az anyukámmal eltöltött napokról mesél, míg el nem alszom.“

Később nővér korában óraزينórra fűzte a hosszúkás karórát és így használta. Társai többször észrevették, hogy esténként, mikor felhúzta, megsimogatta. Mikor megkérdezték, miért nem vetet nagyobb órát, elkomolyodva ezt felelte: „mert ezt búcsúzásra kaptam.“

Nevelőatyja már korán felismerte hivatását és iparkodott támogatni benne. Ezért egész életén hálas volt neki és nagy szeretettel, odaadással, bizalommal viseltetett iránta.

Végül 1934-ben édesanyja is megadta beleegyezését; igaz, azzal a hátsó gondolattal, hogy úgylis meggondolja majd magát. Március 10-én a budapest—kelenföldi pályaudvaron történt a búcsúzkodás. Reszketve vált el a zokogó édesanyától és amikor az nagy bánattal szívében hazatért, imakönyvében egy cédulát talált:

„Anyukám, tudom, hogy nagy bánatban vagy és sokat sírsz; nagyon kérlek, ne sírj, mert én azt megérezem, hogyha sírsz, és végtelenül fáj; akkor én is sírok, de Jézusomat mégsem hagyhatom ott.“

Nevelőatyja elkísérte Sopronba az Isteni Megváltó Leányai anyaházába. Egész úton beszélgettek egymással. A lehetőségeket tárgyalták. Együtt mentek be a gróf Klebelsberg Kunó-utca 1. szám alatti zárdába. Együtt járták végig a folyosókat, a megtekinthető szobákat, amelyek a kényelmes otthon után bizony szegényesek, egyszerűek voltak. Érzelmeiről így számol be:

„Összeszorult a szívem. Melinda karonfogva jött velem. Megszorította a kezemet, azt hittem, ez az ijedség jele s azt mondtam: Ugye, Melinda, hazajössz velem?! Ő mintha a másvilágról tekintett volna le rám, csodálkozva felelte:

„Ugyan, apukám, most vagyok a legboldogabb.“
Nehéz szívvel hagytam ott, de éreztem, ezen változtatni már nem lehet, de nem is szabad mert ez a lélek ott találta meg boldogságát, ahol hivatás nélkül boldogtalan volna.

Ettől kezdve a kételkedésnek még a legkisebb csírája is eltűnt bennem. Megértettem, hogy Melinda a zárdáé s a zárdán keresztül Istené. De sokat töprengtünk édesanyjával hivatása felett.“

Az Isten Megváltó Leányai Anyaháza Sopronban.

II. RÉSZ.

Az Isteni Megváltó Leányai szerzetestársulata

Az Isteni Megváltó Leányai szerzetestársulatát, ahová Melinda belépett, 1894 szeptember 5-én hívta életre örök tervéből az isten Gondviselés Niederbronnban (Franciaország), a strassburgi egyházmegyében. Alapítója Eppinger Erzsébet (később Mária Alfonsa Anya). Magyarországon 1863 november 29-én telepedett le a szerzet Simor János győri püspök meghívására. Sopronban kezdte meg áldásos működését szegény árva gyermekek nevelésével és a betegek ápolásával. Nagy szegénység, sok nélkülözés közt fejlődött az intézmény. Az isteni Gondviselés szinte kézzel fogható módon támogatta a nővéreknek az Ő szent szolgálatába állított törekvését. 1877-ben Simor János győri püspök sok áldozat árán függetlenítette a soproni házat a niederbronnai anyaháztól s joghatósága alá helyezte. A Kongregáció ettől kezdve önálló szerzet lett.

A társulat sajátos célja a felebaráti szeretet gyakorlása mind a női ifjúság nevelése, mind pedig a betegek és szegények gondozása által.

Ma a szerzet már négy tartományra oszlik: magyar, német, szlovák és amerikai tartományokra. Magyarországon 92 házban (iskola, kórház, szegényház) működik 1264 fogadalmas taggal. Az újoncok száma jelenleg 65. Összesen kb. 1600 tagot számlál a szerzet.

A tagok egyszerű fogadalmat tesznek; 5 évig ideiglenes, azután örökfogadalmat. Egyenlő rangúak

egymás között, nincs különbség tanult és iskolázatlan nővérek között, sem ruházatban, sem életmódban.

Az anyaházon kívül, ahol a megboldogult az Úr édes igáját viselni tanulta, két intézetben élt és működött hosszabb ideig: a budapesti Szent Anna Kollégiumban és a budai Szent Margit intézetben.

A Szent Anna Kollégiumot 1916 május 13-án alapította a szerzet. Az intézet egyetemi hallgatók otthona. Később a szerzet megvette az épületet, hogy saját főiskolai és egyetemista tagjainak korlátlan számban helyet biztosítson. A világi növendékek internátusa továbbra is fennáll az intézetben — ennek jövedelméből tartják fenn.

A budai Szent Margit intézet 1932-ben épült. Gyönyörű modern, korszerűen felszerelt iskola, zárdával és internátussal. Négy iskolatípusban nevelik a szerzet tagjai a keresztény Magyarország gyermekeit: gimnáziumban, líceumban, modernnyelvi közép fokú leányiskolában és elemi iskolában.

Isten rabja.

Öt nappal a szerzetbelépés után már ír is haza, hogy megnyugtassa jó szüleit.

„Még csak öt napja, hogy az új otthonomban vagyok, de azt mondhatnám, mindenféléről tudok beszámolni ... Hétköznap 5 órakor kelünk; fél 6 órakor közös reggeli ima, utána csendes szentmise, amit 30 perces elmélkedés követ. Ezek után reggelizni megyünk, majd rendbehozzuk szobánkat. Napalink szép s ami a fő, igen egészséges. Az egyik oldalán végig nagy háromszárnyas ablakok vannak. Két oldalt hosszában elhelyezett zöldre festett asztalok padokkal. Elöl kedves kis oltár a lourdesi

szent Szűzzel és Jézus Szívével. Körülötte s az ablakokban is virágdísz.

Délelőtt házimunka: a kertben dolgozunk. Melegágyat gereblyéztem. Nem is tetszik elképzelni, milyen jó volt a kis mozgás a kertben, jó levegőn. Közben tízórai. 12 órakor ebéd, 4 órakor uzsonna. 6 órakor a szentolvasót mondjuk el a templomban. Utána van az estebédünk és fél 9-ig rekreáció (üdülés, beszélgetés). Majd elmondjuk az esti imát s 9 órakor már ágyban vagyunk.“

Oththona nehezen barátkozik meg a végleges válasszal. Jönnek a levelek és Melinda minden okosságát és szeretetét előveszi, hogy megnyugtassa övéit.

„Levelüket megkaptam — írja március 27-én. — Igen-igen elszomorodtam annak olvasása után, mert láttam, hogy különösen Anyuka nem nyugodott bele választásomba, illetve a jó Isten akaratába.“

„Édes Anyukám és Apukám! nem szabad egy cseppet sem szomorkodnotok, sem kétségbeesnetek. Hisz lehet, hogy holnap, holnapután, esetleg egy-két hónap múlva egyszer csak betoppanok és otthon maradok örökre veletek. De az is lehet, hogy nem s akkor később hazamegyek látogatóba. Ez azonban nem tőlem függ, hanem teljesen a jó Istentől, hogy Ő mit akar. Még magam sem tudhatom biztosan, hiszen előbb megpróbál bennünket. Kisebb-nagyobb keresztet rak vállunkra és kíváncsian szemléli, milyen lesz az Ő egyszülött Fiának, Jézusának menyasszonya. És csak aztán választ.“

„Kereszt, az van mindenhol és nekünk nem szabad annyira elkeserednünk, mint ahogy te is teszed, Anyukám. Hisz én sem meg nem haltam, sem beteg nem vagyok, sőt élni akarok igen szép, igazi életet, olyat, amelynek hitünk szerint nem lesz vége sohasem. És imádkozni akarok tiértetek, drága Anyu-

kám, igen sokat, hogy majd az örökkévalóságban örökké együtt lehessünk. Lám, én csak a legdrágább jót kérem az Úr Jézustól, de ahhoz nektek is hozzá kell járulnotok. — Clarissenak és Lajosnak eljegyzéséhez a legőszintébb jókívánataimat fejezem ki és kérem a jó Istent, hogy mindkettőjüknek adjon igen sok-sok erőt, kegyelmet, örömet, boldogságot s főképp sok szeretettel teljes megértést egész életükre.“

Máskor szülei aggodalmára: jól gondolja meg, mit tesz, mert erején felüli dologra vállalkozik — így felel:

„Hát elárulom, sokszor én is gondoltam erre, — de nem! Ha az Úr Jézus megadta valakinek a hivatás kegyelmét, megadja hozzá a szükséges erőt, egészséget is, hogy a hivatásban kitarthasson; és az Úr nem szokott játékot űzni és remélem, meg fog segíteni továbbra is. — Mindazonáltal előfordulhat mindez mégis, — hisz sohasem lehet tudni, hogy az Úr Jézus mit miért tesz, így vagy úgy, és miért hívott ide, vagy meddig akarja, hogy itt maradjak. És ha ez valóban bekövetkeznék, akkor is részben fájó szívvel, részben örömmel hajlok meg szent akarata előtt.“

Az eddig oly derűs és boldoglelkű jelölt lelke földi tisztítótűzbe került. Feltűntek a hivatásellenes kísértések és sehol nem találta a helyét.

„A hivatás egyedüli indítóokának a szeretetet gondolom, — írja. — Űzz el könnyörtelenül, ha úgy látod, hogy nem a szeretet az, ami követésedre indított. De ellenkező esetben add, hogy végre megnyugodjam hivatásomban.“

Lelki sötétségben halad. Az ima, amelyben eddig úgy el tudott merülni, semmi vigaszt nem nyújt. Megborzad a csengő szavától, amely a templomba hívja. És ha letérdel, hogy az Úrba merítse lelkét, filmszerűen peregnek le előtte élete legkülönbö-

zőbb eseményei és csábítóan hívják máshová, ahol szintén boldog lehet és boldogíthat másokat is és szeretheti Istent. És amikor a küzdelemben belefárad, keserves zokogásban tör ki. Határozatlan lesz. Nem tudja, Isten hol akarja látni. A társalgás kínpaddá vált. Tépelődik, felajánlja magát, sír, könnyörög.

„Mesterem, oly sötétség vesz körül! Ha szent akaratoddal nem ellenkezik, a reménynek csak egy sugarát helyezd ismét a szívembe, de ne az én, hanem a Te akaratod legyen!”

„Istenem, akarok mindent, amit Te akarsz, de könyörülj rajtam!”

A lélek nagy próbatétele ez. És ami még elviselhetetlenebbé tette mindezt: nem merete lelkiállapotát senki előtt felfedni, attól való félelmében, hogy nem értik meg, mert maga sem tudott magával tisztába jönni és amint írja:

„... nem akartam senkinek alkalmatlankodni nehézségeimmel.”

Majd egy „csúnya“ félreértés miatt már csomagolnia kellett. Erről később így beszél Mesterével:

„Emlékszel, Jézusom, azt hittem, a szívem szakad meg, ha itt kell hagynom Téged.”

Beöltözés

Így érkezett el a beöltözés napja, 1934 július 29. Lelke olyan volt, mint a háborgó tenger. Nem tudott végleg megnyugodni. És amikor felállt a templomban és a korláthoz lépett, hogy a szent ruhát átvegye, rózsacsokor hullott az ölébe. Csak futó pillantást vetett rá és hallotta az anyai szív feltörő sóhaját is:

— Istenem, hát mégis...

Ugyanakkor ezt írja jegyzetébe:

„Ekkor először éreztem, hogy képes leszek mindenre Érte, ha még oly súlyos keresztet nehezednek is vállamra, nem baj! Ha kell, még szívemre is szorítom azokat forrón, szeretettel.“

Egyik rendtársa, akinek még a gimnáziumban barátnője volt, írja:

„Beöltözésére én is Sopronba mentem. Nehezen lehetett hozzáférni.

— Nagyon boldog vagyok, nemsokára te is az leszel. — Ennyi volt az egész beszélgetésünk. Etelka lett a neve. Új nevének igen megörült, mert édesanyja is Etelka. Később megemlítette, hogy egyik társa megkérte szüleit, ne jöjjenek el beöltözésére, mert egyedül akar lenni Jézussal.

— Sokszor gondoltam én is erre ezen a napon, dehát édesanyám... — mondta.“

Később is csak úgy árad szeretete övéi felé, hogy megnyugtassa, fölvidítsa őket; közben mindenre kiterjed a figyelme. Édesapjának köhögés ellen jó receptet ajánl, hagymateát, amit a zárdában ismert meg. — Elnézést kér, hogy nem ír túlságos gyakran, de újoncnő.

„Igaz, ha megkérem a tisztelendő nővért, mindig megengedi, de viszont tudjátok, olyan rossz érzés, ha kis nővértársaim látják, hogy én megint hazírok és ők még csak egyszer-kétszer írtak.“

Kéri jó apukáját, hogy ha lemegy Szolnokra halottak napjára „első apusunk“ sírjához, égessen az ő nevében is gyertyát. És mindig üdvözli Ibit és Clarisset és a kis „Fityingeket“ (két öccsét, Lajost és Árpádot így becézi), akiknek szekundamentes tanévet kíván és még valamit: hogy Jézust mindig forróbban szeressék.

Beszámol az erdőben tett kirándulásáról, ahol olyan lett, mint egy kis vadcsikó, amelyet először engednek szabadon és nem bír senki megfékezni.

— Ne aggódjanak egészsége felől, úgy öltözik, mint egy eszkimó.

A küzdelem még nem ért véget

A szülő ragaszkodik gyermekéhez, különösen az édesanya. Először a szíve alatt hordja, azután elszakad onnan, utána ölében hordja, onnan is lekerül; azután mellette van, de az iskola már el-elvonja tőle. Végül a hivatás még jobban elszakítja és ez még jobban fáj. Minden jó édesanya és gyermek viszonyában így van ez, de Melindánál még inkább.

Az édesanya nehezen tudott megbékülni a helyzettel. Újévi levelében írta:

— Melindám, ez volt a legszomorúbb karácsonyom.

De a soproni levél mindig annyi melegséget araszt. Közben mégis csak föl-föllobban az édesanyai szív és újból kísérletet tesz, hogy Melinda hazamenjen. Az utolsó ilyen kísérletet nővérenek, Clarissenak esküvője alkalmával, 1936. május 3-án tették. Melinda — Etelka nővér, aki még újoncnő — Budapesten volt. Egyetemre járt. Édesanyja gyermekét hazakérte az esküvőre. A rendi szabályok ezt nem engedik meg. Etelka nővér mégis megpróbált mindent szülői iránti tiszteletből és szeretetből. Főnöknője társaságában az első padból nézte végig az esküvőt. Az édesanya fényes esküvőt rendezett leányának. A menyasszony ötméteres uszályal apósának, egy tábornoknak karján vonult az oltárhoz. Mindez leginkább azért, hogy Etelka nővér kedvet kapjon otthagyni a zárdai életet hiszen még volt rá lehetőség. Még nem adta magát véglegesen oda. Még csak újoncnő volt. Amikor a násznép orgonabugás között kivonult a templomból, fölkelt, oda-lépett nővérehez, megcsókolta és sok boldogságot kívánt új irányban meginduló életútjához.

Édesanyja kíváncsi volt, milyen hatást váltott ki Melinda lelkében mindaz, aminek tanúja volt; megkérdezte tőle:

— Nem gondoltál arra, hogy te is férjhez menj?

— Anyukám, — hangzott a válasz — mennyire nem ismered leányodat. Nincsen a világnak olyan fénye és pompája, amelyért cserébe adnám hivatásomat. És ne feledd, a fény, a barátok lelkenedése, együttérzése mind-mind mulandó, csak a lélek békessége és megalégedettsége és a szeretet örök. Meg fogod látni, anyukám, hányan lesznek a barátokból irigyek és ellenségek. Az én édes Jézusom azonban hozzám mindig egyforma marad.

Mielőtt szerzetesi fogadalmat tett, még egyszer írt haza:

„Drága jó Szüleim! Fogadalomtételem előtt szeretném, ha bepillanthatnátok lelkembe és lámátok, hogy milyen örömmel készülök. Örömmel, de örööm nem teljes. Hiányzik belőle valami, ami azt betetőzné, amit azonban a szülőn kívül nem adhat meg senki; vagyis, hogy ti is őszinte szívvel tudjatok osztozkodni gyermeketek boldogságában. Utolsó leveletekben ez áll: „Megnyugszunk, bárhogy határozol.“ Ti, Anyukám, ismertek engem, hogy mindig arra törekedtem, hogy lehetőleg senkinek se okozzak szomorúságot, különösen nektek ne. Leveletekben továbbá ez áll: „A szülői ház mindig nyitva áll előtted és szeretettel hív...“ Ha valamiből kifolyólag így kellene cselekednem, úgy érzem, oly úr támadna lelkemben, amelyet az Úrhoz kapcsoló fogadalmakon kívül nem képes soha senki és semmi betölteni ...“

És ahogy telt az idő, a keserű és fájó érzések elhalkultak és boldoggá tette a szülői házat a tudat, hogy Melinda boldog. Boldog volt az édesanya is és hálát adott azért, hogy nem akadályozta meg leányát a hívó szó követésében.

Etelka nővérben szülei többet láttak, mint gyermeküket. Isten különös áldását. Ennek igazolására álljon itt a következő eset, amit nevelőatyja írt le, aki akkor csendőrőrnagyi szolgálatot teljesített.

1936. év nyarán rosszindulatú feljelentés érkezett ellene. Tisztnél ez különösen kellemetlen, mert hosszantartó becsületügyi vizsgálatot von maga után. Bár tudatában volt ártatlanságának, mégis a vád ólomsúlya nehezedett a maga és felesége lelkére, annál is inkább, mert nehéz volt védekezni ellene. — A megindított vizsgálatról a szülőkön kívül egyetlen hozzátartozó vagy gyermek sem tudott. Annál nagyobb volt a meglepődés, amikor Etelka nővért meglátogatták Sopronban. Azzal fogadta őket:

— Tudom, apukám, hogy nagy bajtok van, de ne búsuljatok, mert én imáimmal elintézem Jézusnál, hogy semmi bajtok nem lesz.

A szülők csodálkoztak a nem várt leleplezésen és hozzátették:

— Nincs semmi bajunk.

Az úgy 1937. év végére sikeres elintézését nyert. A rágalmozó vádak hamisaknak bizonyultak és nevelőatyját a vádak alól jogerősen felmentették. Erről sem tettek senkinek említést. — 1938. év elején a szülők ismét meglátogatták Etelka nővért, raost már Budapesten a Szent Anna Kollégiumban, ahol akkor tanulmányait folytatta. A találkozásnál Etelka nővér örömmel ugrott e szavakkal nyakukba:

— Édes apukám és anyukám, ugye boldogok vagytok, mert a tavaly említett nagy baj elmúlt. Ne is tagadjátok, én tudom!

A szülők hozzáfűzik:

— Teljesen kizárt dolog, hogy Etelka nővér erről az ügyről bárkitől adatot kaphatott volna, mert először nem érintkezett rajtuk és testvéreinek kívül senkivel, másodsor, mert testvérei sem tudtak sem akkor, sem most az egész ügyről semmit. Végül az

ügyet természeténél fogva teljes titoktartással kezelték Szombathelyen s ki van zárva, hogy Budapesten bárki is megtudhatott volna belőle valamit. Kérdésünkre egyébként Etelka nővér azt válaszolta, hogy nem tudja, milyen nagy bajban voltunk és annak mi a lényege, csak tudja, hogy bajban voltunk és imádságával abból minket megszabadított. Ugyanakkor biztosított, hogy sohse búsuljunk, mert az Úr Jézusnál elintézi imáival, hogy övéit baj ne érje.

— Erről a bajról beszélt nekem, — írja egy rendtársa. — Nagyon sápadt volt napokig és imát kért tőlem, mert otthon baj van. Vigasztaltam, de hiába.

— Megérzi azt az ember, ha szeretteit bántják, — mondta. — Az Úr jegyeseinek egyik legnagyobb keresztjük ez a sejtés, amelyről még csak nem is beszélhetnek senkinek.

Árny- és fényoldalak

A noviciátusban lendületesen tört a tökéletesség felé és előre kipróbálta magán a szent fogadalmakhoz való készséget. — Oly pici ceruzával írt, hogy csak körömmel lehetett már fogni, de nem dobta el, mert szerette a szegénységet és meg is tartotta. Később is nagy szeretettel gyakorolta. Sokat beszélhetne erről az a szőnyeg is, amelyet későbbi betegszabadsága alatt majdnem egyedül készített el. A csomót sohasem vágta le, hanem mindig felbontotta a pamutot. Egész kis szállal is varrt. Inkább négyszer-ötször is befűzte, hogysem eldobta volna. Mindezt végtelen türelemmel, pedig ideges természetű volt. Ha nyílt az ajtó, összeresztent. Ha néha elfelejtkezett, mindjárt dobolt az ujjával. De ebben is fegyelmezte magát és később alig lehetett

nála észrevenni. — Agyonjavított ruhában járt. Amikor már nem lehetett tovább viselni, ezzel vált meg tőle:

— Most szépen rendbehozom, fölteszem a padlásra és ebben a ruhában temessenek el; mert jó ruhát kár a koporsóba tenni.

Sokszor beszélt egy idős nővérrel, akit ugyan nem ismert, de hallotta róla, hogy sohasem használta a birtokos személyragot egyes szám első személyében, hanem csak többesben beszélt: törülközőnk, ernyőnk. — Megpróbálta ő is, de mivel a világos beszéd rovására ment, abbahagyta. Szellemét azonban elsajátította és megtartotta; követve Szent Pál elvét: „Omnia autem probate: quod bonum est tenete.“ (I. Tess. 5, 24.) Mindent vizsgáljatok meg, ami jó azt tartsátok meg.

Egyik fiatalabb rendtársa írja:

— Kórházba kerültem. Etelka nővér meglátogatott egyik nővértársával. Folyton az istenszeretetről beszélt és arról a boldogságról, ami rám vár a zárdában. Mikor búcsúztunk, láttam, hogy csak egy pár kesztyűjük van; mindegyikük egyet fogott a kezében. Nagyot mulattam rajta.

— Látod, ez a szegénység, — mondta nevetve.

— Rövid idő múlva imaszöveget küldött az örök hűség kegyelméért. Ahogy bekerültem a zárdába, rögtön fölkeresett. Egy-két anyai tanács után lelkemre kötötte az engedelmisséget. Kezdte magyarázni, hogy minden lépésével engedelmisséget gyakorol az ember. Közbevágtam: hagyj abba, hiszen már a fülem is csupa engedelmisség.

— Lesz még a szíved is az, — felelte.

A második újoncnői évét már Budapesten a Szent Anna Kollégiumban töltötte. Innen járt be az egyetemre, ahol történelem- és földrajz-szakra készült. Egyik rendtársával kötelezően és őszintén megegyezett, hogy figyelmeztetik egymást hibáikra.

Ilyen figyelmeztetésért nagyon hálás volt. Sohasem kellett félni, hogy bántja önértetét. Sohasem mentette magát. Örült, ha mástól hallotta, mi ellen kell még küzdenie.

Sokszor szemrehányást tett társának, mert nem figyelt elég éberem hibáira. Az szinte vadászni volt kénytelen Etelka nővér hibáira, hogy óhaját teljesítse. Három évet töltött így együtt a két rendtárs és bőséges alkalom nyílt, hogy egymást jól megismerjék. — Azt mondja a közmondás: az embert az alkalmazottja ismeri legjobban. Miért? Mert ez minden életmegnyilvánulásában látja. Alkalmazhatjuk ezt a társakra, akik vele együtt látogatták nemcsak a kápolnát, hanem az egyetemet és a könyvtárat, együtt izzadtak és féltek a vizsgától, együtt élték a közös szabályok szerinti életet.

Ezek a rendtársak így jellemzik:

Ruházatban nagyon rendszerető volt. Két szép fekete táskájával szokott utazni. Különbféle szeretet-csomagok továbbítását szívesen vállalta, csak az volt a kikötés, hogy táskájába beleférjen, mert spárgával átkötött „bugyrot“ nem akart vinni. De ha előljáró bízott rá ilyet, szó nélkül elfogadta.

Csinos, modern, rövidnyelű ernyője volt. Nem egyszer kifejezte örömét, hogy nem kell az utcán olyan hosszúnyelű ernyővel járnia.

A legtöbb figyelmeztetést túlgyors mozdulatai miatt kapta. Igaz, hogy rugalmas testű volt, de szerzetes ruhához nem illik a túlgyors mozgás. — Gyors volt beszédében is. Ha kissé izgult, úgy pörgött a nyelve, hogy az egyes szavak végét elharapta, ami kellemetlenül hatott. Nagyon kellett ilyenkor figyelni, hogy meg lehessen érteni.

A tanuló-nővérek között gyakran esett szó arról, kinek a szakja nehezebb. Persze mindenki a magát igyekezett a legnehezebbnek feltüntetni, mert annak a nehézségét ismerte legjobban. A történelem-

és földrajz-szakot a legkönnyebbnek tartotta mindenki. Talán azért is, mert Etelka nővér sohasem jajgatott a közösségben, hogy mennyi a dolga, milyen szigorúak a professzorok. Így sokszor lekicsinyelték a két tárgyat és a szegény áldozat közben irult-pirult és védte kedvelt tárgyait. — Harmadéves korában észrevette, hogy ezek a viták sokszor sértik a szeretetet, azért föltette magában, hogy többet ilyen csete-patéban nem vesz részt.

— Nagyon kell ilyenkor vigyázni — mondta később, — mert könnyen félrecsúszhat az ember.

Mint minden más föltételét, ezt is szigorúan tette váltotta.

Ha néha az előljáró távollétében a közös imagyaratokat mások vezették, nem ritkán csúsztak bele csorbítások. Etelka nővér ezt kezdetben nem tudta szó nélkül elnézni és nemcsak a szabálytalanság, hanem előidézője ellen is kifogást emelt. Szó szót követett és ezek a vitatkozások nem mindig voltak szeretetlenségtől mentesek. De a végén ő fájlalta mindezt legjobban. Meg is jegyezte, hogy csak szeretetlenség lesz belőle, ha szól. Es arra az álláspontra helyezkedett, hogy többet használ minden szónál, ha maga hűséges a szent szabályok megtartásában és példájával segít másokon.

Mászkaló bogaraktól, férgektől és egyéb nem „szalonképes“ állatoktól nagyon félt. Ijedten sziszszent fel, ha ilyen véletlenül hozzátévedt. Közös ájtatosság alatt a kápolnában egyszer egy pók éppen előtte ereszkedett le a mennyezetről. Szomszédja észrevette, hogy Etelka nővér mindjobbán hátrahajlik és így igyekszik kitérni a nem szívesen látott vendég elől; az arca halálsápadt. A pók követte áldozatát. Mikor már nem tudott tovább hátrálni, föluggrott és kiszaladt.

Máskor a soproni erdőben sétáltak, amikor egy

kutya ugrott hirtelen eléjük. Etelka nővér kétségbe-
esve sikoltott.

— Mi az? Fél a haláltól? — kérdi társa.

— A haláltól nem, de a kutyától igen, — felelte. — Nem is tudja elképzelni, mi az, ha valaki fél az állatoktól.

Társa közben lehajolt. Egy hatalmas varangy bámult rájuk. Fölvette a remegő állatot, Etelka nővér elé tartva megmutatta ujjával a hátán a szép csíkokat, a hasán a színek pompáját és szakszerűen magyarázta remegő társának:

— Látja, a varangy az egyetlen veszedelmes béka. Védőnedve a szemet gyulladásba hozza. De ez az állat nem bánt, mert beteg.

— Honnan tudja?

— Látom a szeméből. És látom azt is, hogy ez az állat is szépnek mondaná magát, ha beszélni tudna. És szép is.

— Igaza van, szép, mert az Isten nem teremthet csúnyát.

És hazavitték az állatot. A noviciátusból ugyan kidobták őket ezzel a különös „háziállattal“, de látni lehetett ekkor is Etelka nővéren, hogy mennyire küzdött a félelem ellen. A kis kézitáskáját azonban, amelyben hazavitték, többet nem vitte el sé-tára.

Légiriadókor viszont, vagy egyéb komoly helyzetben, amikor mások a félelemben és zavarban elvesztették lélekjelenlétüket, ő nyugodt maradt és jelenléte másokat is megnyugtatót.

Feltűnő külső hibája volt még, hogy sokat és nagyokat sóhajtozott. Ezért nővértársai meg is tréfálták. Azt beszélték, hogy a Mikulás is majdnem visszafordult ijedtében, amikor belépett a portán, pedig csak Etelka nővér sóhajtott a harmadik emeleten a padlásajtó előtt.

1936 július 30-án tette le a szerzetesi fogadal-

mákat. Előtte nyolcnapos lelkigyakorlatot végzett. Ekkor már sápadt és beteg volt. A fogadalom utáni napokon rövidesen ágyba került. Az egyik kis novícia betegségének hírére beszökött hozzá. De alaposan megszidta, hogy az újonc-mesternő engedélye nélkül tette ezt és elküldte. S amikor az nem tágitott mellőle, megfogta a kezét és beszélt neki az engedelmességről.

— Jó, majd megtanulom, — mondta a kis novícia szepegve — de ajtóstul nem lehet berontani a házba.

— Igaza van, de máskor csak engedéllyel jöjjön be hozzám!

Jóllehet régi ismerőse volt, mégis magázta, mert a szabály így követelte.

Augusztus 5-én Etelka nővér kórházba került mellhártyagyulladásal. Állapota súlyos volt, meg is csapolták. — Betegsége nagyon érzékenyvé tette. Sok engedményt kapott, sok kivétellel kellett élnie, ami nagyon bántotta. De más alig vette rajta észre. Ha kérdezték, szenved-e?

— Jézusért szívesen, — hangzott a válasz.

Mellkeresztjét a szembenlévő falra függesztette és állandóan arra szegezte tekintetét. Ha látogatói biztosították, hogy imádkoznak érte, azt a választ kapták:

— Legyen meg az Isten akarata. Én nagyon szeretnék meghalni, Jézushoz menni.

„Engedelmes lett a halálig...” Fil. 2. 8.

Az engedelmisség volt a legerősebb oldala. Betegsége után tanulmányait egy évre abbahagyta. Sokat kellett pihennie és naponként 1—2 liter tejet innia. A tejet nem szerette, szinte undorodott tőle. Behunyt szemmel itta; látni lehetett, milyen nagy

önlegyőzésébe kerül. Társai kérték, hogy ne erőltesse, de ő azt felelte:

— Nem, ezt meg kell innom engedelmességből.

Egyszer nevetve utalt pólyásbaba korára, amikor majdnem éhen halt, mert nem volt elegendő az anyatej. Talán arra gondolt, hogy azt most kell pótolnia.

Betegsége alatt többször volt együtt egyik jó ismerős rendtársnőjével. Sokat beszélgettek egymással, mi legyen legfőbb erényük, mi legyen a főszempont. Mindenre csak egyet mondott:

— Engedelmisség!

— Én a szeretetet választottam, — folytatta társa.

— A szeretet sokszor csal, az engedelmisség soha! — Ezzel zárta be a vitát.

— De a szeretet melegít, az engedelmisség fagyaszt, — volt társa ellenvetése.

— Inkább fázom, mint izzadok, — hangzott a válasz.

Mohón vetették magukat a lelki könyvekre, hogy megtudják, kinek van igaza. Egymás után tanulták be az idézeteket és versenyre keltek egymással; Etelka nővér az engedelmisségért, rendtársnője a szeretetért. Amit az egyik elolvasott, azt a másik is. Etelka nővér nagyon szerette Benigna Consolata nővért.

— Micsoda engedelmisség! — kiáltott fel, amikor életrajzát olvasta.

— Mekkora szeretet! — hangzott az ellenvetés.

Szent Chantai Franciska életében is az engedelmisséget látta. Szalézi Szent Ferenc nagy szelídségével hatott rá.

— Ez is az engedelmisség csodája, — igazolta magát.

Jézus Szívét is az engedelmisségért szerette legjobban. Ezen az úton haláláig kitartott. Mohón

kapott bele, elfogultan. Később okosabb lett, de sohasem lanyha.

Először bizony hibázott is.

— Sétálni küldtek bennünket, — mondja ei egyik rendtársnője.

— Vigyék magukkal a kendőt is, mert hideg van, — szólt a tisztelendő előljáró.

Etelka nővér engem jól „bebugyelált“ a köpeny alatt. Amikor visszajöttünk a sétáról, látom, hogy rajta nincs kendő

— Hol a kendője? — kérdeztem megrökönyödve.

— Itt a kezemben.

— És egész úton így hozta?

— Így.

— És ez magának engedelmesség?

Elpirult és amit később ritkán hallottam tőle, mentegette magát. Sőt egész meglepő éles hangon:

— Székely vagyok és a székely eszén nem könnyű túljárni.

Többször mentünk hosszabb sétákra. Az első alkalommal előljárónk figyelmeztetett, hogy ne beszéljünk, mert hideg van. 8—12-ig jártuk az erdőt szó nélkül. Persze előljárónk ezt nem így gondolta, hanem hogy sokat ne beszéljünk. Később ezt meg is magyarázta. E nélkül bezzeg Etelka nővér máskor sem szólt volna egy szót sem.

Néhány év múlva egy lelkigyakorlat előtt találkoztunk.

— Hogy állunk az engedelmisséggel? — kérdezte újból Etelka nővér.

— Úgy mint régen.

— Hát a szeretettel?

Nem feleltem. Ekkor megfogta a szentolvasó keresztjét, az üres, nekünk szánt keresztet.

— Gondolt erre?

— E nélkül nem bírtam volna ki.

— Tudom, hogy kegyetlen éve volt, — szólta Etelka nővér megértőleg. — De most már talán változtat a programján.

— Nem, — feleltem.

— Miért?

— Mert az ön programja éppannyi kereszttel jár, mint az enyém. Tehát mindegy.

— És a csalódás?

— Az sem baj. Ez az év arra volt jó, hogy valamit meglássak; azt, hogy egyikünk programja sem vált be.

— Az enyém sem? — kérdezte meglepődve Etelka nővér.

— Az öné legkevésbé, mert ez a program másokat vérig sért.

Kemény beszéd volt. Láttam, hogy nem érti. És akkor elmondtam neki ezt az előző nap történetét.

Egy vendég-nővérünk érkezett a fővárosból. Délelőtt fölkereste a Sopronban nyaraló tanuló-nővéreket. Ebéd alatt így nyilatkozott:

— Na, amíg itt vagyok, többet nem megyek a tanulókhöz. Bemegy az ember, szeretettel üdvözli őket. Etelka nővér pedig köszön és többet egy szót sem szól. Fálnak fordul és dolgozik tovább. Nekem elég volt.

— Miért tette ezt? — kérdeztem.

— Silentium (hallgatás) volt.

— És maga nem szegte meg a napközi hallgatást, de megsértette a szeretetet. Szólhatott volna néhány kedves szót.

— Bocsánatot kérek tőle.

— Isten őrizz! Megint a szeretet ellen hibázna. Legyen máskor kedves vele és kész.

Másnap már együtt láttam őket az üdülés alatt.

— Bukdácsolt ő is, miközben a tökéletesség felé haladt, de mindig haladt.

Gyakran figyelmeztetett, hogy az apróságokban óvakodjam a túlzásoktól, kerüljem a feltűnést; az észszerűség uralkodjék ott, ahol a parancs hiányzik.

Valahol olvastuk, hogy a folyosón függő szentképek előtt hajtsunk fejet.

— A viláért meg ne próbálja! — mondta nevetve.

— Éppen most keresek egy kendőt, hogy legyen mivel borogatni a nyakamat, — nevettem vissza.

Vakációban, amikor a tanulónővérek külön csoportban is tarthattak üdülést, ő is tevékenyen résztvett a szórakoztatásban, de ha az idő eljárt, összerakta kézimunkáját és távozott. Társai ilyenkor mondogatták: lelkiismeretünk már jelez.

1940. év nyarán egészsége helyreállítására előjárója néhány hétre elengedte szüleinek balatonkenesei nyaralójába. Itt is a zárdai fegyelem volt a szeme előtt. Pontos napirend szerint élt: naponta öt órakor kelt, utána elvonult egy rejtett zugba és ott imádkozott, elmélkedett fél hétig. Gyöngé egészsége miatt édesanyja váltig biztatta, hogy reggelizzék, de ő nem is felelt. Hét órakor szentmisére ment, s naponta elvégezte szentgyónását és szentáldozását. Ez mély benyomást keltett a község lakosaiban. Szentmise után felvilágosította édesanyját, hogy szentáldozás előtt nem társalog. De utána annál kedvesebb és szeretetreméltóbb volt.

Az utolsó nyári vakációját több társával együtt az újszászi házban töltötte. Egyik nővértársa, aki Etelka nővért „élő szabály“-nak nevezte, óráját nem is használta. „Elég — úgymond — ha az „élő szabály“-ra tekintek és csak őt követem. Úgy biztos vagyok benne, hogy a közös gyakorlatokról nem késem el, mert ő még az óránál is pontosabb.“

Igen, az engedelmesség! Serva ordinem et ordo servabit te! A Szent Anna kollégiumi szobatársa sohasem vette észre, hogy megszegte volna a hall-

gatást. Újoncnő korában valahányszor felesleges beszéddel zavarták, ajkára tette az ujját, jelezve, hogy silentium van. A példa hatott.

Igaz, hogy ez eleinte nagyon hidegen, mereven ment. Szent Alajost utánozta, akit egyszer lelkigyakorlata alatt az utcán megszólítottak s ő felelet helyett ujját ajkára tette. — Később azonban megérezte a szeretet mindig érvényes parancsának, a mosolygós példaadásnak titkát. Ujját nem tette szájára, csak hallgatott és ez elég jel volt.

A szent szabályok előírják a hallgatást a folyosón. Ezt is szigorúan megtartotta. Elég volt megjelennie az ebédlőben, a hálószobában, vagy a klauzura folyosóján és a feleslegesen beszélő elhallgatott. Pedig később már nem figyelmeztetett, sőt feddő pillantást sem vetett, csak példája oktatott.

Egyik társa mondja róla: „belőlünk, fiatalokból kikitört a hangosság, de ha őt megláttam, nem félelemből, hanem valami benső ösztönzésből rögtön összeszedettebbé váltam... Nem szólt nekünk, nem éreztette, hogy másképp viselkedhetnénk, de ő mindig más volt.“

Akármennyire emeli ki az ember életéből az engedelmesség erényét, úgy érzi, hogy még mindig keveset mondott. Úgyszólván minden mozdulatát ez szentelte meg. A nővérek az ujoncidő alatt a legapróbb részletekig menő utasítást kapnak, hogy milyen legyen testtartásuk, járásuk, hogyan tartsák kezüket ima alatt, járás közben, hogyan vegyék fel ruhájukat, hogyan tegyék le, stb. Ő „szívében őrzé a szavakat“, és nem cselekedett másképp haláláig. Pedig sok az ilyen csekélységben az egyéni ízlés, felfogás, egyéni szokás és ugyanolyan helyesen lehetett volna másképp is tenni. Ezeknek pontos megtartása hősies lelkierőt tételez fel. Amikor az egyetemre járt, más körülmények között élt, mint újonc-

idő alatt; mégis pontosan megtartott mindent. Egyszer-kétszer nagyot tenni, amit más is észrevesz és amire a feltűnés ösztöne is serkent, az nem nehéz, de a kis ösvényen haladni hűségesen, nagy lelkek tulajdona.

Társai, ha kételkedtek azon, hogy egyik-másik pontban mi az előljáró óhaja, akarata, csak hozzámentek és ő pontosan idézte a főnöknő közösből vagy négy szemközt tett kijelentéseit. Szerényen jegyezte meg ilyenkor:

— Olyan rossz az emlékezetem, sokszor cserben hagy, de amit az előljáró mond, azt évek múlva is szószerint tudom idézni.

Szerzetesi életét törvényes előljárója iránti feltétlen alárendeltség jellemezte és ez nála mindig kedves tisztelettel párosult. Ebben példaképe Benigna Consolata nővér volt, akit különösképp tisztelt, főleg azért, mert minden cselekedetén rajta volt előljárójának jóváhagyása.

Többször örömet fejezte ki, ha az előljáró a közösből rendreutasítással vagy feddással élt. Azt szokta volt mondani:

— Azért örülök, mert látom, hogy az előljáró törődik velünk.

Egyik társának is hasonló értelemben nyilatkozott:

— örüljön, ha figyelmeztetik, mert ez a szeretet jele.

Egyik előljáróját gyász érte. Másnap Etelka nővér szomorúan így szólt társához:

— Már annyiszor kíséreltem meg bemenni az előljáróhoz, hogy részvételemet fejezzem ki, de valami akadály miatt mindig vissza kellett fordulnom. Hisz nekünk úgy kell őt szeretnünk, mint édesanyánkat, akivel együttérzünk.

Lehetetlen elhallgatnunk azt a nagy gyermeki szeretetet, amellyel Etelka nővér a Rend minden-

kori főelöljárói iránt viseltetett. Sokat imádkozott a szerzet boldogemlékű Alapítónőjéhez és szenttéavatásáért is. De nem elégedett meg a maga buzgóságával, hanem másokat is igyekezett megnyerni és kilencedekkel ostromolta Mária Aílfonsa Anyát, aki már földi életében különös kedveltje volt a jó Istennek.

Személyesen is ismerte Mária Stanislaa Anyát, aki Magyarországon a szerzet második általános főnöknője volt és évtizedeken át kormányozta az egyre jobban virágzó társulatot. Ritka szigorú aszkéta életet élt, megható módon gyakorolta a szegénységet egész haláláig. 94 éves volt; amikor meghalt Abban az időben Etelka nővér Pesten tartózkodott. Nagy tiszteletben részesítette a kapott kis ereklyét. Röviddel utána egyik társa erős fejfőrcsőkben szenvedett. Gyermeki bizalmában lehetetlent nem ismerve, könyörgött Mária Stanislaa Anyához, az ereklyét pedig kendőbe rejtve társa fejére kötötte. Nagy bizalmát a jó Isten ezúttal is, mint annyszor máskor, meghallgatással jutalmazta. Teljesen megszűnt az illető fejfőrcse. Örömmel újságolta mindenkinék:

— A tisztelendő Stanislaa Anya meggyógyította X. nővért.

Sopronba jövet úgyszólván első útja volt a régi temető, hogy lerőjja gyermeki kegyeletét a szentéletű rendanya iránt. Sírjánál újból kilencedet kezdett. Meg nem érdemelt kitüntetésnek vette, hogy a kilenced tartamára megkapta a megboldogult szentolvasóját, mégpedig magától az akkori rendfőnöknőtől, Mária Bonaventura Anyától.

Utóbbit — azóta már szintén meghalt — nagyon tisztelte imádságos lelkületéért, szerénységéért és igazi anyai jóságáért.

— Ezek a szentek! — szokta mondogatni.

„Házát kösziklára építette.“ Mi. 7, 24.

Minden erény alapja az alázat; hogy ez mennyire megvolt Etelka nővérben s mennyire törekedett rá, kitűnik életéből. Naponta elimádkozta a Jézus Szíve kis zsolozsmát és utána a következő imát az alázatosságért:

„Ó szelíd és alázatos szívű Jézus, hallgass meg engem!

A kívánságtól, hogy becsüljenek,
A kívánságtól, hogy szeressenek,
A kívánságtól, hogy keressenek,
A kívánságtól, hogy tiszteljenek,
A kívánságtól, hogy dicsérjenek,
A kívánságtól, hogy előbbre helyezzenek,
A kívánságtól, hogy tetszést nyerjek,
A kívánságtól, hogy tőlem tanácsot kérjenek,
A kívánságtól, hogy megkíméljenek,
A félelemtől, hogy meggyalázzanak,
A félelemtől, hogy megvetnek,
A félelemtől, hogy eltaszítanak,
A félelemtől, hogy megrágalmaznak,
A félelemtől, hogy elfelednek,
A félelemtől, hogy kinevetnek,
A félelemtől, hogy kigúnyolnak,
A félelemtől, hogy meggyanúsítanak,
A félelemtől, hogy másokat jobban szeressenek, mint engem.

hogy másokat jobban becsüljenek, mint engem,
hogy másokat mindig jónak és engem kevésbé jónak tartsanak.

hogy másokat felhasználjanak és engem mellőzzenek,
hogy másokat magasztaljanak és engem elfeledjenek.

Engedd meg azt akarnom, ó Jézus!

hogy másokat mindig előnyben részesítsenek.
Engedd meg azt akarnom, ó Jézus!

hogy mások szentebbek legyenek, mint én és én csak annyira legyek szent, amennyire lehetek.“
Ó szelíd és alázatos szívű Jézus, irgalmazz nekem!
Ó szelíd és alázatos szívű Jézus, hallgass meg engem!

Ó szelíd és alázatos szívű Jézus, alakítsd szívemet a Te Szíved szerint!

Egy rendtársa írja: „Egyszer elmentem hozzá. Ajtáján függött a büntetés-cédula: Kérjük Etelka nővért, csendesesen tegye be az ajtót, mert más is van a házban!

Nem volt a szobában, éppen akkor jött haza. Észrevette, hogy elolvastam. Néhány percig nem szolt egy szót sem, azután könnyes lett a szeme.

— Így is jó, nagyon jó. Majd megtanulja egyezer, — szolt hozzá.“

Pedig halk- és könnyedjárású volt. Csak érzékeny lelkiismerete készítette arra, hogy gyakran vádolja magát. Sokszor előfordult, hogy a közösségben szóvátett az előljáró valamilyen hibát és tettesként senki sem jelentkezett, Etelka nővér fennhangon bocsánatot kért. Mikor társai szóltak neki e miatt, hogy nem észszerű, ha mindig magára vállalja a hibát, azt felelte:

— Megérezem, ha az előljáró engem hibáztat és ilyenkor miatta kötelességemnek tartom, hogy megálázkodjam, ha nem is vagyok hibás.

Hogy ezek a gyakorlatok neki is nagy önlegyőzésébe kerültek, mutatja a fenti eset is. De nem tágitott. Törekvését az Úr bőséges kegyelme kísérte. Egyik rendtársa mondta: „Nem találkoztam még senkivel, aki olyan alázatosan és olyan őszinte hállával fogadta volna a figyelmeztetéseket, mint Etelka nővér.“

Magatartásában szerény volt. Úgy tudott pirulni, mint egy kis gyermek. Legfőként akkor, ha ráirányult a figyelem, vagy leleplezték rejtett jócselekedeteit. Tudását nem sokra becsülte. Ha nyilvánosan kellett szerepelnie, társalognia, oly kérőén tudta társainak mondani:

— Szóljon ön, én olyan ügyetlen vagyok a beszédben.

Csodálkozva beszélt arról a rendtársáról, aki engedelmességből „prédikációt“ tartott a nővéreknek. Az ablakból a kollégiumban lakó egyetemisták is hallgatták.

— Borzasztó érzés lehetett, annyi ember előtt beszélni. Én minden bizonnyal belehaltam volna.

Ezért is programjává tette Prohászka püspök igéjét: „Élni akarok, nemhogy valakit valamiről meggyőzzek, hanem aki látja, az előtt tanúságot tegyek a lélekről.“

A szeretet bilincseiben

A szeretet hőse és művésze volt. Nem egyszer azt a megjegyzést kellett hallania, hogy a szabálytartásban paragrafusrágó, nincs elég határozottsága, önállósága ahhoz, hogy ne a betűt, hanem a szellemet nézze. Fömládozta jobb belátását, véleményét, csakhogy az érzékenyeket ne bántsa.

Emberek vagyunk és egymásnak rokonszenvesek vagy ellenszenvesek. Éleslátása hamar észrevette, hogy személye kiknek számára kereszt. És megható volt látni, hogy ezekkel milyen könnyedén tudott elbeszélgetni, őket szórakoztatni és ismerve minden gyengeségüket, hogyan tudott vigyázni, hogy meg ne sértse érzékenységüket.

„Sohasem éreztem oly benső, meleg szeretetet még senki iránt, — írja 1940. január 27-én — mint

X. iránt, akinek érzem ellenszenvét. Amikor oly szeretetlenül nyilatkozik, meg tudnám ölelni, vagy szívemre szorítani, hogy ő ebben Jézus eszköze... és így akar Jézus általa nekem örömet szerezni.“

Leggyöngédebb volt a testi-lelki szenvedőkhöz. Művész volt a találékonyságban, hogyan kell ellensúlyoznia fájdalmukat, hogyan húzza ki a tövist szívükből. És ha valaki érzékenységében úgy gondolta, hogy őt nem igen szeretik, az benne csakhamar a szerető testvért fedezhette fel. — Egyik rendtársa sokszor emlegeti, hogy milyen jól esett neki Etelka nővér figyelmes szeretete.

Nagyszerűen tudott ügyeskedni abban, hogy a magukra maradtakat is bevonja a társalgásba. Aszerint, kinek milyen volt az egyénisége, vagy melléje ült, vagy ha társa magatartását ezzel feltűnővé tette volna, másképp igyekezett bevonni a társalgásba.

Egy idevágó jófeltétele így szól:

Másokkal szemben, meg szobatársaimmal szemben is, akiket legközelebb érzek magamhoz, úgy viselkedem, mint bármelyik előljárómmal. Figyelmes, előzékeny, főleg hallgatag leszek velük szemben. Csak akkor beszélek, ha a szeretet és a szabály ezt parancsolja; de mellette kedves, mosolygós leszek és ahol csak tudok, segítek. Tőlük nem várok soha semmit. Bennük az Urat nézem, vagy eszközt, amely által az Úr engem megszentelni akar. S mint ilyeneket nagyon akarom szeretni.“

Kényes közölni valókat nyugodtan reá lehetett bízni. Tapintatosan tudta végrehajtani.« És ha a dolog természete szerint érzékenyen érintette is az érdekeltet, Etelka nővér ajkán tompult az éle, mert lehetetlen volt meg nem érezni a belőle kiáradó szeretetet.

Azok a nővérek, akik munkakörük miatt a közösségtől elszigetelt életre kényszerültek, föltétlenül számíthattak naponta Etelka nővér látogatására

és ezt mindig valami figyelmességgel fűszerezte. Szeretettel gyűjtötte a parkban kis halomba a száraz ágakat, hogy a kenyérsütő nővért meglepetés érje, ha kijön.

Iparkodott nagyon alkalmazkodni nővértársaihoz, pedig sokszor nagy önlegyőzésébe került, marosak azért is, mert természeténél fogva nagyon önálló volt.

A Felvidék visszacsatolásakor az anyaházba jött nővéreket sorban fölkereste, nehogy idegeneknek érezzék magukat és honvágyuk legyen.

Ha társai közül valaki beteg volt, nem került el figyelmét. Mivel azonban a szobatárs volt az ápoló és más nem látogathatta, napjában legalább egyszer „segített“ az ápolónak az ételt fölvenni. Ha erre nem volt szükség, akkor leemelte a tálcáról az egyik edényt, hogy az ne legyen neki „nehéz“, vagy a lépcsőn könnyebben tudjon járni. Ha erről is lemaradt, akkor nem mulasztotta el, hogy a küszöbről egy-két kedves szót ne intézzon a beteghez.

Vigasztalásának valami sajátos ereje volt. Ha valakit gyász vagy egyéb megpróbáltatás ért, az ő részéről tapasztalhatta a legodaadóbb együttérzést.

— Ajánlja fel keresztjét Jézusnak. Látja, hogyan szereti magát, — mondogatta. És imáiról biztosította a szenvedőt.

Különös szeretettel látogatta a súlyos betegeket Gyermeki közvetlenséggel beszélt a halálról.

— Milyen jó lesz a kedves nővérenek, nemsokára hazamehet a Jézuskához.

De nemcsak a komoly, hősies lelkületet kívánó helyzetekben mutatta meg lelki nagyságát, hanem tudott bohókásan jókedvű lenni, és éppen ezért erényességével tudott vonzani. Akiről tudta, hogy nem érzékeny, nagyszerűen tudta „ugratni“. A névnapos nővérek rendszerint tőle is találtak asztalukon — a szentképen kívül — gondosan becsoma-

gott, teljesen használhatatlan lim-lomot, amivel emberi gyöngéjüket tréfálta meg.

Télen történt, hogy az egyik nővér kezefeje anyyira fölrepedezett, hogy vér szivárgott belőle, önmegtágadásból nem akart semmi kenőcsöt használni, de végre is a közös unszolásnak megadta magát. Etelka nővér biztosította, hogy szerez neki hatásos tejkrémet. Lefekvés előtt meg is kapta az illető a gyógyszert. De Etelka nővér hirtelen huncutságra határozta el magát és egy óvatlan pillanatban kicserélte a kenőcsöt frissen készített finom szappanhabbal. A kedves nővér hálásan dörzsölte be kezét a nélkül, hogy a fegyelmezett társaság elnevette volna magát. Csak másnap tudta meg a csínyet, mikor Etelka nővér melegen érdeklődött a kenőcs hatása után.

Hogy társai kedvét el ne rontsa, engedett a kérésnek és üdülés ideje alatt még szóló-énekésre is rászánta magát. Köztudomású volt ugyanis, hogy nem tud jól énekelni. Hozzá még komikus szövegű éneket választott.

„Imádkozzál és dolgozzál!“

Sohasem volt tétlen. Imádkozott, tanult, mosolygott. Külsőleg így lehetne jellemezni. Gyakran próbálták lebeszélni a „túlzott“ tanulásról, de ő ezt lelkiismeretben kötelességének tartotta és nem engedett. Ha nem akadt varrnivalója, vagy közös munkája, horgolni kezdett s nem tudni miért, néha visszafejtette. Ennek ugyan hasznát nem látta, de a tétlenségnek ellensége volt. Serény sietése a tanuláshoz, munkához azt a benyomást keltette, mintha tanulás alatt nem lehetne szívességre kérni. Pedig nem volt fukar idejével. Szinte ugrott, hogy segítsen, ha más rászorult.

Mikor mellhártyagyulladás után a kórházból az anyaházba került vissza, 1936. szeptember 5-i keltezéssel édesanyjának születésnapjára írt levelében hivatkozik betegségére is.

„A nap legnagyobb részét ágyban töltöm. Dél előtt, délután csak pár órára kelek föl. Dolgozni tisztelendő előljáróm a világon semmit sem enged, még az ételt is felhozzák a hálóba és ezt bizony egy kicsit nehéz megszokni, hisz tudjátok, Anyuskám» ebben az egyben olyan vagyok mint te, mindig szeretek valamit tenni-venni.“

Betegsége után izgatott volt. Gyakran mérte lázát járva, ülve, fekvé, minden helyzetben és ideges volt, ha emelkedett a higany. Szerette volna félév múlva tanulmányait folytatni, hogy hamarabb munkába állhasson. Mihelyt azonban egy évi pihenésre parancsot kapott, abbahagyta a lázmérést, megnyugodott, mert lelkében megszólalt az engedelmesség szava.

Ha közösen várakozni kellett, elővtete kis jegyzetlapját, amelyre felírta a fontosabb és nehezebben megjegyezhető helységneveket, történelmi események évszámait és azzal foglalta el magát. Cipőtisztítást, mosást, vasalást, stb. olyan időközre tett, mit másra, tanulásra úgysem használhatott volna fel. Amikor vacsorázni ment, magával vitte vizeskorfőjét és az útközbe eső vízcsaphoz állította. Vacsora után magával vitte a szobájába. Mindezt azért, hogy hiábavaló járkálással ne töltse idejét.

Szakedolgozatát egy gépirásban jártas nővér írta, ő meg diktálta. De alig kezdték el, társát más munkába osztották be. Magára maradt. Nem méltatlanodott, természetesnek vette, és mivel munkájával senkit sem akart terhelni, maga látott neki a gépelesnek. Saját szakedolgozatán tanult meg gépelni. Ez jellemzi egyben tántoríthatatlan akaratát, amely-

lyel a lelkiéletben is el tudta érni azt, amit célul tűzött ki magának.

Ha társai figyelmeztették, hogy a megerőltetett tanulás árt az egészségének, azzal ütötte el:

— A lustálkodás nincs megparancsolva, de az idő felhasználása igen.

Valaki meg is jegyezte róla: „Én ebben nagyobb-nak tartom, mint akár az engedelmisségben, aiert utóbbiban néha megbotlott, de egy percet soha el nem fecsérelt.“

Utolsó betegsége előtt találkozott egy nővértársával, aki éppen betegségből gyógyult föl.

— Adjon hálát Istennek, hogy felgyógyult — mondta. — Nekünk kötelességünk élni, legalább is addig, amíg le nem dolgozzuk némikép azt a sok pénzt, amibe taníttatásunk került a Rendnek. Legalább öt évig szeretnék dolgozni, mert addig tanulunk.

Ez a számító mondás gondolkodóba ejthet; kissé furcsán hangzik, ha nem gondolunk arra, hogy Etelka nővér már akkor érezte a halál közelségét. A Rend iránti szeretet és kötelesség fájdalmas föllobbanása volt ez. Kívánta, hogy legalább valamit ő is adhasson munkájával a Rendnek. De ez a lobbanás csakhamar lánggá erősödött, az Isten akaratán való teljes megnyugvás lángjává, amely fölemésztett benne minden akaratot, ha még oly szent dologra irányult is. Társai csodálták benne, hogy mennyire tudott ebben a pontban is Istenre hagyatkozni.

— Nagyon kell dolgoznunk, de nem a jegyért, bár az is fontos, mert a világiak egyre azt nézik, mit tudnak a nővérek, hanem hogy használjunk a Rendnek, — magyarázta egyik rendtársának.

Itt fekszik előttem tanári oklevele. Az alapvizsgálaton magyar nyelv és irodalomból jó, történelemből dicséretes, földrajzból kitűnő osztályzatot nyeri. A szakvizsgán történelemből jó, földrajzból kitűnő

eredményt ért el. A pedagógiai vizsgálaton filozófiából jó, pedagógiából dicséretes volt az eredmény. Pedagógiai évében beosztották tanítani. Ezzel tanulási ideje megrövidült, de így vigasztalódott:

— Örvendek, hogy legalább valamit én is dolgozhatok.

Akik mellette élhettek, második noviciátusban érezhették magukat, mert amit ott elméletben hallottak, azt ő gyakorlatban élte. Nemcsak hogy dolgos és serény volt a házimunkában, hanem olyan könnyedén és örömmel látott a nehezebb munkához, hogy kedvet kaptak azok is, akik húzódoztak tőle» Egyszer elárulta titkát, ami oly könnyűvé teszi neki a kevésbé kedvelt munkákat is.

— A Szűzanyával végzek minden munkát. Ha ágyazok, seprek, mosogatok, arra gondolok, hogy a Szűzanyával megágyazunk a kis Jézusnak, kitakarítjuk szobáját, elmosogatjuk az edényét.

A názareti légkörben élt egész lelkével. Ezért tudott erőt venni fáradtságon, levertségen és ezért tudott olyan könnyedén Jézus lábánál megpihenni, hogy Belőle új erőt merítsen.

Egyetemi jegyzeteiben lapozva többször találunk J. Sz. b. B. monogrammot (Jézus Szíve, bízom Bened.). Ha várakoznia kellett, vagy tanulás közben pihenőt tartott kis időre, mint kifeszített rúgó tért vissza mindig szilárd pontjához. Máshol keresztet, szívet rajzolt. Egyik jegyzetlapja élére a következőt írta:

„Vezesd, Jézus, kezem minden vonását a Te nagyobb dicsőségedre!“

Mielőtt pedig tanuláshoz fogott, nagy összeszedettséggel mondott el mindig egy Áve Mariát, kedvelt Jézus Szíve fohászával.

Egyik tanára diák-koráról annyit jegyzett meg, hogy „valami áhítat ömlött el egész lényén, ami megkülönböztette a többitől“. Ez jellemző volt rá

később is, nemcsak bent a zárdában, hanem az egyetemen is. Éppen ennek tulajdonítható, hogy imáit egyetemista társai is gyakran kérték. Különösen szakvizsgák előtt. Gyermeki bizalommal biztosította őket, hogy sikerülni fog, de hozzátette:

— Adjon ön is valamit a Jézuskának, tisztítsa meg lelkét a szentgyónásban.

Több egyetemi társát maga vezette el a bűnbocsánat forrásához, hogy ellensúlyozza a gonoszlélek által felajzott félelmet. Máskor egy vizsgázó, aki újólaj közbenjáró imáját kérte, előre bocsátotta: „Gyóntam ám már kedves nővér és ma reggel áldoztam is!” — Ha pedig nővértársai között valakinek nehéz ügye volt, közszájon forgott a tanács: „Kérje Etelka nővért, az majd kiimádkozza!”

Fogadalma utáni évben igen sok kísértése volt. Erősen szenvedett, keveset aludt, szeme alatt egyre sötétebb lett a kék karika. Egyik meghitt társánál ekkor sokszor könyörgött imáért és szenvedés-felajánlásért. Ez a nővér megemlítette neki, hogy a noviciátusban éppen aznap mondta a tisztelendő nővér, hogy imádkozunk önmagunkért is.

— Önmagunkért csak engedelmességből imádkozunk, — felelte — de ha nagy kísértésünk van, akkor igen, akkor kell is sokat, nagyon sokat imádkoznunk magunkért. A miatyánkban is benne van: de szabadíts meg a gonosztól.

Sürgette a folyton másokért való imát:

— Az egész világot bele kell foglalnunk imánkba, nemcsak egyeseket — hajtogatta egyre.

Imádkozott a spanyolokért, oroszokért, papokért, jókért, rosszakért, szerzetéért, édes hazánkért, stb.

A közös imát kissé lassan, nyújtva végezte. Egyszer meg is jegyezték: aki így imádkozik, elalszik mellette. Erre így válaszolt:

— Aki pedig siet, nem gondolja meg, mit mond.

De azért megköszönte a figyelmeztetést és megígérte hogy ezentúl még jobban vigyáz.

Lelkiség áradt belőle és valami azt súgta az embernek: nekem is ilyennek kellene lennem.

Szinte versengett azért, hogy a reggeli imába érkezők között az első lehessen. Nagybőjtben mindennap elvégezte a keresztutat még a reggeli ima előtt. Máskor is, ha nagy szenvedés, megpróbáltatás érte, keresztutat végzett. Itt merített erőt és vigaszt.

Valaki megjegyezte: „Arról tudtam meg, hogy Etelka nővért ismét valami szenvedés, kereszt érte, hogy ilyenkor még átszellemültebb volt egész lénye és nagy szemével szinte odatapadt a tabernákulumra,“

Mint történelem-szakos, kötelességszerűen olvasta a napilapokból a bel- és külpolitikai eseményeket, ízig-vérig magyar volt. Mélyen fájlalta, ha a jelen képei sötét felhőket vetítettek a jövő egére. Igaz, ez minden magyarnak tulajdonsága, de az ő hazaszere-tete jóval tisztább volt az átlagosnál; mentes volt minden földi önszeretettől. A jövőért való aggodalmába nem vegyítette bele személyes jövőjét. Mert ha meghurcoltatást, szenvedést vagy áldozatot is sejtett benne a maga számára, ez csak bodoggá tette, hiszen a földi életben a szenvedést tartotta a legjobb és legfontosabb eszköznek.

A Jézus Szíve-tisztelet apostola

Lelkének levegője az imaélet és különösen a Jézus Szíve-tisztelet volt. Kilencedéi mindig folyamatban voltak. Néha négy-öt is. Ha június hava közeledett, nemcsak maga készült külön programmal a Jézus Szíve hónap bensőségesebb megünneplésére, hanem társai közt is buzgólkodott és megszervezte őket a kilenc szeretetszolgálatra. (Lásd Csávossy

Elemér: Jézus Szíve-elmélkedések.) — Legnagyobb ünnepének a Jézus Szíve ünnepet tartotta. Havonként elsöpéntek előtti csütörtökön — nagyböjtben pedig minden csütörtökön — este 8—9-ig tartották a nővérek engesztelő imaórájukat. Hogy figyelniük minél jobban a szenvedő Úr Jézusra irányuljon, egyik helyen szokásos volt, hogy nagy képet tettek a főhelyre, amelyen az angyal a szenvedő Krisztust vigasztalja. Ez a kép nagy hatással volt rá.

— Látja — mondta egyik társának — az Atya nem hagyja el a szenvedőt.

Jézus Szíve ünnepe előtt éjjeli szentségirnádással engesztelték az Urat. Egyetemi tanulmányai alatt azonban erre az éjjeli fennmaradásra alig számíthatott, mert előtte és utána való napokon voltak rendszerint a kollokviумok és vizsgák. De nála esdőben senki sem tudta kérni a fennmaradás i engedélyt és ha megkapta, ő volt a legboldogabb.

Minden ének, ima, ami Jézus Szívéről szólt, kedves volt neki és föllelkesítette. Egyik alkalommal örömmel újságolta társának:

— Van egy olyan ima, amellyel mindent ki tudunk harcolni Jézus Szívénél; ma hallottam.

És ezentúl, ha valakinek szentképet adott, rendszerint ráírta a hátlapjára ezt az imát:

Jézus Szíve, Te tudsz mindent!

Jézus Szíve, Te meglehetsz mindent!

Jézus Szíve, Te látsz mindent!

Jézus Szíve, Te gondot viselsz rám!

Jézus Szíve, Te meghallgatod imám!

(3-szor: Dicsőség az Atyának ...)

Máskor meg sajátkezűleg írta le meglepetésként néhány nővértársának kedvelt bizalomkilencedét Jézus Szívéhez:

Jézusom. Szent Szívedbe ajánlom (ezt a lelket... gondot... ügyet..). — Tekints rá kegyesen. Aztán tedd azt, amit Szent Szíved mond... Csak annak

szavára hallgass! Jézusom, a Te segítségedre számítok. Bízom Benned s teljesen Terád hagyatkozom, mert bizonyos vagyok benne, hogy irgalmas vagy. (300 n. b.)

Leleményességében ezzel is bizalmat akart önteni másokba Jézus Szíve iránt.

Titkos és féltve őrzött vágya volt, hogy „Jézus Szívéről nevezett Etelka nővér“-nek nevezzék. Mivel az Isteni Megváltó Leányainál ez nem szokás, szerényen hallgatott. A Kongregáció egy-egy tartományában minden nővér más nevet visel. A felvidéki tartomány részbeni visszatérével előfordult, hogy ketten is viselték ugyanazt a nevet, így az Etelka nevet is. Újból felcsillant előtte a remény, hogy teljesül régi vágya és megkülönböztetésül majd előnevet vehet fel. De nem sikerült. Pedig hány-szor mondta, hogyha a jó Isten az ő nevének kezdőbetűit magyarázni akarná, mint Benigna nővérét, akkor kihozná belőle a Szent Szívről nevezett Etelka nővér nevet. „Ez már igazán lehetetlen, — mondta rá egyik nővér — hiszen az E-t-e-l-k-a semmi ilyet nem rejt magában.“

— Istennél semmi sem lehetetlen — felelte.

Ha közös szándékra imádkoztak, ki-ki kedvelt szentjéhez fordult. És ha a kérés meghallgatásra talált, nem engedte át a dicsőséget egyik szentnek sem, és kedves határozottsággal állította:

— Jézus Szíve segített.

Jézus Szíve napját, a pénteket nagyon kedvelte és Isten különös szeretetének jelét látta abban, ha ezen a napon valami nagyobb szenvedés érte, vagy nagyobb feladat előtt állott.

— Kérje csak Jézus Szívét — mondta. — Ez a legbiztosabb. Csak egyenesen a Szívhez, ne kerüljön másfelé.

A tanár és nevelő

Tanári munkáját 1940 őszén kezdte meg Budapesten a Rend Szent Imre herceg-úti Szent Margit leánygimnáziumában. Egyelőre csak gyakorló tanári szerepben, de a következő évben már rendes tanárként működött heti 23 órával; a gimnázium IV. osztályát vezette.

Lelkiismeretességére, egyben gyermeki bizalmára is jellemző, hogy tanácsért fordult nevelőatyjához is, aki akkor a szombathelyi csendőriskola parancsnoka volt és gyakorlati utasításokat kért tőle.

Csak csodálattal lehet visszagondolni tanári működésére, amelynek — sajnos — rövid tartama alatt törekeny testében a halál csirájával is úgy dolgozott, mint legerősebb rendtársai. Kifelé azonban testi gyengeségéből nem árult el semmit, sem az iskolában, sem nővértársai előtt, örökösen jókedvű volt és mosolygott. Egyik növendékének, aki azt kérdezte tőle, nincs-e gondja, azt felelte:

— Semmi gondom nincs, mert mindent rábízok a Jézuskára, majd Ő mindent elintéz. A keresztek pedig egy cseppet sem szomorítanak el.

Akármi történt, csak mosolygott. És ha nem, akkor tanítványai tudták, hogy rossz fát tettek a tűzre. Egyeseknek beírt az ellenőrző könyvecskébe. A gyermekek nagyot néztek ekkor az új tanárnőre és félték a következő történelem órától. De mintha semmi sem történt volna. Később egy növendékének azt mondta:

— Megkaptátok a büntetést, már nem haragszom.

Gyermekei, ha sok volt már a rováson, az osztályfőnöki óra előtt cselhez folyamodtak. Elénekeltek az Előtted Jézusom leborulok című éneket. Ea volt Etelka nővér kedvelt éneke. És amikor a szövegben e sorokhoz értek: „... hisz Te a bűnöshöz

A Szent Margit intézet, ahol Etelka nővér neveleői hivatásának éll.

irgalmas vagy“, Etelka nővér elmosolyogta magát és ima után megjegyezte:

— Már megint meglágyítottatok a szívemet, de a következő héten igazán beírok.

Egyízben, mikor egyik növendéke fölkereste, az I. osztály magyar dolgozatai voltak előtte. Asztalán egy nagy kereszt és mellette egy kis Jézus kép.

— Látod, — szólt hozzá — itt kérem Jézust, hogy igazságosan, de azért jószívuén tudjak osztályozni. Olyan jó, hogy előttem van, legalább meg-sűgja, hogyan bíráljam el dolgozataikat.

Szívesen vitte növendékeit kirándulásra. Jóked-vűen játszott, labdázott és futott velük. Ha növendé-kei elfáradtak, leült velük. Ha szükség volt rá, min-dig az ügyetlenebbeknek, a „pipogyák“-nak fogta pártját.

„Előtte sohasem tudtuk eltitkolni sem testi, sem lelki szenvedésünket, — írja egyik tanítványa. — Rögtön észrevette és ügyesen először az egész osztálynak beszélt észrevételéről. Ezzel egyúttal lelket öntött az egyesekbe, hogy oda merjenek menni és föltárják nehézségeiket.“

Szerette a melegszívű növendékeket; a „hideg-lakatosokkal“ annál kedvesebben, melegebben be-szélt és így ezeket is felvillanyozta.

Sokat fáradozott növendékeiért. Ha felkeresték, mindig ráért. A tízpercekben velük sétált és ha imára hívta a csengő, azzal köszönt el:

— Hív a Jézuska!

önképzőköri gyűléseken is mindig megjelent, valahányszor övéi szerepeltek. Missziós vagy más üléseken oit ült az utolsó padban és végighallgatta a tanácskozást. Sokszor holtfáradtan és sápadtan, úgyhogy még növendékeinek is feltűnt.

„A gyűlések végén elbeszélgettünk — számol be egy volt tanítványa — és mindig lelki dolgoknál kötöttünk ki... Szenteknek kell lennünk!“

— Ha meghalok előbb, mint ti, akkor mindnyájan szentek lesztek, mert én kikönyörgöm a jó Istentől. Ha megérdemlitek, mindig fogok súgni számtan és latin dolgozatírásnál is.

Tréfából mindenki kérte is ezt tőle. Ami akkor tréfa volt, négy hónap múlva valóság lett.

Nemcsak tanárnő volt, hanem nevelő és főleg ebben kiváló. Mint osztályfőnöknek bőséges alkalmak is voltak a nevelésre. Életszentségre nevelte gyermekeit.

— Ennek első lépése — úgymond — hogy a halálos bűntől mentek legyünk. Utána következik a tudatos bocsánatos bűn kerülése. Ez nehéz és kitartó munkát tételez fel. De Jézus velünk van, hordozói vagyunk. Ha ez sikerült, önmegtágadásokkal tovább kell fejlesztenünk a lelkiéletet. Aztán jön a keresztek és szenvedések türelmes elviselése és kérése. Ez teszi a lelket nagygyá, igazán szentté!

Itt valóban a magáéból merített, illetve Jézuséból, abból a kehelyből, amelyet állandóan ivott.

— Mindenki végezze el állapotbeli kötelességét — intette őket. — Ez is hozzátartozik az életszentséghez. A diák tanuljon. Utána, ha kikerül az életbe, állja meg a helyét. A szentek élete nagyrészt nem azért olyan magasztos, oly kiváló, mert nagy dolgokat vittek véghez, hanem azért, mert a legkisebb tettükben is a jó Istent keresték és Érte tettek mindent!

Amit szóban hallottak tőle, azt a tanév folyamán példás életével aprópénzre váltva kapták meg tőle. Ha óra után betértek az intézet kápolnájába, legtöbbször Etelka nővért találták ott bensőséges imában elmerülve. Az imából csak akkor riadt föl, ha ajtócsapkodás hallatszott. — Megtanította növendékeit is, hogyan társalogjanak Jézussal, hogyan vigyék bele imáikba egyéniségüket, hogy ne versmondás, szavalat legyen az Istennel való beszélgetés.

— A tanulást ezzel a fohással kezdjétek, — ismételte — Jézusom, Teérted! És ha bementek a kápolnába és térdet hajtotok, mondjátok: Jézusom, szeretlek!

Adventben sok kedves történet adódott. Egy kis jászolt vitt be osztályába. A kis „Jézust“ meztelen testtel kemény fára, majd kövekre fektette. Növendékeinek, akik eleinte könyörögve tiltakoztak a „kegyetlen“ bánásmód ellen, önmegtagadásokkal és szentáldozásokkal kellett a kis Jézust felöltöztetni és párnára fektetni. Megtanulták kedvelt karácsonyi énekét: Sötét az éj... és el-elénekeltek a jászol előtt.

Kedves pártfogója volt Bogner Margit. Sokat beszélt életéről. Kézimunka idején az életét olvasták. El is határozták, hogy fölkeresik sírját, arra azonban már nem került sor.

Megtanította gyermekeit helyes szentgyónásra. Elmondta azt is, hogyan szokott gyónni és hogyan szokott az Úr Jézusnak „meggyónni“ és hibáit elégtételt kérni. A gyümölcsöző szentáldozásra és a lelkiáldozásra is megtanította őket. És még valamire: öntudatosította bennük Isten jelenlétének hitét; a kis növendékek is megtanulták osztályfőnökük kedvelt fohását:

— Szívem Istene, imádlak!

Sokat beszélt a hivatásról, különösen azokról, „akiknek az Úr csavarta el a fejét“. Beszélgetésének gyakori tárgya volt a halál.

— Nagyon szeretnék már hazamenni. De ne gondoljatok földi otthonra, hanem haza, a Jézuskához.

És ha a jövő esztendőről volt szó, hozzátette:

— Ki tudja, élek-e még addigra.

Amikor pedig a karácsonyi szünet előtt az iskola-padokat hozta rendbe növendékeivel, azt mondta:

— Majd a nyáron ti szebben fogjátok lemosni, most elég ez.

És mindenki fejében szeget ütött a „ti“ szócska, de senki sem merte ez irányban megkérdezni.

Apostolkodott Jézus Szíve tisztelete érdekében és osztályát is felajánlotta Neki.

„Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát.“ Mk. 8, 34.

Az önlegyőzésben találékony és kifogyhatatlan volt. Nem lehetett észrevenni rajta, mi esik neheze, vagy mitől húzódozik.

Gyenge szervezete miatt sokszor halálosan fáradt volt. Ha egyhuzamban két emeletet ment, alig pihegett. Ha társai figyelemből megálltak, kihúzta magát, mosolygott és lépést tartott a többivel.

Étkezésben kíméletlen volt magával szemben. Hogy mi ízlett, mi nem ízlett neki, nővértársai előtt örök rejtély maradt. Elhitette velük, hogy a zöldpaprika magházát és erezetét, amit mások eldobnak, nagyon szereti. Sokszor egy egész tányérra valót kapott s mivel senkit sem „rövidített“ meg vele, „ízletesen“ elfogyasztotta. Az almát, körtét magházastul ette meg.

Egy hideg téli napon nagymosás volt a noviciátusban. Mindenki fázott. A teknőben a beáztatott ruha fölött jégkéreg állt. Etelka nővér odalépett, betörte a jeget és kezdte csavarni a fehérenemüket. Csak később hoztak meleg vizet. Mindezt feltűnés és szemrebbenés nélkül tette.

— Ha az engedelmisség szól, nem kell gondolkodnunk — szokta volt mondani. — A vak engedelmisség nekünk is kötelességünk.

A nyári vakációban közóhajra néha ő is lepihent és ha volt cellafüggönye, vagy spanyolfala, akkor

párna nélkül feküdt. Fekhelyét különféle módon igyekezett kényelmetlenné tenni. Amikor szobatársai észrevették és vallatóra fogták, oly meggyőzően tudta előadni, hogy mindez jót tesz neki a veséi miatt, hogy naivul el is hitték.

Amikor egyik nővértársa látta hősiességét, cselekedeteit, megkérdezte, nem esik-e mindez neheze, erre azt a választ kapta:

— Sokszor majdnem belehalok.

Hogy ez a hősiesség nagy áldozatokba, nehéa erőfeszítéseibe került, beszédesen igazolhatják ezek a kis apróságok. — Első vacsorája a zárdában savanyú tüdő volt. Külön engedélyt kért, hogy villany alatt megnézhesse, mert különben nem tudta volna megenni.

Fogadalma után egy kiskabátot kapott. De hamar levetette, nem bírta, mert bökte a karját.

A „selymes kásából“ csak két kanálnyit tudott megenni. Nem bírta.

Ha az utcán hosszabb ideig a napos oldalon mentek, kis idő múlva fölsóhajtott:

— Most már menjünk át a másik oldalra.

A meleget nem bírta. Beöltözése után azt írta szüleinek:

„A tél lett a legkedvesebb évszakom.“

Milyen hosszú volt az út, amíg elért arra a magaslatra, ahol már nem is az önként vállalt önmegtagadások kis keresztjei állnak, hanem az érzékek sötét éjszakáján túl maga a kereszt királyi útja kezdődik és folytatódik.

Mit rejt a mosoly ?

Egyik rendtársának beszélgetés közben megjegyezte:

— Nem bírnám ki szenvedés nélkül.

Nem is volt soha a nélkül. De kifelé ebből mit sem láttak. Kedves mosolyát társai „archaikus“ jelzővel illették. Panaszkodni sohasem lehetett halani. Csak abból sejtették társai szenvedését, hogy ilyenkor jobban mosolygott. Naplójában célzást tesz mosolyára.

„Egyik kis testvérem azt mondja: „Etelka nővérünk mindig csak mosolyog...“ Hogy örvendtem ennek. Tehát sikerül elrejtennem, hogy szívem néha majd megreped. Ne is tudja meg a világ, ne tudja meg soha senki, amit belül érzek, a lélek iszonyú sötétjében. Földi életünk legnagyobb értéke a néma, panasz nélküli szenvedés, amelyre féltékenyen kell őrködnünk, nehogy annak folytonos hangoztatása örök értékét elvegye. Személyes szenvedéseimet, amennyire csak erőmből telik, elpalástolom, róluk nem beszélek és a szenvedésben e kis fohászt mondom: „Calicem, quam dedit mihi Pater, non bibam ilium?“ (Joan. 18, 11.) A poharat, amelyet nekem Atyám adott, ne igyam-e meg?“

Betegségét csak úgy vallotta be nővértársainak, ha egyenesen nekiszégezték a kérdést: „Fáj a háta?“ Ilyenkor nem tudott kitérni, csak annyit felelt:

— Igen, egy kicsit, de nem baj.

Egy fájdalmas fogműtétnél egész napon át kitámasztották a száját. Beszélni természetesen nem tudott, s ha kérdezték, nagyon fáj-e a foga, csak a fejét rázta, mosolygott, közben pedig csak úgy peregtek a könnyei.

A mellhártyagyulladásból fölgyógyulva, még szorosabban akarta átkarolni a keresztet.

„Érzem, milyen nyomorult és semmi vagyok. Porba taposott kis féreg, de azért fejem büszkén magasra emelem, mert érzem és szívem legkisebb sejtje is azt suttogja, hogy Ő szeret... Igen, szeret... Már kaptam Tőle fogadalmi ajándékot, a be-

tegséget és azóta sem szűnik meg szeretni. Ezt érzem, mert szeretetének bizonyítékát, a keresztet mindig elküldi nekem. A kereszt lett — bármilyen fából faragják is — minden reményem és boldogságom egyedüli eszköze. Kereszt nélkül az életem gyötrelem; kereszt nélkül nem lehet jól élni; kereszt nélkül szinte pokol az élet... A kereszttel s a keresztben mi más lehet az élet mint földi mennyország, mert ez az egyetlen eszköz, amely hasznolóvá tesz bennünket Hozzá.

Jézusom, Te oly nagy vágyat öntöttéi szívembe: hogy Érted szenvedhessek, szívesen túrnék bármit, akár a megvetést, akár a lekicsinylést, szidalmazást vagy bármi mást. Uram, nem akarod észrevenni a szenvedés vágyának tüzét, amely oly rég kigyulladt lelkemben s ha nem küldesz rám szenvedést, az utána való vágyakozás emészti föl testemet.“

Valóban, a kereszt szerelmese volt. Egyik nővértársa szeretetből kieszközölte az előljárónál, hogy egészsége miatt más körülmények közé helyezék Etelka nővért, különben élete megy rá. Ő szomorúan vett búcsút a helytől, ahol alkalma volt észrevétlenül viselni a keresztet és jóttevőjének csak ennyit jegyzett meg:

— Ha tudná, hogy mitől fosztott meg, nem tette volna.

Kézzelel írott imakönyvébe jellegzetes balradülő írásával jegyezte fel a Keresztem című fohászt, amely valóban hitvallása volt.

Keresztem! Ha elesen, ő megint fölemler engem.

Ha sírok, — ez vigasztal.

Ha szenvedek, — es gyógyít.

Ha remegek, — ez bátorít.

Ha kiáltok, — ez felel

Keresztem! Ez a világosság, amely engem felvilágosít.

A nap, — amely felmelegít.

Élet, — amely táplál.

Forrás, — amely itat.

Balzsam, — amely gyógyít.

Édesség, — amely elkábít.

Szépség, — amely elragad.

Keresztem! Ez a magány, — amelyben megnyugszom.

Vár, — amelyben elzárkózom.

Kemence, — amelyben emésztődöm.

Tenger, — amelyben elmerülök.

örvény, — amelybe temetkezem.

Keresztem! Nem kívánok kívüled semmi mást.

Nem keresek semmit, csak téged.

Nem kívánok semmit, csak téged.

Nem szeretek semmit, csak téged.

Keresztem! Támogass engem munkámban!

Oltalmaz engem életemen át!

Nyugtass meg a halál gyötrelmeiben!

Légy szívemen utolsó órámban!

Ő én keresztem!“

A kereszt szeretete valóban rövid életének nagy szenvedélye lett. Nem mintha beteges tünetként magát a szenvedést akarta volna. Nem célt látott benne, hanem eszközt. Mindenesetre a legjobb eszközt, hogy megtalálja, hogy ébrentartsa szeretetét és hogy általa egyesüljön a Keresztrefeszítettel.

Szenvedéseit eleinte ajka is elárulta egy-egy félhalk sóhajtásban: „Jaj, Istenem!“ Egy időben ez elég gyakori szokása volt, különösen éjjel. Sokszor minden öt percben sóhajtott. Valaki egyszer megkérdezte, miért ejti ki Isten nevét sóhaj közben. Ettől kezdve elhagyta, bár egy ideig még a „jaj“ szó ki-kibuggyant belőle. Később ez is elmaradt.

III. RÉSZ

Önfelajánlás.

1935. év szeptemberében került Budapestre, mint másodéves újoncnő, hogy megkezdje egyetemi tanulmányait, A Szent Anna Kollégiumban lakott. Ott az első napok egyedüllétében leborult az oltár előtt és így imádkozott:

„Istenem, szeretlek, nagyon szeretlek!... Csak egy a kérésem, vonj Magadhoz engem. Milyen boldogító is lehet a Te szent szeretetednek tüzeiben felemésződni. És ha közelségben érezni is fogom a tövisék erejét, ó, az nem baj! Legalább a Te édes jelenlétedre fog emlékeztetni az is. — Csend van. Csak a lelkem beszél egyetlen szeretett Mesterével. Fölemeltem szememet az Úrra és ő megértette kívánságomat, szenvedve vágyó szeretetemet. A Szent Szívet övező töviskoszorú az én szívemet is megsebzi, körülfonja ... mégpedig annál jobban, minél erősebben szorít magához. És én a tövisék szúrását feledve boldog vagyok, igen boldog vagyok.“

Órákon át szótlanul térdelt a tabernákulum előtt. Itt izzott, itt nevelődött, itt erősödött, alakult lelke apostolivá. 1935. év Szilveszter estéjén felajánlja magát Jézus Szívének áldozatul:

„Nincs más vágyam, mint szeretetedben felemésződni és magam Neked teljesen átadni. Nem akarok ezután soha mást, mint amit Te akarsz, s ha azt akarod, hogy napjaim szomorúságban, az érzékek és hajlamok megtagadásában múljanak el, és ha azt akarod, hogy keresztre legyek feszítve a nélkül,

hogy vigasztalásod valaha is felüdítene, megfosztva minden érezhető segítségtől, elhagyatva mindenkittől, látszólag még Tőled is, ő Mester, mindegy nekem; és tetszik, mert nem akarok soha mást, mint amit Te akarsz! És mindennel, bármi érjen is, csak a Te atyai Szívedhez akarok menekülni. Mesterem, Te tudod, hogy én még csak olyan tipegő gyermek vagyok a lelkiélet terén és azt sem tudom, mi az az önátadás!... Csak az én csacska eszemmel gondolom, hogy talán abban áll, amit már az imént említettem, de lehet, hogy meg sem közelíti. De, Mesterem, vedd azt most tőlem, mint egy kis tudatlan gyermektől, aki csak annyit tud, csak annyit érez, hogy Téged nagyon szeret és kész Érted mindent feláldozni, mindenről lemondani, még édes anyuska járói is! Nem!... de igen, anyuskámról is anyuskámért és Érted... És egyben ígérem, Jézusom, hogy sugallataidat híven követem és mindenben azt teszem, ami a Te megvilágosításod folytán előttem a legjobbnak látszik.“

Ezt megújítja február 1-én, március 10-én, április és május havában. A Jézus iránti szeretetben nincsen megállás, a fokában sem. Június 19-én ajánlja föl magát ünnepélyesen Jézus szentséges Szívének.

„Uram Jézusom, jóságos Szíve! Te jól tudod, hogy szívem milyen régen ég a vágytól, hogy magát Neked teljesen átadhassa. Egyedül Benned, Általad, Veled és Érted akarok élni, fáradni, cselekedni. Egyedül Érted; ha nem ismer a világ, az nem bánt, nem aggaszt, mert csak egyedül Téged akarlak szeretni. A Te Szívedbe akarok lángragyulladni. Benne találok erőt, világosságot, bátorságot és vigasztalást a lelki harcban. — Jézus Szíve, teljesen a Tied akarok lenni, hisz Veled az élet már itt a földön gyönyör, mert ha Tied vagyok, akkor minden szenvedés, minden könny és kereszt, de minden öröm

is a Tied is egyúttal... Mester, add meg nekem az erőt, hogy mindenben a jobbat tegyem, hisz Te tudod, hogy szívem mennyire ég a vágytól, hogy csak Neked, de Neked mindig jobban tessek.

S ezt a felajánlásomat, amelyet részben a Te Szent Szíved apostolának (b. Colombière Kolos) szavaival intézek Hozzád, fogadd el, Uram!

Felajánlás: „Édes Jézusomnak imádandó és minden szeretetre méltó Szíve! Hogy elégtételt nyújthassak Neked annyi bántalomért, rút hálátlanságért és hogy elkerülhessem a Te megbántásodnak kárhozatos veszedelmét, és hogy lelkeket vezethessek Szívedhez, íme, felajánlom most Neked szívemet minden érzésével együtt. — Felajánlom szentséges Szívednek akaratomat, hogy megerősítsd, emlékezetemet, hogy lefoglald, vágyaimat és hajlamaimat, hogy megtisztítsd őket. Felajánlom szándékaimat, hogy irányítsd, munkáimat és fáradalmaimat, hogy megszenteld; összes külső és belső jócselekedeteimet és áhítatgyakorlataimat, hogy megáldjad őket. Felajánlom mostantól halálom órájáig munkálkodásomnak, szentmiséimnek, imádságaimnak, önsanyargatásaimnak és vallásos életem minden gyakorlatának minden érdemét.

Egyszóval, Jézusomnak szentséges Szíve, egészen Neked adom magam és hitemmel erősítem színed előtt, hogy ettől az órától fogva nincs forróbb óhajtásom, minthogy Érted elfeledjem önmagamat és lemondjak mindenről, amim van és amim lehet és hogy örökre Szent Szíveden pihenhessek azon lelkekkel egyetemben ...

Így akarok győzni minden akadályon, amely kizárhatna abból az isteni Szívből, amelyet végtelen jószágodban nyitva tartasz számomra. Óhajtóm, Uram, ezerszer óhajtóm, hogy elmerüljek Szívedben és szeretettel eltelve abban éljek és haljak minden hű szolgálóddal egyetemben.

De felajánlásom ne akadályozzon abban, hogy eleget tehessek minden más kötelességemnek is; hogy szentmiséimet, imádságaimat, felajánlhasam külön szándéokra is azokért, akik szeretetem ilyen tanúságaira méltán számíthatnak. Mivel azonban olyan javakkal rendelkezem ez esetben, melyek nem az enyémekek, legalább az engedelmességemet, szeretetemet és egyéb erényeim, amelyeket jócselekedeteimmel gyakorlok — ajánlom fel az isteni Szívnek; ezek az Ő tulajdonai, az Ő Szívéből merítettem, Tőle tanultam őket.

Jézusomnak legszentebb Szíve, taníts meg engem arra a tudományra, hogy tökéletesen elfelejtsem magamat, mert ez az egyetlen út, amelyen Hozzád eljuthatok. Mivel én mindent Teérted teszek, engedd, hogy minden, amit teszek, méltó legyen Hozzád. Mutasd meg, mit kell tennem, hogy eljuthassak addig a tökéletes, szeplőtelen szeretetig, amelynek lángoló vágyát Te oltottad szívembe. Mert kimondhatatlanul óhajtok tetszeni Neked, de mennyivel nagyobb óhajtásomnál tehetetlenségem!... Semmire sem vagyok képes, hacsak világosságot nem gyújtasz lelkemben és különös kegyelmeddel nem segítesz. Valósítsd meg hát énbennem akaratomat, én édes Istenem! Érzem, akaratomnak annyiszor ellenállok, de alázatosan óhajtom, hogy sohse álljak annak ellen. Neked kell hát mindent tenned, Jézusomnak isteni Szíve, amint a dicsőség is a Tied lesz, ha én szent lehetek. Egyedül ezért és a lelkek megmentéséért, illetve a Te nagyobb dicsőségédért akarok én tökéletes lenni.

Jó Szűzanyám, Te állj mindig mellettem és ne engedd, hogy Szent Fiad Szívének ígéretem megszegésével még mélyebb fájdalmat okozzak, és egyúttal forrón óhajtom, hogy Te, aki örködni fogsz az én felajánlásom hűséges megtartásán, Te vidd Szent Fiad elé és kérd, hogy fogadja el kis arája

kérését, felajánlását isteni Szíve engesztelésére és a lelkek megmentésére. Amen.“

Szerzetesi fogadalomtétele előtt még hozzáírja:

„Hallgatni mindig, mindenről, mindenkivel szemben; beszélni mindig mindenről, egyedül Ővele. Mert Ő az, aki megért... aki mindig örömmel fogad, mindig kitárt karokkal fogad és ha el-elbukom, ez az Ő szeretetét nem kisebbiti, sőt utána még nagyobb szeretettel vár. „ Ó, hogyis félnék a Te sugallatod megvalósításától... De, Uram, add, hogy az emberektől való ilyen értelemben vett visszahúzódság a velük való érintkezésben ne kölcsönözzön lényemnek semmi hidegséget, ridegséget.“

Egy évvel később a felajánláshoz még hozzáfűzi:

„Érted mindent! A Te dicsőségedért: vagyis 1. a lelkekért, 2. hogy teljesítsd azon kérésemet, hogy isteni igazságosságodnak én nyújthassak elégtételt (itt neveket sorol fel), azaz én szenvedhessek helyettük. S hiszem, hogy ezen kérésemet teljesíted, hiszen Te oltottad szívembe azt a szeretetet, amelyet irántuk érzek. S egyre jobban sürgetsz, hogy szeretetemet irántuk kimutassam. Szüntelen szavaid csengnek fülemben: az igazi szeretet az, amely életét adja barátaiért! Jézusom Szent Szíve, de milyen tehetetlennek érzem magam. Hallottam ugyan sürgető szavadat és mégsem láttam tisztán, oly sokat kellett tétováznom. Életemmel nem rendelkezhetek, mert az a Kongregációé. És Te mégis csak egyre sürgettél. Szomorú, esdő, de biztató tekintetedet mindig magamon éreztem. És a drága szempárból sikerült kiolvasnom, amit oly rég kutattam, hogy mit jelentenek szavaid.

Igen, Jézusom Szent Szíve, van még egy életem, amellyel szabadon rendelkezhetek, amely az örök boldogsággal kezdődik... S vájjon ennek élvezetétől nem foszthatnám-e meg magamat egy időre,

hogy később, esetleg csak sokszáz év múlva lépjek be, illetve kezdjem élni az igazi életet, hogy magamra vállalva ... összes bűneit, én szenvedhessek helyettük, ők pedig haláluk után mindjárt élvezhessek a Te szent jelenlétednek boldog örömét.“

Ez ugyan lehetetlen, de kiéreződik belőle önzetlen nagy szívének dobogása. így érthető, ha szóba került, hogy jó volna a halál után egyenesen az Isten karjaiba repülni, ő sohasem osztozott nővértársainak vágyában. Azt szokta mondani:

— Nekem már el van készítve a helyem a tisztító tűzben.

Felajánlása után hosszú ideig nehéz keresztet hordozott. Arca még sápadtabb volt, szeme még feketébb. Félt a haláltól. Üresen nem mert a Bíró elé menni. Sokszor mondta akkor egyik nővértársának:

— Nagyon nehéz lesz a halál. Azt hiszem, a sáttán kétségbe akar majd ejteni, hiszen olyan bűnös vagyok. Sűgja majd a fülembé, ha eszméletlenül fekszem is: bizalom, bizalom! — Majd izgatottan hozzátette:

— Ugye, a jó Istent nem lehet nagylelkűségben felülmúlni?...

A harcot megharcolta, a vihar elült. És alig egy évvel később égett a vágytól, hogy meghalhasson. Akik később ismerték meg, azoknak az volt a benyomásuk, mintha sohasem lett volna még a legparányibb kísértése sem a bizalom ellen.

Felajánlását persze nem árulta el, de gondosan őrködött, hogy mindig tudatában legyen. Július hónapban az Isteni Megváltó Leányainak kongregációjában szentolvasó után a Szent Vérről szóló, magánhasználatra engedélyezett litániát imádkozzák. Ennek ezt a könyörgését: „Hogy Szent Véred által bennünket a tisztító tűz szenvedéseitől megőrizni méltóztassál“, ha az előimádkozók csoportjában volt,

nem imádkozta, ellenkező esetben nem mondta rá a könyörgést.

A felajánlás után még egypár bejegyzést találunk:

„Felajánlások: Lemondok jócselekedeteim elégtétek ériekéről: örökre!... 1937 augusztus 22.

Jócslekedeteim kegyelemszerző értékéről, 1937 augusztus 22.

Túlvilági életemről szóló felajánlás... örökre! 1937 augusztus 22.“

Nevét mindenütt saját vérével írta alá.

Mindent, mindent oda akart adni és odaadott a Szent Szívnek, amivel csak bírt, — a lelkekért. Csupán az élete volt még birtokában, de valami sürgette, hogy ezt is odaadja a Szent Szívnek a világ bűneiért, a hazáért, igazságos világbékéért és az Ő világmegváltói szándékának megvalósulásáért. — Ezt is feláldozta.

„Életáldozat! Ez nemcsak gyors lehet, hanem megvalósulhat a lélek vergődése, küszködése által is, amely felér minden más szenvedéssel, különösen ha még éveken át húzódó betegséggel párosul. Hogy Ő melyiket jelölte ki számomra, az az Ő szent akaratától függ. De elfogadta! Erről már biztosított.

Most már igazán nincs semmim, — írja 1940 augusztus 13-án — de ha rájönnek, hogy még rendelkezem valamivel, azt is azonnal átadnám Neki.“

Lelkiatyja figyelmezteti, hogy ez a felajánlása csak a Rend főnöknőjének engedélyével érvényes. Megható erre vonatkozó írása:

„Ha arra gondolok, hogy kis titkomról le kell mondanom, összeszorul a szívem. Föl kell tárnom a dolgokat Anyánk előtt... És egészségi állapotomat is föl kell tárnom. Szívem összeszorul, ha erre gondolok, de bármilyen nehéz is legyen, megteszem. Attól félek, hogy Jézus, még Te is visszaadod, amit pedig már egyszer elfogadtál. Jézus könyörületes

Szíve, tekints a Te hostiádra, amely elveszti életének minden értelmét, ha nem a Te áldozati oltáron éghet el. Sokszor úgy érzem magam, mint az áldozati bárány, amelyet az oltárra emeltek, részben már meg is sebesítettek, de azután félredobtak... És szegény kis jószág helyét nem lelve futkos ide-oda és a kapott sebben elvérzik. Mert ne gondold, Jézus, és ne gondolja senki, hogy sebem valaha is begyógyul! Egy időre le kell szállnom az áldozati oltárról (remélem, csak rövid időre), de ott maradok a közelben és egyszer meg fogja valaki sajnálni, vagy Te magad leszel, jó Jézus, aki megsajnálod ezt a megsebzett kis jószágot, elfogadod őt, visszabelyeizedd előbbi életútjára és megadod neki a kegyelemdőfést, hogy életáldozatát elfogadva, Benned sok lélekkel újjáéledjen.“

Kimondhatatlanul boldog, amikor a végső engedélyt megkapja.

Magánfogadalmi. Önfelajánlásának főbb pontjait kis tarsolyba rejtve állandóan nyakában hordta. Szerződésének végén — röviden csak így nevezte — még néhány fogadalom áll, amelyek megmagyarázzák gyors célbaérését és mindjobban föltárják hősies, a szentekéhez hasonló lelkületét.

„Fogadalommal kötelezem magam a következő dolgokra:

1. Lelkivezetőmnek engedelmisségei fogadtam, úgy, hogy még az óhaja is parancs nekem. Bocsánatos bűn terhe alatt. — Örökre fogadtam engedelmisséget — súlyos bűn terhe alatt 1941 július 13.

2. Tökéletességi fogadalom, amely szerint mindent tiszta szeretetből teszek, egyedül Istenért. Tehát:

- a) Cselekedeteim indítóoka nem lehet:
 emberi tekintet,
 egyes ember,
 legfőként nem az önszeretetem.

b) Ha tiszta szeretetből cselekszem, nem tehetek Isten akaratával ellenkezőt. Tudatosan a legkisebb gyarlóságot sem szabad elkövetnem.

c) Törekednem kell mindig a tökéletesebbet fenni.

d) Mindenben a jó Isten ügye lebegjen szemem előtt. 1940 augusztus 30.

A tökéletességi fogadalmat megújítottam és halálos bűn terhe alatt örökre letettem, 1941 július 13.

e) Bocsánatos bűn terhe alatt kötelezem magam, hogy soha még a legkisebb dologért sem panaszkodom. 1941 július 13.“

De mintha még ez sem lett volna elég. 1941 augusztus 31-én. mielőtt homokórája lejárt, még egy nagy., wloiső felajánlása következik. Ezeket írja naplójába:

„Jézus szentséges Szíve, fogadom, hogy Irántad való szeretetből ezentúl min-Ion gondolatom, szavam, cselekedetem a Szűzanya szeplőtelen Szíve által Neked ajánlom fel.

Jézus szentséges Szíve, fogadom, hogy Irántad való szeretetből (a lelkekéri:) lemondok minden lelki élvezetről és felajánlom azt a lelkekért a Szűzanya szeplőtelen Szíve áítal.

Jézus szentséges Szíve, fogadom, hogy Irántad való szeretetből ezentúl inkább kívánok szenvedni, mint élvezni és felajánlom magam a szenvedő életre Szűzanyám által a lelkekért.“

Mindhárom fogadalom örökre kötelezte bocsánatos bűn íerhe .alatt.

Mennyei honvágy

1936 augusztus 9-én a soproni Erzsébet-kórházban csak ennyit vet papírra:

„Suscipe, Domine ... Fogadd el Uram!“

Majd a következő napokban így folytatja:

„Csak Hozzád vágyódik a lelkem, Istenem! Mondd, mikor, mikor egyesülhetek Veled? Jézusom, ne hagyj oly sokáig a számkivetésben! Engedj Hozzád hazatérnem! A halál nem rideg csontember, amely végigszáguld és kioltja az életet, ó, nem! A halál az Úrnak egy puha, melegkezü, jóságos szemű követe, aki csendben jön, hogy megegyeszen letöröiie homlokom verejtékét és amikor szenvedésemet látja, jósággal fölém hajol, hogy a földi élet bilincseit csendben és szeretettel széttörje és engedje lelke-
met szabadon szállni Teremtőjéhez. A halált én ilyennek gondolom.“

Betegsége alatt erősen bízott, hogy „hazamegy“ De nem sikerült. Azért könnyörgő, gyermekded hangon szól Mesteréhez:

„Édes Jézus, oly nehéz ismét beleilleszkedni a siralomvölgybe. Küldj rám bármekkora szenvedést, mindent örömmel viselek, csak tudjam, hogy könnyörülsz rajtam, hogy nem dobsz vissza ismét a siralomvölgybe. Uram, akivel egyszer megízleltetted a hazavágyás édességét, annak a lelke itt a földön többé meg nem nyugodhat.

Jézusom, szeretlek, add, hogy Téged mindig jobban szeresselek. Ez az egy gondolat tölti be egész valómat. Jézusom, kis hostiád (áldozatod) mikor pihenhet meg szerető Szíveden? A. honvágy gyötör és égeti lelkemet, szeretnék pillanatok alatt fölemésztődni, pedig sokszor úgy érzem, hogy lassú vértanúság az, amelyet számomra készítettél. De legyen, amint Te akarod.

Holnapután megyek haza (t. i. a kórházból) — írja augusztus 30-án — és ismét megkezdem a szolgálatot Neked. De most már fáradhatatlanabba, mindenben odaadóbban akarok Érted szolgálni, hiszen betegségem alatt sok mindent megvilágosítottál, ami eddig sötét volt előttem és most már tudom,

hogy mindent nagyobb hittel, szeretettel kell végeznem Érted!“

Amikor megtudta az orvostól, hogy meggyógyul, a következő sorokat vetette papírra:

„Szeretnék élni, de akkor, Uram, mindenkitől elhagyatva, megvetve lenni!...“

Szeretnék fáradhatatlanul tenni-venni, de mindent a Te szent akaratok szerint cselekedni.

Szeretnék sokat és nagyon szenvedni, de úgy, hogy ne lássa senki.

Szeretnék szeretni, forrón imádni. És a szeretet tüzetől fölemésztyődve a Mesterrel örökre egyesülni.“

Fölgyógyult és szeptember 2-án visszakerült az anyaházba,

„Betegségem alatt környezetem oltotta belém a reményt, hogy Jézusom eljön értem... és a végén felgyógyultam, hazajöttem. Ó Uram, csak Te tudod, hogy mit éreztem én akkor. A szívem vérezett, de a Te kegyelmeddel tiszta szívvel mondhattam ki a szócskát: „fiat“, legyen!“

Isten bennünk

Akit szeretünk, azzal együtt akarunk élni, és minél inkább szeretjük, annál jobban, állandóbban szeretnők bírni. — A lélek a szentáldozásban egyesül Istenével. De ez nem elég. Egy negyed óra múlva elváltoznak a szentségi színek és megszűnik bennünk Jézusnak szentségi jelenléte. Az isteni szeretetnek mérhetetlen ajándéka, hogy a szerető lélekben állandóan benne lakik, amint már Tertulián írta: „Az ember testből és lélekből és Szentlélekből áll.“ — Ahogy a lélek élteti a testet, úgy Isten élteti a lelket. Hitünk vigasztaljes tanítása ez. Ezt a boldogító igazságot már kafarnaumi beszédében jelezte az Úr: „Aki eszi az én testemet és issza

az én véretem, énbennem marad és én őbenne.“
(Ján. 6, 57.)

Ugyanezt jelentette ki a szőlőtőről és szőlővesszőről szóló példabeszédében. „Én vagyok a szőlőtő és ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, az bő termést hoz.“ (Ján. 15, 5.)

Lángleik új apostola, Szent Pál, ugyancsak ezt hirdeti: „Nem tudjátok, hogy Istennek templomai vagytok és az Isten lelke lakik bennetek! Az pedig, aki az Isten templomát megrontja, megrontja az Istent. Mert Isten temploma szent, ti vagytok az.“ (I. Kor. 4, 16—17.)

A kegyelmi állapot tehát Isten bennünk-lakása. És az az óhaja, hogy ne csak lakják bennünk, hanem uralkodják is, betöltse, élje bennünk a Szentháromság életét.

Etelka nővér ezt a gondolatot, hitet tudatosan átélte.

„Jézusom, úgy szeretném, ha már nem is én élnék, hanem Te élnél csupán bennem ... Beléd temetkezni ... Benned, az örök csend s szeretet óceánjában elmerülni. Lelkemben ütötte fel sátorát az örök Szeretet. Szemlélem Őt itt a lelkem mélyén. Ami itt végbemegy, megérteni még mind nem tudom, de titkos sejtelem él bennem, hogy nagy-nagy dolgokat cselekszik bennem a Hatalmas. Csodálattal telt imádassa! nézem Mesteremet, aki időnként Szívére vonva el merít a szeretetben. — Engedem Jézusomat élni lelkemben. Csak egy vágyam van: öld meg éneket és élj egyedül Te énbennem, én általam, énvelem.“

Egyszer felkereste lelkiatyja és látva egészségi állapotát, azt mondta főnöknőjének: „Etelka nővér nem sokáig lesz a maguké, hazamegy.“

„Ó, mily titkos öröm lopódzott szívembe, — írja. — És a kedves főnöknő? — Megvizsgáltattott és még mielőtt megtudta volna az eredményt, megadott min-

den nyugalmai, hogy pihenjek, fekve tanuljak, délután igyam egy liter tejet, stb.

Önkénytelenül felvetődött a kérdés lelkemben: na Jézuska, ki lesz most erősebb, Te, vagy a kedves főnöknő? — És nyomban úgy éreztem, mi Neked akár egy kanna tej? ... és mégoly sok pihenés? ... — Meg is röntgeneztek. Sem a tüdőmnek, sem a mellhártyámnak semmi baja. Ellenben egy új betegséget találtak, amit magam is alig tudok elhinni. A doktor azt mondta, hogyha vigyázok, még 15 évig is élélhetek.

Ugyanis a vizsgálat eredménye: — halljad Jézusom — a belső várkastély ajtai rosszul zárnak (szívbillentyűtágulás). Kinyílnak akkor is amikor nem kellene és nem akarnak becsukódni, míg valakit be nem engedtek. Látod, ez a kis jószág érzi, hogy a várkastély úrnője hazavárja Jegyesét. Minden gondolata, vágya csak Feléje irányul. Éjjel-nappal fart ajtók mellett vár és szeretettől égő tekintete belevész a messzeségbe. Érzi jöveteledet, de még eltakarnak az önszeretet foszlányai. Jézusom, ma expressz-behívót küldtem Utánad, hogy azonnal térj haza. Majd elepedek a vágtyól Utánad. Oly hosszú volt e hónap Nélküled... a sötétben egyedül... számkivetve ... elhagyatva ... Térj haza, Édes!“

„Nagyszombati körmenetről jöttem haza. incselkedtem Jézusommal, hogy a szívemben még nem támadt fel. Oly hallgatag, életjelt sem ad magáról, mintha még a sziklasírban feküdne. De hiszen nem is csoda, hiszen csak harmadnapra ígérte a föltámadást. Majd holnap, vasárnap... Éjjel sokszor gondoltam rá ... Jézus nemsokára föltámad .. Beszélgettem, kedveskedtem Vele, előre alleíuját zengve lelkem húrjain. Már hajnalodott. Forróságom egyre növekedett... Olyan epedve vártam Őt. feltámadását hogy ismét éljen az én lelkemben is. Majd egy pillanatra elszunnyadtam és mire ismét kinyitottam

szememet, meglepődve vettem észre, hogy közben csakugyan föltámadt... Még egy pillanatra lehunytam szememet. És a lelkem olyan, mint egy üres sírkamra, ahol csak a halotti lepel (az Utána való vágy) emlékeztet eltávozott Kedvesemre.“

1941 július 19-én kezdte utolsó lelkigyakorlatát. A lelkigyakorlatos jegyzet végére odaírta jófeltételeit:

„Jézussal való egyesülésre törekszem. Engedem magamban élni... Ézt a részletes lelkiismeretvizsgálat tárgyában aprópénzre váltani!

Jézusom szemével nézem a világot, illetve Jézus nézzen általam.

Engedem, hogy Jézus általam étkezzék, (önmegtagadás!)

Jézus érzelmével viseltetem környezetem iránt, vagyis Jézus érzelmi életét engedem élni önmagamban.

Jézus beszéljen és halljon általam.

Engedem Jézus tevőleges életét élni önmagamban.

Engedem Jézus engesztelő életét élni önmagamban.

Engedem Jézus bizalomteljes életét élni önmagamban.“

„Mint a szarvas a vízforráshoz...“ Zsolt. 41. 2.

Ugyancsak Krisztussal bensőségesen egyesült életéből alakult ki benne a bűnbánat szentsége utáni vágy. A tökéletesség vágya szinte azonos a nagyobb tisztaság vágyával. És ezt a lelki szomjúságot elsősorban a szentgyónás hivatott oltani. Tekintve pedig a bűnbánat szentségének sajátos kegyelmeit, t. i. hogy a lelki sebeket behegeszti, új kedvet, lendületet ad a kísértésekkel szemben, azaz

hogy gyökerében támadja meg bennünk a bűn fészekét, valóban el lehet mondani, hogy a tökéletesség útjának legjobb eszköze. Azért gyónt naponta Sziennai Szent Katalin, Loyolai Szent Ignác, Xavéri Szent Ferenc, Kláver Szent Péter, Borromei Szent Károly, Liguori Szent Alfonz, stb. Azért ha tehette, Etelka nővér is naponta gyónt. Persze, aki aggályosságból tenné, helytelenül cselekednék. De Etelka nővér nem volt aggályos.

„Ha valaki szomjazik, jöjjön énhozzám és igyékí“ (Jáo. 7, 37.) — kiáltott az Úr és Etelka nővér azt írja:

„Csak a Krisztusnak lelkemre hulló vére csillapíthatja égő szomjamat. A szentgyónás szerelmese tettem. Naponként? ... Ó, úgy érzem, hogy még *az* is kevés. . úgy szeretnék minél gyakrabban oda-borulni, Mesterem, lábaid elé, hogy bevallhassam, megint tékozló gyermeked voltam! Emelj fel, vezess tovább, mert magamtól oly gyenge vagyok.“

„Uram, Te azt mondtad, aki e vízből iszik, soha többé nem szomjazik. Akkor minket „becsaptál“, mert ez a mi szomjú Ságunkat csak növeli. — Úgy repülök az örök élet forrásához, mint a kalitkából kiszabadult kis madár, hogy lelkemet felüdítsem.“

A szenvedések kohójában

Testi és lelki szenvedésének kiinduló pontja 1936. év nyara. Az ember boldogságra van teremtve. Természete tiltakozik a szenvedés ellen, az ajak felszisszen, az akarat ágaskodik. Ez a természet joga. Ebben nincs bűn, nincs tökéletlenség. A lélek kötelessége csak az, hogy küzdjön az ágaskodó természet ellen és mindig ki tudja mondani és egyre bátrabban és könnyebben: „Igen, Atyám! mert így tetszett Neked.“ (Mt. 11, 26.)

Ezt a vihart és harcot látjuk magunk előtt, amikor Etelka nővér lelki naplóját olvassuk. E szenvedés közben mindjobban megérik, beérik.

„Boldog, igen boldog vagyok, amikor a Mester nagy kincset rejt testembe, midőn úgy intézkedik, hogy naponként legyen mit szenvednem, amidőn szívemet a fájdalom lángjaiba meríti, hogy lángragyulladjon és lemálljon róla minden hozzátapadt salak, míg egészen szép és tiszta nem lesz és a gyémánt teljes fényében nem tündököl, hogy így naponként a jó Isten szeretetéhez elvigyen; mert a test szenvedése a lélek megszentelésének eszköze.“

És odaírja fejlécként jegyzetei élére Sík Sándor versét:

Jó énnekem vadon egyedül lenniem,
 Jó, hogy a lélek bűgva nyögjön bennem.
 Jó nekem, hogy kezed kitapogatta.
 Hol roskad a szív legjobban alatta.

„A Gondviselés lágy Ölébe hajtom fejem, átka-rolom szent akaratát és szüntelenül e szót suttogja ajkam: fiat... fiat... fiat... Már egy éve, hogy beteg vagyok — írja 1937 június havában.— A doktor úr ugyan azt mondta, hogy Szent József ünnepére meggyógyulok, de én érzem, hogy azt a kincset, amelyet Ő egy évvel ezelőtt belém rejtett (betegség), nem vitte el és hol itt, hol ott érzem szüntelen jelenlétét. Sokszor olyan nyomasztólag hat, kábult vagyok, szédülök, az ülés is nehezemre esik a hátam miatt... Még gondolkodni sem tudok és ilyenkor úgy érzem, mintha terhére volnék nemcsak a környezetemnek, hanem saját magamnak is. Istennem, egy éve már! A többiek mennyit dolgoztai, fáradtak Éried ... De nem, nem csüggedek azért és nem kívánok inkább egészséges, mint beteg lenni, csak egyet tégy meg, teljesítsd továbbra is bennem szent akaratodat!“

1937 őszén újra Pesten van, hogy tanulmányait folytassa. Senki sem sejtí, de ő tudja, hogy a keresztút végső állomásához mindjobbán közeledik.

„Háború van lelkemben. Két hónapja (1939. február 11.) iszonyú sötétség ijeszt. A Mester elfordult tőlem. Úgy érzem, mintha megelégette volna gonoszságomat, sokat ígérő, keveset adó akarnámságomat. Külső sötétségbe vezetett. És ott küzdök ... fájdalom borzong végig testemen, szememből a bánat könnyei hullanak és esdekelve tekintenek Mesteremre, kitárt karommal Őt keresem, de mindhiába ... Istenem, csak egy kis világosságot gyufánál lelkemben ... De nem, még a szentáldozásban sem gyúl ki a mécses. Hitéletem kialudt.“

A lélek sötét éjszakája ez, ahogy Keresztes Szent János nevezi. E lelkiállapotot Székely László így írja le:

Zsibbadt, béna révületben
Percre atheista lettem.
Rút denevérszárnyon szálltam,
Zavart, furcsa álmod láttam.

Ha a lélek nagyon álmos,
Elkárhozott régi táltos
Nyári délben körülzálldos,
Körülzálldos. Nem, megállt most.

... Gomolygó köd ... állathulla ...
Ködkarika ... nulla ... nulla ...
Dühös Duna partján állasz,
S nem jön válasz. Nem jön válasz.

.., Körök, körök, nagy körök ...
A mindenség nyöszörög.
Isten halt meg? Ő hörög?
... Körök, körök, csak körök . . .

Csontok, szarvak, nagy halom.
 Pörög, pörög a malom.
 Bölcső, élet, siralom.
 Irgalom, jaj, irgalom!

Jajgató nagy záporok.
 Rengő jegenye-sorok.
 Halottakra víz csorog.
 Én forgok? A föld forog?

Nagy halak és kis halak.
 Jaj, mi van a víz alatt?
 Jaj, mi van a föld alatt?
 Kukacoknak jó falat.
 Hát az Isten hol marad?

Ha az Isten elmarad,
 Lázlelős agy, mi marad?
 Jaj, fekete látomás!
 Beleőrül Szent Tamás.

Zsibbadt, béna révületből,
 Csontsorvasztó rémületből
 Felocsúdva, föleszmélve,
 Vergődj, lelkem, ébrenlétre!

„Szenvedés, mellőzés ... megjegyzés, amelyeket eddig, mint egy kis gyémántszemecskét féltve őriztem, kerestem és örvendeztem bennük, most csak fájdalmat, elégtelenséget váltanak ki lelkemből.^M

„Teljes elsötétítést rendeltek el (1941. április) ... esetleges légitámadás miatt. A föld fölött közvetlenül sötétség uralkodik, de onnan felülről lemosolyog a telihold ... Én is vele mosolyogtam és mondtam Jézusnak, úgy látszik, Te nem engedelmeskedsz a légmentes rendeletnek, mi itt lenni mielőtt hiába sötétítünk, ha Te nem engedelmeskedsz.

És ma már mintha engedelmességgel akartál volna megszégyeníteni, oly iszonyú sötétség borította a földet, hogy beléremegtem. Tíz óraker mentem lefeküdni. A máskor világos folyosók koromsötétek voltak. Tájékozódni sem tudtam. Mint a vak tapogattam a fal mellett és nem sejtve, hogy elkanyarodtam, a lépcsőn majd leestem. A kápolnába be csak eltaláltam, de ki alig tudtam jönni... Mire fölértem szobámba, megkönnyebbülve néztem vissza a sötétségbe. Odasúgtam Jézusnak: még az égben is légoltalmi elsötétítést rendeltek el. Borzasztó ez a sötétség, de még borzasztóbb, ha a lélek is sötétben van.

Menekülhetnék-e az ima fegyveréhez, amikor az is csak kín és gyötrelem számomra, a közös élet és az üdülést nem is említve. Még társaim látása is csak fájdalom nekem. Minden, minden! Jézusom!

Ma mint egy léleknélküli roskadtam le a térdeplőre, néztem Őreá. Beszélni nem tudtam, de mintha üres volna az a kis arany szekrény is, ahonnan máskor annyi élet áradt. Istenem, milyen borzasztó egy elhagyatott lélek sorsa. És amint így magamba merülten mentem szentséglátogatásra, a Mester értésemre adta: Életáldozat a bűnösökért nemcsak testi szenvedés és halál betetőzésével teljesül, hanem a lélek vergődése, küszködése által is; ea felér minden testi szenvedéssel. — Kész vagyok, Uram, ha életáldozatom ezen formáját kívánod, azt is, sőt mindkettőt is meghozom.

A mai evangélium (Ötvened vasárnap) épp arról szól, hogy az Úr fölmege Jeruzsálembe, hogy megkezdje kínszenvedését. De most már együtt vagyunk, jó Mesterem... Miként az evangélista írja: „Fölmegeünk Jeruzsálembe és beteljesednek mindazok,, amik megírtak az ember Fiáról. Mert a pogányok kezébe adatik és megcsúfoltatik, megostoroztatik és miután megostorozták, megölik őt és harmadnapra

feltámad. És ők ezekből mit sem értenek.“ (Lk. 18, 31—84.) Kegyelmed által én megértem kívánságodat és úgy érzem, tudom, mire vállalkozom, amikor azt mondom: a mai naptól kezdve Veled megyek, Jegyesem! Veled járom az állomásokat. Forró kívánságom, ha a Te akaratoddal nem ellenkezik, hogy mind tövisesebb úton vezérelj... És én a mai naptól kezdve örömmel fogadok mindent, legyen az akár testi, akár lelki szenvedés.

De Uram, fogd kezem, oly gyenge vagyok; érzem, hogy Nélküled járni nem tudok... Zárd le, Jézusom, ajkamat, nehogy panaszra nyílván, Téged szomorítsanak.

Lelkem közbenjáró szenvedés után vágyódik. Nem tudok megnyugodni azokban a csendes, nyugodtfolyású napokban. Oly rövid az életem... Szenvedni, szenvedni akarok, Jézus, Érted! Jézus, Veled, Benned, Érted, a lelkekért!... Szenvedek, mert nem szenvedhetek eléggé... És ez, ez fájóbb mindennél.“

1940 január lí-én ezeket a sorokat veti papírra:

„Meghalni! És addig, addig még nagyon, mérhetetlenül sokat szenvedni! Sokszor úgy érzem, szeretnék mindenki helyett és mindent elszenvedni, hogy akik ezt az ösvényt nem értik, azok előtt szeretettemmel simítsam az utat, hogy verőfényben biztosabban haladhassanak, sőt mámorosan futhassanak Hozzád, Jézus. — De szeretnék örökre elaludni és kimondhatatlanul sokat szenvedni.“

„Jézus, oly halálosan fáradt vagyok. Még ülni, a kezemet mozdítani is kereszt, nincs lelkemben egyetlen gondolat... Mintha agyam is fölmondta volna a szolgálatot... Oly üres a lelkem. Csak nyomorúságom nehezedik súlyosan vállamra. Borzadok mindentől... de legjobban önmagamtól ... Jézusom, ha Te úgy akarod, szívesen élek e lelkiállapotban akár halálomig, csak azt tudjam, hogy Téged

meg nem bántalak. Szörnyű!... És mégis oly csodálatosan mámorító édesség rejlik a kereszt tövében is... Mindig egy kis ízesítő a Tiedből. És hogy a Tied!... ez a gondolat elég nekem, hogy sohase kívánjak szabadulni tőle és titkos Öröm töltse be lelkemet. Krisztus szenvedni akar bennem.“

S e szenvedések között érdekes dologra határozza el magát. De hadd beszéljen ő maga.

„Szentolvasóra csöngettek. A hetek óta tartó fejföröcsök valósággal megrohantak. Az ima sem ment... Csak vergődtem... Közben úgy éreztem, mintha Jézus állna előttem és töviskoronáját gyöngéd szeretettel fejemre, homlokom köré szorítaná... A szenvedés, ha szabad e névvel élnem, egvre fokozódott ... s különösen az a gondolat rohant meg: ámítom magam. Ez a lelki szenvedés nem azért van, mert felajánlottam magam a szenvedésre és lemondtam a lelki élvezetről, hanem lanyhaságom, hanyagságom miatt. Azért fordult el tőlem Jézus. Jézusom! — sóhajtottam föl lelkemben — mutasd meg, tetszhetik-e Neked lelkiállapotom. Ha igen, úgy add, hogy elájuljak. (Ugyanis életemben még sohasem ájultam el.)... S alig egy-két perc, az erőm elhagyott, fuldokló lett a lélekzetem, s segítséggel még valahogy kitántorogtam a vaskapuig, de hogy onnan a jó sororok (nővérek) hogy vittek fel karjukban az emeletre, nem tudom. Csak fent tértem magamhoz. Fejföröcséimnél csak belső örömöm volt nagyobb. Jézus, édes Jézus, köszönöm, nem akarok soha mást, csak, szenvedni! Szenvedni jobban, mint eddig. Megfelelkezve mindenről, Velő és Benne örvendtem... és szinte észre sem vettem, mint sürgölődtek körülöttem testvéreim. Csak mikor az „orvos“ szó ütötte meg fülemet, figyeltem föl és akkor esett tekintetem jó főnöknöm aggódó arcára. Ó, hogy szégyeltem magam e percben, hogy ilyen feltűnést csináltam... de biztosítottam is mindjárt

az értem aggódókat: már jobban vagyok, nem kell sem orvos, sem csillapító, ezt a szívem nem bírná. Még egy napig feküdtem nagyon kimerülten, de a szenvedés örömevel és kértem Jézust: többet, többet!“

„Aranyos Jézus! Köszönöm! Alig bírom elviselni ezt a nagy örömet. Hogyis érdemeltem meg, Jézus! Ó, bár sokszor szerethetnék szenvedésben! De mit is mondjak? Oly sok tolul ajkamra, de úgy érzem, nem képes ezt az örömet semmi sem kifejezni ... Jézuskám, hallgatok, beszéljen csak a lelkünk. Jézus!... szeretlek... nagyon.,, kimondhatatlanul. Szeress Te is és mutasd meg azzal, hogy sok alkalmat adsz szenvedni, vagyis szeretni. Mily édes is Érted...“

„Jézus, úgy vágyom... vissza. Úgy hiányzik az nekem. Itt igen egyhangú az élet. Úgy vágyom oda és szívem is odavonz. Hisz az az én életem keresztútjának bölcsője, szülőotthona ... Keresztek!... Kereszt volt ott minden a felkeléstől a napnyugtáig. Ott tanultam meg, mi a kereszt. És ott, ott merítetted el, Jézus, lelkemet a kereszt szeretetének mámorába. Azóta ettől az egy visszhangtól cseng a lelkem: szenvedni sokat, szenvedni mindenben...“

„Jézusom! Mikor keresztért könyörögtem, olyanokra gondoltam, amelyek csak engem érintenek. És most egészen másként történt — írja 1940 június 24-én. — De nem akarlak kérdőre vonni... Ó, nem... Inkább ide, szentséges Szívedre hajtom fejemet és lelkem azt suttogja: köszönöm Jézus, Te mindent megtehetsz! Tedd az én vállamra az egész keresztet!...“

Most minden vágyamat keresztized... De vidd! Nem akar ez szemrehányás lenni, tudod, mi az én örömöm. Önmagamból egészen kivetközni és kárpótlásul sokat, sokat szenvedni. Érted és Veled. Kárpótlásul? — Mily helytelen szót használtam.

Oly nagy kegyelem, mint a szenvedés, nem lehet teremtmény számára jutalom. Ez csak a Te végtelen szereteted megnyilvánulása.“

„Jézussal haladok a kereszttúton ... Minden... minden keresztt, — írja 1941 március 5-én. Még többet, Uram!... Még többet... Fel akarok jutni a Kálváriára! Veled. — Szenvedni, hogy szenvedéssel Jézusnak lelkeket váltsak. Lehet-e ennél édesebb valami az életben?“

„Ha Krisztusban élni akarsz, ne félj meghalni Krisztusért.“ Szt. Ágoston

1940 nyarán azt írja naplójába:

„Olvasás közben a jó Isten megvilágosított, hogy részben azért nem tudok eljutni a Vele való egyesülésre, mert még sokszor hódolok érzéki vágyaimnak és így a teremtményeknek is. Márpedig a sötétség nem képes a világosságot magába fogadni. Különben is a ragaszkodás és szeretet, amellyel ezen vágyakhoz, teremtményekhez ragaszkodtam, hasonlóvá tett érzelmi tárgyához és minél nagyobb volt a ragaszkodásom, annál jobban süllyedtem azon teremtmények színvonalára, annál jobban hasonultam hozzájuk... „Mert a szeretet hasonlóságot teremt a szeretett és a szerető lény között.“ Sőt még mélyebbre süllyedtem, mert a szeretet nemcsak egyenlővé teszi a szeretőt szeretetének tárgyával, hanem alája is rendeli.

De most erős hadjáratot indítok ellenük, mert most tudom, hogyha a lélek bármit is szeret Istennel kívül, képtelenné válik Istennel való egyesülésre. Épp ezért Keresztes Szent János tanácsát teszem magamévá.

I. A legnagyobb gonddal igyekszem Krisztust mindenben utánozni, úgy viselkedni, ahogy Ő viselkedett volna.

II. Akármilyen élvezet kínálkozzék érzéseim számára, hacsak nem Isten dicsőségére szolgál, elvetem magamtól és lemondok róla Iránta való szeretetből.

Hogy pedig négy természetes szenvedélyemet: az örömet és reményt, a félelmet és szomorúságot megfékezzem, a következőket kell megtennem:

1. Két dolog közül ne a könnyebbet, hanem a nehezebbet válasszam.

2. Ne az élvezetet, hanem a kellemetlent.

3. Ne azt, amiben örömet lelek, hanem ellenkezőjét.

4. Ne azt, ami megvigasztal, hanem ami nem vigasztal.

5. Ne azt, amiben megpihenek, hanem azt, amiben fáradnom kell.

6. Ne a többet, hanem a kevesebbet.

7. Ne a magasabbat és értékesebbet, hanem az alacsonyabbat és megvetettet.

8. Ne azt, amiben van szeretni való, hanem amiben nincs.

9. Ne keressem a dolgokban azt, ami legjobb benne, hanem, ami a legrosszabb. Legyen szívem vágya a tökéletes lemondás arról, amit a világ nyújthat.

10. Igyekezsem tetteimmel saját megvetésemet előmozdítani és óhajtani, hogy mások is ezt tegyék velem.

11. Igyekezsem saját káromra beszélni és kívánjam, hogy mások is így tegyenek.

12. Igyekezsem megvetőleg gondolkodni önmagáról és óhajtsam, hogy mások is így tegyenek.

Ha ezeket megteszem, beléphetek az érzések éjjelébe. Igen, mindent el kell hagynom, mert Jézus csak egy vágyat tűr meg maga mellett, hogy tökéletesen megtartsam Isten törvényét és vállamra vegyem az Ő keresztjét“

„Aki kicsiben hú.“ Lk. 16, 10.

Lelkiségének megismerésére nem lesz fölösleges a maga szerkesztette lelkitüköröt átnézni, amely hosszú és komoly lelkiéletében kifejeződött.

Lelkiismeretvizsgálat:

Istennel szemben:

Istenre irányult-e *első gondolatom* és Neki ajánlottam-e fel magamat mindenestül?

Az öltözködési imákat elvégeztem-e pontosan?

Isten *jelenlétébe* helyezkedtem-e ima előtt és gondoltam-e bűnös voltomra?

Keresztvetés. Nem külsőség-e csak?

Térdhajtás. Imádás-e?

Szenteltvízzel való hintés a megtisztulás vágya-e? és nem csupán merő külsőség-e?

Reggeli- és esti ima s lelkiolvasás figyelmes-e?

Elmélkedés...

Teljesítettem-e a reggel tett s bizonyos erényekre vonatkozó *feltételemet*?

Szentmisén ájtatosan vettem-e részt?

Szentséglátogatás buzgó-e?

Lelkiáldozás. Nem hagytam-e el?

Examen buzgó-, nemes-, pontos-e? Hálaadás? Kegyelemkérés? Lelkiismeretvizsgálat (feljegyzéssel)? Bánat? Erősfogadás?

Zsolozsma. Figyeltem-e a szavakra, értelemre, vagy Istenre? (A három közül bármelyik elégséges.)

Szentolvasó. Ájtatos? Figyelmes?

Vetek-e *szenteltvízzel* keresztet, ha valahova be- vagy kimegyek?

Ragaszkodtam-e *teremtményekhez*?

Küzdöttem-e a *tökéletlenségek* ellen?

Napközben gondoltam-e *Isten jelenlétére*, felindítottam-e a *jószándékot*? (Étkezésnél is!)

T e s t v é r e i m m e l s z e m b e n :

A *felüdülés* vidám, friss? Szeretetteljes? Buzgóság a beszédben?

Barátságos, előzékeny voltam-e a nővérekkel?

Nem beszéltem-e olyant, ami valakire árnyékot vetne? *MegSzólás.*

Megvédtem-e azt, akiről rosszat mondtak?

Ellenségeimmel és rosszakaróimmal türelmes és szeretetteljes voltam-e? (Hisz csak addig árthatnak, amíg Isten megengedi.)

Kedélyváltásomon uralkodtam-e? Igyekeztem-e a szomorúságot eltávolítani? Élénk örömet mérsékelni?

Félelem,ellen küzdöttem-e? Elhagytam-e valamit félelemből?

Türelmes?

Kötelességteljesítésben hű?

Szenvedésben türelmes?

Komor arc kifejezés?“

Mindez az egésznek csak kis töredéke, mert nem akartam untatni az olvasót a fölsorolással. Ennyit azonban jónak láttam közölni, mert mélyen bevilágít Etelka nővér komoly, törekvő, aszketikus lelkébe.

Kitartó törekvésére jellemző, hogy ezt a füzetkájében összeírt lelkitükröt minden este végignézte.

Egyik egyetemista nővértársa egyszer szomorúan mondta neki, hogy előző nap annyi órája volt és nem várt események is adódtak, úgyhogy egészen elfelejtette az egyik kötelező imát elvégezni, sőt még esti lelkiismeretvizsgálatkor sem jutott eszébe.

— Én segítettem magamon, hogy ilyesmi elő fordulhasson — mondta Etelka nővér. — Minden este végignézem a saját összeállítású lelkitükröt. Ebben benne van minden kötelességem.

— Jaj, az nagyon soká tarthat!

— Ó, nem. Olyan gyakorlott már a szemem hozzá. Sőt ezáltal igen jól előkészülök a heti szentgyónásra is, mert amelyik pontban hibáztam, azt aznapra följegyzem titkos jelekkel a részleges lelkiismeretvizsgálási füzetembe. És gyónáskor csak ezt kell megnéznem.

Részleges lelkiismeretvizsgálási füzetjét novícia kora óta a legnagyobb gonddal és pontossággal vezette, úgyszólván addig, amíg csak mozogni tudott. Utolsó bejegyzés április 10-én történt.

Egyik társa, aki éveken át együtt volt velem, így nyilatkozik: „Két dolgot csodáltam Etelka nővériben. Ezek közül az egyik: hősies lelkierőt feltételező hűsége a kis dolgokban.“

Valóban a kis dolgok nagy hőse volt. Nála sohasem lehetett észrevenni, hogy valamit, akármilyen jelentéktelen is volt az, elhagyta, vagy hanyagul végezte volna, ha egyszer jónak ismerte és gyakorolta. Nem engedett helyet a kényelemnek, nem áldozta fel a sok munka miatt, az esetleges „csipkelődés“ miatt. Nem felejtette el, hogy elsősorban szerzetesnő.

Az utolsó lelkigyakorlata

1941 július havában tartotta élete utolsó lelkigyakorlatát. Lelkigyakorlatos jegyzetei elején e szavak állnak:

„Ennek a lelkigyakorlatnak célja, életem nagy céljának kimélyítése. Minél tökéletesebben átalakulni Krisztusban, hogy így aztán Krisztussal, Krisztusban minél tökéletesebben dicsőíthessem az Atyát.“

Néhány gondolat lelkéből:

„Az ima nem megy. Úgy érzem, inkább el tudnám viselni, bárhogy is bántalmaznak, minthogy

kinyissam számat ajakimára. A szemlélődés som megy. Egész kiürült a lelkem. Sokszor azt gondolom, hogy ez a szellemi sötét éjszakával kapcsolatos. De máskor ez a gondolat sem nyugtat meg, csak vergődöm ... szenvedve ... Jézusom, mutasd meg a lelkigyakorlat alatt és mindig szent akarodat... ígérem, száz százalékgig megteszem... de ne engedd ámítanom magam... Mondd, nem vagyok én is álmisztikus?... Öt év óta állandóan, de most még különösebben vágyakozom a nélkülözések után. Ó, hadd hurcolják meg becsületemet. Ebben az évben kevés külső kereszttem volt, de bizonyára azért rendelted így, jóságos Jézus, mert lelki szenvedésekre merítettél. És tán a kettőt együtt nem bírtam volna ki. De a lelkem vágyik utána; táplálj engem szent kereszteddél és szenvedéseddél. — Jézussal való egyesülésemben én is átölelem az egész világot és fölajánlom mindenemet a haldoklókért, a bűnösökért ... és engedem Jézust folyamatosan élni bennem. Nemcsak betlehemi és názareti életét, hanem egész szentföldi életét... Fölmenni a hegyre, hs aki föl akar menni a hegyre, annak semmije sem lehet“

Érdekes jóföltételei az utolsó (1942.) évre:

1. Szárazság és szenvedés alatt és az Istentől való elhagyatottság idején mosolygó és derült arcú lesz. Kifelé is nyilvánítani akarja a lelkében levő örömet.

2. Az emberi tekintetet lábbal tiporja; jót sem fog elhagyni miatta.

3. Testvérei közt nem fog kivételt tenni. Mindenkinek megadja, amit egynek megadna. Üdülés alatt egyformán társalog velük... még akkor is, ha úgy érzi, hogy nincs témája. Társai érdekével szemben saját érdekeit mindig háttérbe szorítja.

„Jézuskám, segítsd ebben kis hostiádat!“

Fölfelé a kereszttúton

A homokóra lejárt. Április 2. Nagyszerda. Még nem tudja, hogy alig egy hónap és következik az ő nagyhete is. Erről nem tud semmit. De lelki jegyzetében gyönyörűen tükröződik életútja.

„Az elmélkedés és a második szentmise alatt a gépeletnek erős megálljt parancsoltam és egy kissé jobban magamba néztem.

Az előző évek kegyelmének özönei peregtek Le lelki szemem előtt. Szinte láttam s átéreztem, hogy hogyan édesgetett Jézus a tökéletesebb életre, mint vezette tipegő gyermekét a misztikus összeszedettségnek számára még ismeretlen lépcsőin egyre feljebb. Mint merítette el lelkét a lélek legmélyéről forraszó csend, belső édesség, nyugodtság, Isten jelenlétének boldogító érzetébe. Mint tanítgatta különböző ... módon védencét az ő mélységes titkaira, mint gyújtotta fel lelkében a vágyat a Vele való egyesülés legteljesebb foka után... amelyet csakhamar lelki eljegyzésben valósított meg, a nélkül, hogy erre érdemeimmel rászolgáltam volna.

Istennek állandó jelenléte és nagy szeretete olyan biztonsfélét adott... Többé nem voltam bizalmatlan még önmagammal szemben sem. Határtalan, íálán „túlzott“ (de ezt nem gondoltam) bizalommal törtem Feléje és így az a mély, benső alázatosság, amely eddig semmiségem örvényében tartott, kezdett feloszlani és most döbbsentem csak rá arra, hogy nemcsak alázatos nem vagyok eléggé, hanem titkos kevélység lopódzott lelkembe. Pedig a jó Isten a kevélyeknek ellenáll.

A másik megdöbbsentő felfedezésem, hogy el-lanyhultam, a kis dolgokban is hűtlen lettem. Ezen a téren szándékosan, erélyesen tépdستم szét egy-egy szálát, mert úgy gondoltam, hogy túlzás, és vágytam a szentek nagy „szabadságáéra s mondom,

csak azért tettem, hogy lelkem ne legyen fogoly; s talán túllőttem volna a célon? Jézus, nem tudom. Most megint úgy érzem, nem ez az ok.

És ismét elém áll egy nyomós ok, amelynek sokszor mindent tulajdonítok, t. L, hogy testileg, lelkiileg teljesen kimerült vagyok... Mint kezdő tanár nem bírom a heti 23—24 órát és mellette az osztályfőnöki — Isten előtt is felelős — feladatot.

Amint eddig átéreztem a Vele való benső egyesülést, úgy éreztem ma (nagypéntek), hogy elhagyott az Úr. Irtóztam önmagamtól. Szerettem volna magamtól elmenekülni, de... nem lehet. És amikor keserves órák után lelkemben felkiáltottam: Istenem, Istenem, miért hagytál el engem, — egy[^]szercsak visszajött Jézus. De alig szemléltem Őt néhány másodpercig, máris így könyörögtem:

Jézuskám, édes, csak menj el, rejtőzz el. Nem akarok semmi, de semmi lelki élvezetet, könnyebbülést... a lelkekért. És tudod, fogadalmam is tiltja.

És amint gyermeki közvetlenséggel könyörögtem így Hozzá, meghallgatva távozott... Lelkemre megint nagypénteki sötétség nehezedett. De a szenvedés közepette lelkem legmélyén ott van egy titkos, biztos tudat, hogy Jézus ezt nem gonoszságom miatt küldi, hanem, hogy lelkeket mentsek és az Ő jóságos isteni Szívét megörvendeztessem.“

Ereje pedig mindig fogyott. Heti 23 órában tanított, osztályfőnök volt és elsőéves tanár. Mindennapi vázlatkészítés, órákra való készülés halálos kórral testében. — Már szeptemberben megemléltette egyik társának, hogy úgy érzi, mintha e pillanatban összeeshetne a fáradtságtól és csak a kegyelem tartja lábón. De sokszor rebeghette el azt az imát, amit imakönyvében találtak:

„Uram! csak ma segíts és adj testi, lelki erőt, hogy győzelmes küzdő lehessenek!

Uram! csak ma nyújtsd felém segítő jobbodat,
 hogy a jót és a tökéleteset tudjam akarni
 és visszautasítsam a bűnt és mindazt, ami nem
 tetszik Neked.

Uram! csak ma adj kegyelmet,
 hogy jó és hű tudjak lenni Hozzád! — és gyer-
 mek!

Uram! csak ma adj annyi erőt,
 hogy bírjam a munkát, a hajszát, a külső gép-
 életet a nélkül, hogy lelkem csődbe jutna.

Uram! csak ma szeress és védj meg minden
 rossztól, ami elszakíthatna Tőled.

Uram! csak ma!...

Csak ezen a napon engedj szentül élnem
 és nagyon megköszönöm segítségedet.

A túlvilág kapujában

Az Úr meghallgatta gyakran elmondott imáját:
 „Adj nekem, jó Istenem, nagy neved dicsősége-
 re, magam és felebarátaim lelki üdvére küzdelem-
 mel és szenvedéssel teljes életet, kálváriát és
 mennyországot, hogy ne éltem légyen hiába a föl-
 dön.“

Húsvéthétfőn lelkivezetőjét várta. Emlékeztető
 pontokba foglalta beszámolóját:

„Eddig játék volt az önmegtagadás... és most —
 ez is lanyhulásomat mutatja — sokszor igazán nagy
 önlegyőzésembe kerül.

Az is bánt, hogy Jézus kívánságát: a gyermeki
 lelkületet... nem sajátítottam el. Olyan tartózkodó,
 rideg vagyok. Azért fölkeresem ...

E miatt sokszor szomorú és levert voltam...

Máskor azt gondoltam, hogy ennek a lelkiállá-

potnak az az oka, hogy szellemileg kimerült vagyok ...

De azért nem hátráltam meg a keresztektől. Nem, sőt amikor Jézus visszajött... elküldtem. Mondtam, nem akarok lelki vigaszt. Csak azt tudnám, hogy valóban azért engedi meg a lelki szenvedést, hogy azzal lelkeket menthessek, vagy hanyagságom miatt...“

Valóban „földróztatott, mert ő akarta“. Halála előtt három héttel még osztályához vánszorgott, hogy fölvezesse tanítványait az intézet kápolnájába szentmisére. Tanítványai ekkor látták utoljára. Súlyos beteg lett.

— Most már nem bírom testileg, — szólott egyik nővértársához. — Már annyira kimerült és gyenge vagyok, hogy a lábamon megállni sem bírok... Az iramot már nem bírom... Azt hiszem, év végéig föl sem tudok kelni... Vagy tán örökfogadalmamra meghalok!... Rettenetes fejförcseim vannak... Egy parányi erőt sem érzek tagjaimban... Csak néhány lépést tettem az imént és összeestem... A gyomrom nem tart meg semmit, még a vizet sem...

Négy napig feküdt az intézetben élet és halál között. Agyhártagyulladást állapított meg az orvos, de tévesen.

Április 16-át írtak, déli 1 óra. A IV. a) osztály 55 növendéke ott szorongott az ajtó előtt. Miért? Talán maguk sem tudtak volna rá felelni. De ott akartak lenni szenvedő osztályfőnökük közelében. Az egész osztály naponta ostromolta az eget. Mindennap szentmisére jártak, áldoztak, délutánonként beosztották magukat szentségimádásra. Mindez szeretett osztályfőnökükért, hogy meggyógyuljon. De az Úr másképp határozott.

Súlyos betegségében egymás után látogatták a jó nővérek. Többnek szemébe könnyeket sajtolt Etelka nővér nagy szenvedése.

— Ajánlja fel szenvedését — szolt hozzá az egyik.

— Úgyis azt teszem reggeltől estig, estétől reggelig — suttogta Etelka nővér erőtlen hangján. — Felajánlom magamat szóval, imával már nem igen tudom, de megteszem, rágondolok. Felajánlom életemet a gyakori gyónás győzelméért, hogy a késő utódoknak már ne legyen olyan nehéz... s a hazáért... a bűnösökért... a lelkekért. Odafönről mindenben segíteni fogok, csak kérjenek bármire.

Először a Szent István-kórházba vitték. Zsúfolásig tömve volt. Nehezen sikerült helyet szorítani számára. Itt azonban fertőző agyhártyagyulladást sejtven, kivitték a Szent László-kórházba. Az orvos azt gyanította, hogy fertőző agytuberkulózis. Koponyáját meglékeltek és megállapították, hogy a leg súlyosabb agyhártya- és agyvelőgyulladás van s ráadásul fertőző. A legszigorúbban megtiltották, hogy látogassák; sem előljárói, sem nővértársai nem léphettek be hozzá. Még aznap fölvette a betegek szentségét.

Annak ellenére, hogy napok óta semmi ételt, semmi folyadékot nem tartott meg a gyomra, meg tudott áldozni. Igaz, nagy, igen nagy erőlködésébe került, hogy le tudja nyelni a szentostyát; keze, lába rángatózott, arca eltorzult a fájdalomtól. De aztán lecsillapult teste is és boldog volt, hogy nagy szenvedései közt eljött hozzá Jézus.

Április 17-én, halálos ágyán fehér rózsák, szegfűk és ibolyacsokrok közt tehette le örök fogadalmát.

Egy szentkép fekszik előttem, amelyre a következő szavakat írta:

„A megszentülés nagyszerű művét talán megkezdhetik a Tábor örömei, de a Kálvária emésztő kíjjai fejezhetik csak be.“ — Mintha önmagát idézte volna.

Néhány nap múlva az orvosok megállapították, hogy betegége nem fertőző és a látogatási tilalmat feloldották.

A fájdalom majd teljesen fölemészti. A sok morfininjekció felőrli és alig van pillanat, amikor teljesen eszméletlen van. Egyik nap nyolc köbcentiméter gennyes váladékot távolítottak el gerincéből. A füle kezdett fájni, közben látását is elvesztette. De azért mosolygott állandóan és ha a fejtöréshöz egy ideig el is torzította ajkán a mosolyt, mihelyt egy pillanatra könnyebbedés állt be, újra mosolygott. Olyan volt, mint az áldozati bárány. A betegápoló testvérek nyilatkozata szerint arról tudták, hogy eszméletlen van, hogy mosolygott.

Édesanyja állandóan ott volt betegágyánál. Gyengéd szeretetét „anyuskája“ iránt itt is kimutatta. Mikor megérkezett és étellel kínálta, nem kért semmit. A szekrényében is minden érintetlen volt még. Pár perc múlva azonban azt mondta:

— Anyu, abból ennék, amit te hoztál. — De csak néhány falatot tudott enni.

Nővértársa meglátogatta és fülébe súgta, hogy társai vele vannak és vele együtt szenvednek. És tiltakozva, szaggatottan csak annyit bírt mondani:

— Nem... nektek... nem szabad ... Jézus... Erőt... kérek... fáradt.. nagyon... fáradt... vagyok... A fejem...

Most már mindenkit tegezett, a betegápolókat is; erre már nem tudott figyelni.

Rövid vártatva odainti társát és elmondja neki kedvelt fohászát:

— Adj... Uram ... szenvedéssel teljes ... életet... kálváriát... és mennyországot.

Közben megcsókolta a toties-quoties búcsús feszületét.

Egyszer csak föltekint, nővértársára néz nagy

szemével, és mintha honvágya fölülmúlná minden testi szenvedését, azt suttozja:

— Nem fogok meghalni...

Társa, ismerve kiolthatatlan vágyát, megsajnálja és fülébe súgja:

— De igen. Jézus hazaviszi.

Etelka nővér erre hálás szeretettel szorítja meg a kezét és mosolyog.

Egy nappal halála előtt egész éjszaka azt suttozta eszméletlenül:

— Elmegyek ... elmegyek ... elmegyek ...

És amikor mondogatták, hogy hazaviszik és meggyógyul, azt válaszolta:

— Nem lehet! Nekem el kell mennem messzire, messzire, csak apust várom.

Egyik nővértársa egy szentképen a következő sorokat küldte be hozzá:

„Ha a jó Isten akarásával nem ellenkezik, akkor válassza inkább az életet, mint a halált, mert meghalni könnyebb, mint tovább élni és szenvedni a lelkek üdvéért.“

Elofvasta, mosolygott és csak annyit üzent:

— Mondja meg, a nehezebbet választom...

És ha ettől kezdve valaki megkérdezte, örül-e, ha hazamehet Jézushoz, azt a meglepő választ adta:

— Nem, jobban szeretnék élni.

Akik ennek előzményét nem tudták, azt hitték, fél a haláltól; pedig alig visszatartható vágy élt benne: haza!... haza! De volt még egy ennél is nagyobb: a szenvedés szeretete.

Halála előtti nap délelőttjén még utoljára kapott feloldozást. Ez volt életének utolsó szentgyónása. És az, aki életében oly nagyra értékelte a bűnbánat szentségét, abban a kegyelemben részesült, hogy betegágyánál naponta két pap is megjelent, hogy feloldozásban részesítse.

Az orvosok megkérték szüleit, hogy még egy

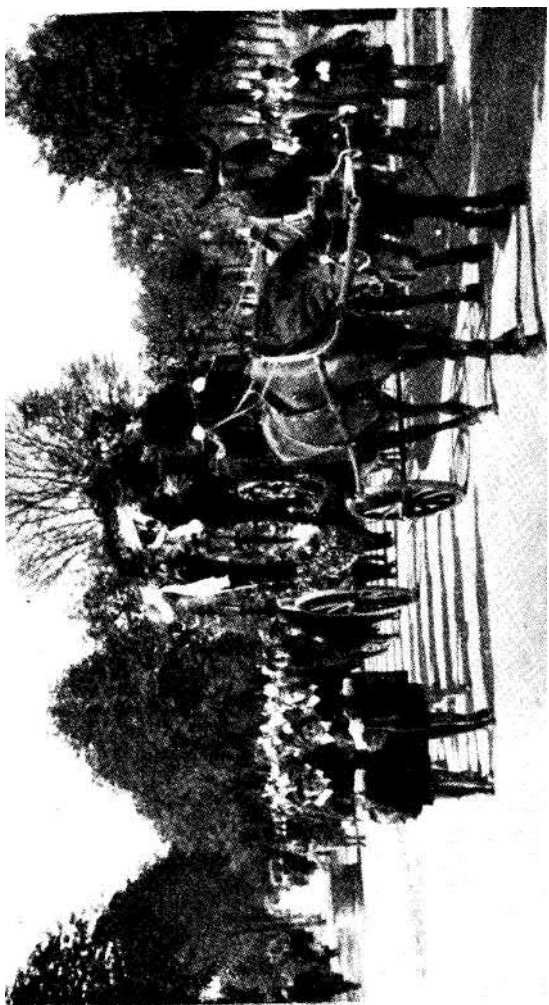
utolsó műtétet hajthassanak végre rajta; hadd vegyenek belőle még egyszer gerincvizet, bár lehet, hogy a kezük közt hal meg. Nem akarták megengedni. De amikor a professzor kijelentette, hogy ha saját gyermekéről volna szó, akkor is megtenné, beleegyeztek.

Halála napján éjjel 12 órakor visszaszállt belé az élet ereje, hogy utoljára viaskodjék benne a halállal. 12-től 1 óráig irtózatos görcsök kínozták. Dobálta magát ágyában. Körmei kezdtek feketedni... Majd ismét lecsillapodott. Reggel 4 órakor ismét rájöttek a görcsök és fél 6 óráig vergődött. Ekkor hirtelen egy szempillantás alatt minden szenvedése megszűnt. Arca kigyulladt, ragyogóvá, mosolygóssá vált. Ágyában fölemelkedett, karját ég felé tárta és arcán túlvilági mosollyal ég felé tekintett egy pillanatig, aztán párnáira hanyatlott és a szenvedés legkisebb jele nélkül visszaadta lelkét Jézusának 1942 május 5-én. 28 éves volt. 8 évig volt szerzetesnő.

Betegségét meghatározni nem könnyű. Valószínűleg középfültőmirigy-gyulladásra volt, amit nem vettek észre kellő időben és ez hatalmasodott el s okozta halálát.

Május 7-én temették e a rákoskeresztúri temetőben. Temetése felejthetetlen volt nemcsak a külső pompa miatt, hanem, mert érezni lehetett, hogy nem gyász-, hanem diadalmenet. Gondviselészerű volt az is, hogy a rengeteg fehér virágkoszorú között akadt vérpiros virág is. Ahogy a halottvivők a koszorúkat a halottaskocsira tették, egyet a koporsón hagytak: a vérpiros színűt. Vértanú volt vér nélkül, mert maga akarta. Szeretetből.

Sírjának helye: 85. tábla, 5. sor, 5. sír.

Visszapillantás.

Nem született szentnek. Nem volt vezeklő angyal, mint Boldog Margit, nem volt erős asszony, mint Chantai Szent Franciska, nem volt lélekmentő, mint Xaveri Szent Ferenc, nem volt betegápoló, mint Szent Erzsébet, még szeráf sem volt, mint Nagy Szent Teréz, de ha szent az, aki szereti az Istent, és szent az, aki mindvégig engedelmes, egész a halálig, aki így élt és így halt meg mindennap ezerszer önmagának, annál merjük remélni, hogy az nem halt meg örökké. Nem keressük astigmások és a legnagyobb glóriások közt, de ott reméljük őt, ahoí a kisösvény győztes utasai állnak. A kisösvényen járni nem könnyű dolog. Ő is bukdácsolt rajta, közben el is esett, de fekvve sohasem maradt, mindig fölkelte és tovább ment. És ez az állandó fölkelés és továbbmenés az, ami az átlag fölé emeli. Köztünk élt és annyira magunkfajta volt, hogy senki sem mondhatja, nem lehet utánozni.

Vértanúság volt az élete és a halála. Hányszor emlegette:

„A nagy áldozatokat könnyebb meghozni, mint a hétköznapi apró áldozatait kitartóan és folytonosan.“

Valóban alkalmazni lehet rá egyik nővértársa szavait:

— Vagy komédiázott, vagy szent volt.

Halálos komolyan vette fölfogását:

— Nálunk középút nincs.

„Őneki növekednie kell, nekem meg fogynom“, (Ján. 3, 30.) — írta erénygyakorlatos füzeté mottójául.

Igen, mindig fogyott, a végén nem maradt több belőle, mint Jézus. Kiüresítette önmagát. És ama benne maradt, csupa jóság és szeretet volt. Szerette a virágokat, állatokat, mindent, amit Isten terem-

tett. Szerette embertársait, szüleit, testvéreit. Szerette Kongregációját és ennek minden tagját. Szerette hazáját. De főképp és első helyen és mindenekfelett szerette Jézust. Nemcsak sóhajban, szóban és vágyban, de szerette úgy, amint imájában kifejezte:

„Adj, Uram, szenvedéssel teli életet, kálváriát és mennyországot.“

A Szent Margit gimnázium 1941—42. évi évkönyvében utolsó megemlékezésül ezeket a szavakat írták le róla:

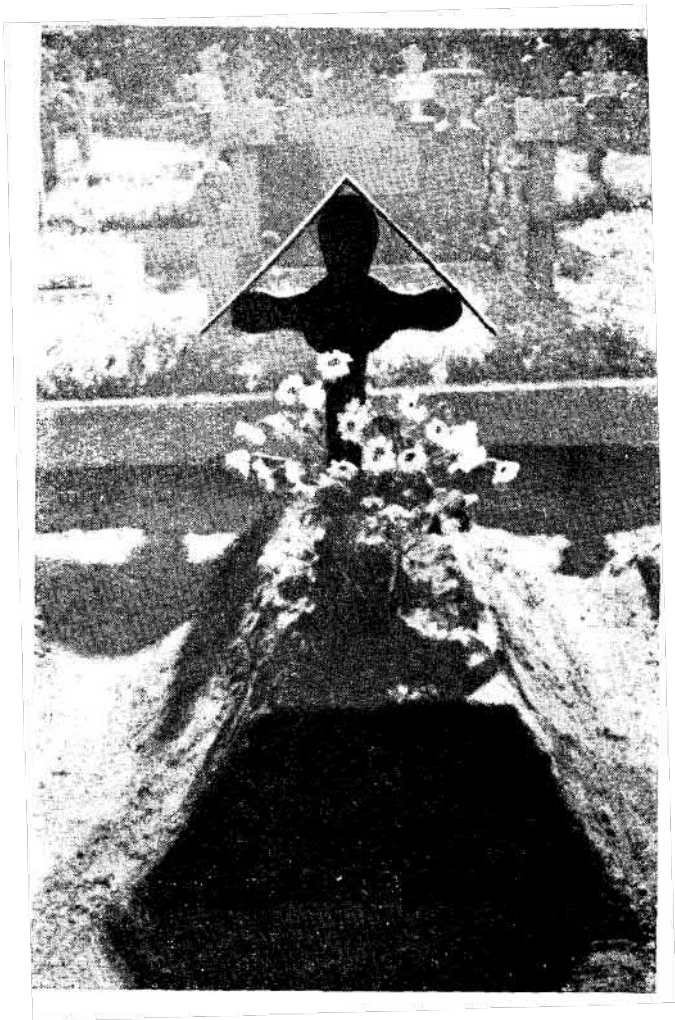
„A székelység tragédiájának trianoni hullám^ zása emelte ki a havasok világából, és hozta el a csonkaország fővárosának szűkreszabott életlehetőségei közé. De lelkében elhozta a magasságok szeretetét, a havasok üde érintetlenségét. Mint a magas csúcsok napfényben sziporkázó fehérsége, olyan volt az elfogadott kegyelem sugaraiba merített lelke. Hajdan kötelességtudó, lelkiismeretes Margitos diákként ült iskolánk padjaiban, míg lelkében hatalmas távlatok nyíltak.

Kerekrenyílt sötét szeme az elhivatottságról, az eszmények szeretetéről beszélt. Mikor fellobbant lelkében a hívó hang, mindent feltett az áldozat megszentelt máglyájára, mert hivatását ebben ismerte fel.

Istenben elmerült lelke sugárzott tekintetéből s azt mutatta, hogy a földön járva, természetfölötti világban élt. E mellett mindennek tudott örülni, gyermek tudott lenni a gyermekkel, mert az élet apró-cseprő bajai fölé emelte őt jelszava:

„Aki megtalálta a jó Istent, annak a lelke mindig mosolyog.“

Az isten- és a hazaszeretet összhangját igazi Margitos diákként élte elénk. Vágyódott az égi hazába, de földi hazáját szívének minden dobbanásával szerette. Hazaszeretete nem volt röpke szó, hanem Boldog Margit példáján fellelkesült önfeláldo-

Ahol Etelka nővér a boldog föltámadást várja.

zás. Mindig sejtettük ezt, de élete titkát csak a halál küszöbén árulta el, amikor lázban égő ajakkal sutogta:

— Életemet a hazáért áldozom föl.

Áldozatát, mint 700 év előtt egy királyi lélek felajánlását, szívesen fogadta az Úr. Örökfogadalmának mirtuszkoszorújával szállt az égbe.“

Etelka nővér életrajzát Montalembert szavaival zárom, amelyeket az önmegtagadó, áldozatos életre elszánt leánya búcsúztatása után papírra vetett:

„Ki az a láthatatlan Jegyes, aki 1800 évvel ez előtt halt meg és még most is így vonzza a fiatalságot, szépséget és szeretet? Olyan szépséggel és bájjal jelenik meg előttük, hogy nem tudnak Neki ellenállni ... Ember ő? Nem, Isten. Csak Isten tud így hódítani. Az a Jézus, akinek istenségét naponta gyalázzák és tagadják, sokezer más csoda mellett* naponta az önzetlenség és bátorság csodáival bizonyítja azt. Fiatal, ártatlan szívek ajándékozzák magukat Neki hálából, hogy Magát nekünk adta. És ez a magát keresztrefeszítő áldozat csak az emberi szeretet felelete arra az isteni szeretetre, amely magát értünk keresztre feszíteni engedte.“

„Az életrajzok rendszerint nem életrajzok. Senki sem ismerheti egészen az embert. így pedig nincs értelme.“

Most, hogy a végére értem, szeretném aláhúzottan hangsúlyozni, hogy nagyon tárgyilagos kívántam maradni. Följegyzéseiből sok mindent nem közölhettem, mert élnek a személyek, akikre vonatkoznak és el akartam kerülni a fölösleges tömjénezést és az esetleges fájdalomkeltést, — akik pedig a többi adatot szolgáltatták, szintén inkább kevesebbről, mint többről számoltak be. Álljon itt még szülei nyilatkozata:

„Százszor is végiggondoltuk életét és az oly sima és egyenes, mint az Alföld. Melinda csak átsu-

hant a földi élet göröngyei fölött a nélkül, hogy beleütközött volna azokba, mert ő mindig fölfelé tekintett és úgy járt és élt közöttünk, hogy észre sem lehetett venni, hogy van. Felette járt minden emberi kicsinyességnek, rossznak és bűnnek. Mi már életében nem mint gyermekünket szerettük, hanem mint kiválasztottat tiszteltük, mert hányszor mondta meg előtte titkolt bánatunkat és hányszor erősített meg minket győzelmes hitével. Életében védőnk és oltalmazónk volt és ha ő biztatott, soha el nem csüggedtünk.

Szülői gyengeség, hogy gyermekei hibáira nem emlékszik vissza; különösen akkor nem, ha az *illető* már nincs az élők között. Melindával kapcsolatban ennek a szülői elfogultságnak nincs alapja, mert igazán nem tudunk egyetlen olyan esetről, amely őt hátrányos megvilágításba állítaná. Egyben hajthatatlan volt mindig, hogy szolgálhasson az ő Urának. Szívének érzése és gondolata mind e körül csoportosult. Ő úgy szerette Jézust, hogy bármely pillanatban kész volt Érte életét feláldozni. — A csoda életében az, hogy így tudott élni. Ilyen szerényen, ilyen nagy lélekkel, hangtalanul. Viszont, aki vele valaha is kapcsolatba került, az nem győzte őt szeretni, emlegetni és tisztelni.

Őszintén kimondjuk, hogy Melinda Istentől lett azzá, aki volt és szüleinek csak annyi érdeme lehet benne, hogy nem akadályozták meg gyönyörű lelkének kibontakozását.

Nagy úr maradt Etelka nővér elköltözésével, de megnyugszunk Isten rendelésében.“

FÜGGELÉK

Imameghallgatások

Családunk fájó sebe volt, hogy édesapánk úgyszólván évtizedeken át nem; járult a szentségekhez. Hasztalanul látszott a játékos gyermekek kérése és imája, az édesanya könyörgése és szenvedése. — Etelka nővér sírjánál rábíztam édesapánkat. Szinte a biztonság érzetével hittem, hogyha eddig próbára is tette a Szent Szív bizalmunkat, kedveltjének, Etelka nővérnek kérésére most már megadja a nagy kegyelmet. — Bár a családi bajok nagyon megviselték édesapánkat testileg-lelkileg, de még mindig hajlíthatatlan volt. Egyik vasárnap nagy meglepetésünkre először láttuk mi gyermekek a gyóntatószékben és az áldoztató korlátnál térdelni. A hirtelen változást teljesen Etelka nővér közbenjárásának tulajdonítjuk.

P. L., Budapest.

Egyik ismerősömnek protestáns katonatiszt vőlegénye nem akart reverzálist adni. A leány már majdnem engedett a kísértésnek. Buzgón kértük Etelka nővér közbenjárását. Néhány hónap múlva a vőlegény minden kérés nélkül kijelentette, hogy hajlandó katolikus templomban esküdni.

M. F., Budapest.

Lelki ügyeimben és munkakörömben szinte állandóan tapasztalom Etelka nővér segítségét. Amikor már feszülésig bonyolódnak az ügyek és szinte merészségnek tartom további bizalmamat, hirtelen és váratlanul

kedvező fordulat áll be. Sok kényes és nehéz ügy a legsimább kimenetellel végződik. Egyet megfigyeltem. Etelka nővér igen „megsanyargatja“ a hozzá fordulót. Sok gond és aggodás, időnként úgy látszik, nem megy tovább a neki ajánlott ügy. De most már ismerem erről az oldalról s annál jobban bízom benne.

N. N., Sopron.

Rendkívül erős fényhatás következtében két napra elvesztettem látásomat. Harmadik napon sürgős elintézni valóm lett volna Budapesten. Reggel öt órakor még nem láttam. Vonatom 7.¹⁰-kor indult. Etelka nővérhez menekültem kéréssel és nagy csodálkozásomra a szükséges időben annyira láttam, hogy vonatra ülhettem. Mire vonatom befutott Pestre, teljesen tisztán láttam és fájdalmat sem éreztem. Etelka nővér egyéb ügyeimben is mindig segít.

B. J., Vác.

Két héten át fűtetlen lakásban voltunk testvéreimmel. Fivérem 40°-os lázzal feküdt jéghideg szobában. Magam is egy hétig az ágyat őriztem. Eddigi imáim látszólag eredménytelenek“ voltak. Ekkor Etelka nővérhez fordultam, hogy könyörögjön értünk Jézus Szívénél s küldjön egy kis tüzelőt. — Másnap kora reggel zörgött valaki. Egyik kongreganista testvér egy nagy kosár szenet és fát küldött a nélkül, hogy szükségünkről valakinek is szóltunk volna. Kézzelel fogható volt Etelka nővér segítségével.

K. E., Jászárokszállás.

Érdekes dologról számol be édesanyja 1942 június 4-én, tehát egy hónappal Etelka nővér halála után:

„Balatonkenesén tartózkodtam. Férjemtől levelet kaptam, amelyben elküldte egy kedves nővér levelét és azt a beszédet, amelyet a pap temetése alkalmából szándé-

kozott elmondani. — Szemüvegemet Szombathelyen hagytam, a nélkül pedig olvasni egyáltalán nem tudok. Kiültem a parkba és sírdogáltam. Ott volt közelemben házialkalmazottam és már azon gondolkoztam, hogy vele olvastatom el a levelet. De mégsem. — Etelka nővérrre gondoltam. Az írást szemem elé tartottam és legnagyobb csodálkozásomra a betűk megnőttek és könnyűszerrel kezdtem olvasni. Majd a leányt magamhoz hívtam és túláradó boldogsággal fennhangon végigolvastam. Utána egy napilapot kértem, de abból egy betűt sem láttam. Viszont a kérdéses levelet sem tudtam másodszer elolvasni.

A könyv kapható a szerzőnél. — Ugyancsak ide kérjük az esetleges imameghallgatásokat is. Sopron, Gr. Klebelsberg Kunó-u. 1.

TARTALOMJEGYZÉK:

ELŐSZÓ	5
I. RÉSZ	
Melinda családfája	9
Az édesapa kálváriája	12
Most hová?	18
Gyermekévei	20
Diákkora	24
Harc a hivatásért	29
II. RÉSZ	
Az Isteni Megváltó Leányai szerzetestársulata	33
Isten rabja	34
Beöltözés	37
A küzdelem még nem ért véget	39
Árny- és fényoldalak	42
„Engedelmes lett a halálig...” Fil. 2, 8.	47
„Házát kősziklára építette.” Mt. 7, 24.	55
A szeretet bilincseiben	57
„Imádkozzál és dolgozzál!”	60
A Jézus Szíve-tisztelet apostola	65
A tanár és nevelő	68
„Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát.” Mk. 8,34.	72
Mit rejt a mosoly?	73
III. RÉSZ	
Önfelajánlás	77
Mennyei honvágy	85
Isten bennünk	87
„Mint a szarvas a vízforráshoz .. .” Zsolt. 41, 2.	90
A szenvedések kohójában	91

„Ha Krisztusban élni akarsz, ne félj meghalni Krisztusért.“ Szt. Ágoston	9§
„Aki kicsiben hű.“ Lk. 16, 10.	101
Az utolsó lelkigyakorlata	103
Fölfelé a kereszttűn	105
A túlvilág kapujában	107
Visszapillantás	113

F Ü G G E L É K

Imameghallgatások	117
-------------------	-----